

El Santo Evangelio Según San Mateo

Ja Loil It Jel Tzamali Ja Jastal Stz'ijba Can Ja San Mateo

*Ja matic ec' pax ta yuj ja yintil ja Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Ja juun iti, ja' ni huax yala machunc'a yintil ja Jesucristo. Ja yeni, yintil ja rey Davidi soc cho yintil ja Abrahami. ² Ja Abrahami, ja' yunin ja Isaac, jaxa Isaqui, ja' yunin ja Jacob, jaxa Jacobi, ja' yunin ja Judá soc ja yermano jumasa. ³ Jaxa Judá, Tamar sbiil ja xcheumi. Ay chab yuntiquil ja yenlei, ja juni Fares sbiil, jaxa yijtz'ini, Zara. Jaxa Faresi, ja' yunin ja Esrom, jaxa Esromi, ja' yunin ja Aram. ⁴ Ja Arami, ja' yunin ja Aminadab, jaxa Aminadabi, ja' yunin ja Naasón, jaxa Naasoni, ja' yunin ja Salmón. ⁵ Jaxa Salmoni, Rahab sbiil ja xcheumi, jaxa yunini, Booz sbiil. Jaxa xcheum ja Boozi, Rut sbiil, jaxa yunini, Obed sbiil. Jaxa Obedi, ja' yunin ja Isaí. ⁶ Jaxa Isaí, ja' yunin ja rey David, jaxa rey Davidi, ja' yunin ja Salomoni. Jaxa snan ja Salomoni, cuando yora mi tox yiaj sbaje soc ja rey Davidi, ja' ni statam ja Uriasi. ⁷ Jaxa Salomoni, ja' yunin ja Roboam, jaxa Roboami, ja' yunin ja Abías, jaxa Abiasi, ja' yunin ja Asa. ⁸ Jaxa Asai, ja' yunin ja Josafat, jaxa Josafati, ja' yunin ja Joram, jaxa Jorami, ja' yunin ja Uzías. ⁹ Jaxa Uziasi, ja' yunin ja Jotam, jaxa Jotami, ja' yunin ja Acaz, jaxa Acazi, ja' yunin ja Ezequías. ¹⁰ Jaxa

Ezequias, ja' yunin ja Manasés, jaxa Manasesi, ja' yunin ja Amón, jaxa Amoni, ja' yunin ja Josías. ¹¹Jaxa Josias, ja' yunin ja Jeconías soc ay otro mas ja yermano jumasa ja Jeconias. Ja jun c'ole jahui, ti ni aye ja yora jac ch'ac iijuque och mozoil ja ba Babilonia spetzanil ja israeleño jumasa. ¹²Cuando ti xa aye ba Babilonia ja israeleño jumasa, ti to manxi ja yunin ja Jeconías, Salatiel sbiil, jaxa Salatieli, ja' yunin ja Zorobabel. ¹³Jaxa Zorobabeli, ja' yunin ja Abiud, jaxa Abiudi, ja' yunin ja Eliaquim, jaxa Eliaquimi, ja' yunin ja Azor. ¹⁴Jaxa Azori, ja' yunin ja Sadoc, jaxa Sadoqui, ja' yunin ja Aquim, jaxa Aquimi, ja' yunin ja Eliud. ¹⁵Jaxa Eliudi, ja' yunin ja Eleazar, jaxa Eleazari, ja' yunin ja Matán, jaxa Matani, ja' yunin ja Jacob. ¹⁶Jaxa Jacobi, ja' yunin ja José, jaxa Josei, ja' xcheum ja María, ja' ni ja snan ja Jesús ja ma' yena ni ja Cristoi, ja ma' tzaubal yuj ja Diosi. ¹⁷Jitzan tiempo ec' ja yora mi tox manxi ja Cristo. Desde manxi ja Abrahami, ec' catorce lame cristiano, ti to manxi ja rey Davidi. Ti cho ec' otro catorce lame cristiano, ti to iijiye fuerza ja ba Babilonia ja israeleño jumasa. Ti cho ec' otro catorce lame cristiano, ti to manxi ja Cristo.

Ja jastal manxi ja Jesucristo
(Lc. 2:1-7)

¹⁸Ja Jesucristo jach manxi ja jastal iti: Ja' ni ja snan ja María, jaxa yeni, ja' smacben huinic ja José, pero mi tox yiaj sbaje. Huaj to snaa sbaj, tucbi ta, pero ja' ni yuj ja Espíritu Santo. ¹⁹Jaxa José, ja ma' oj ni yii, como toj ni ay ja yeni, mi sc'ana oj sloilta ja smacben ixuqui, jayuj ch'aban ti' abal huas sc'ana

yaa can aji. ²⁰ Jach mero huan pensar, iday, jun ta repente huaychini. Yila juntiro jun yangel ja Cajualtiqui. Jac aljuc yabi: —Q'uelahuil José, ja huena ni ja yintila ja rey Davidi. Mix cham ac'ujol. Mi lom xa huala que mi oja huii ja hua cheum María. Ja jastal ayi, ja' ni sbaj ja Espíritu Santo. ²¹ Oj sman jun yal alatz, pero querem. Jaxa hueni oj hua sbiiluc Jesús porque yena ni ja ma' mero oj scolta spetzanil ja cristiano soc ja jastal huas slea ja smulei, xchi ja angeli. ²² Jaxa José, jach ni sc'ulan ja jastal yala ja angeli, como jach ni yalunej ja Cajualtic Dios ja yora yiaj majan ja sti' ja yaluman ja najatei. Jach yala jastal iti:

²³ Q'uelahuile, jun soltera oj ni tucbuca.

Oj sman jun yal alatz, querem nia.

Oj bi aajuc sbiiluc Emanuel.

Jach ni yala ja alumán-Diosi. Jaxa biilal jau Emanuel, ay ni sbeja - mi ni cualquiera biilaluc. Ja' ni bi huax yala que ti ni bi ay jmoctic ja Diosi. ²⁴ Ja Josei, yajni huaychini, ti yaa sbaja. Ti sc'uan ja jas alji yab yuj ja yangel ja Cajualtiqui, jayuj ti yiaj ja xcheumi. ²⁵ Hauj to snaa sbaj como jastal xcheum cuando manxi ta ja sbajtanil yal ja María. Yaa ni sbiiluc Jesús.

Jac iljuc yuj ja ma' jel huas snaahue jastal ay ja satq'uinali

2

¹ Ja yora manxi ja Jesús ba Belén sbaj lugar Judea, jaxa ma' ay yatel ja ora jahui, ja' ni ja rey Herodesi. Jaxa tiempo jahui, ti c'otye ba Jerusalén chaboxe ja matic jel ni vivo ay juntiro

soc ja jastic ay ja ba satq'uinali. Ti elye jan ba lado huax el q'uen ja c'ac'u. Cuando c'otye ja ba chonab Jerusaleni, ² Ti sobohue yabalila: —Ala cabticon, ¿baya sbejlal ja snaj ja sreylil ja israeleño jumasa, ja yal ch'in queremi? Ja ba lado huax el q'uen ja c'ac'u ja ba jlugarticoni, ti quilaticon ja sc'anali, jayuj jacticon ba oj caaticon yi ja smajtani porque mi cualquiera alatzuc, xchi ja matic jel vivo. ³ Jaxa rey Herodesi, cuando ch'ac yab ja loil it que ti xa ay otro sreylil ja israeleño jumasa, jel jom juntiro ja s'olomi soc jach ni spetzanil ja suinquil ja Jerusaleni. ⁴ Ti stzomo sbaj spetzanil ja nihuac spagre ja israeleño jumasa soc ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi. Jaxa rey Herodesi, ti sobo leca: —Alahuic cabi, ¿ba bi oj manxuc ja Cristoi? xchi ja reyi. ⁵ —Ti ba Belén, como jach ni stz'ijbunej ja aluman-Diosi. Ata huabil ja jas huax yala ja suun tac:

⁶ Q'uelahuilex ja huenlex ja janec' ti ayex ba Belén sbaj lugar Judá, mi lom xa hualahuex ta jel ch'in ja hua chonabilexi, jaxa ba otro chonab ja Judá, mas jel tzatz ja mandari. Porque ja ba hua chonabilexi oj to ni ajyuc june ja ma' jel ni tzatz oj ajyuqui, jaxa yeni, oj ni stalna ec' ja quisraeleño jumasa,

xchi ja Diosi. Jach ni tz'ijbanubal ja ba suun ja aluman-Dios, xchi ja spagreil ja israeleño jumasa soc ja ma' huas seahue ja smandar ja Moisesi.

⁷ Jaxa rey Herodesi ti spaya jan ja huinique ja ma' jel huas snaahue jastal ay ja satq'uinali, pero ch'aban ti' abal spaya. Ti och ya el sti' t'ilana jas ora yilahue ja c'anal jahui, ⁸ Ti xa seca ja ba Beleni: —Cax leanic ja yal querem jahui, pero leanic lec.

Cuando huaxa taahuexi, tix jac ahualex caba, jaxa queni oj cho huajcon. Oj ni cho huajcon ja queni ba oj caa yi ja smajtani porque sbej ni, como rey ni ja yena, xchi ja rey Herodesi. ⁹ Cuando yabye ja jas yala ja reyi, ti huajyeya. Iday, huaj to yile, ti ni cho yilahue ja c'anali, pero ti ni mismo ja ba yilahue ja ba lugar jau ba lado ja ba huax el q'uen ja c'ac'u. Ti sate huan xta huajel ja c'anali, pero toj ni huaj ja ba lugar jau ja ba manxi ja yal querem Jesusi. Ti ni c'ot tec'ana ja ba mero ay ja yal alatzi. ¹⁰ Ja yajni yilahue c'ot tec'an ja c'anali, jel juntiro gustoaxiye. ¹¹ Ti ochye ja ba yoj naitzi. Yilahue ja yal queremi soc ja snani, ja' ni ja María. Ti cooye mec'ana. Samahue ja scopreei. Ti yaahue yi ja smajtan ja yal querem Jesusi. Yaahue yi oro soc pom soc jun perpume, mirra sbiil yujile. ¹² Ja mas tzaani, ja huinique jumasa jahui ti suaychinea. Ja ba suayichei alji yabye yuj ja Diosi que mi xa oj to ec'uque ja ba snaj ja rey Herodesi. Jayuj sc'ulane pensar que pilan xa bej oj yie ja cumxiye ja ba slugarei.

Ja jastal huajye ba Egipto

¹³ Cuando elye ja ba Belén ja huinique jahui, ti cho suaychin ja José. Sea sbaj yi jun yangel ja Cajualtiqui. Yala: —José, nutza baj, q'uean. Iaj huego ja alatzi soc ja snani. Caaxic. Ti oj huajanic ba Egipto. Ti ni oj ajyanic ja tihua masan to oj cho cala huab otro vuelta porque ja rey Herodesi huas sc'ana oj slee ja yal queremi ba oj xch'ay snaajel, xchi ja angeli. ¹⁴ Jaxa José ti yaa sbaja. Yiaj ja yal queremi soc ja snani, jaxa mismo actual jahui, elye. Ti huajye ba Egipto. ¹⁵ Ti ajyiye t'usan tiempo ja

tihui, masan to cham ja rey Herodesi, como jach ni yala ja Cajualtiqui ja yora yiaj majan ja sti ja yaluman ja najatei:

Ja' ni ba lugar Egipto ba cal yab oj sip can ja cunini, xchi ja aluman-Dios jahui.

Ja Herodesi seca miluman ja yal untiqui

¹⁶ Cuando jac sc'ujol ja rey Herodesi que mi c'uaji yabal yuj ja huinique jau jel vivoei, jel juntiro tajqui. Ti yala mas lec oj ch'ay snaajel spetzanil ja yal queremtic ja janec' tey ba Belén soc ja ba yal lugar ja ba mojan yioj sbaji. Como sc'ana ta lec sc'ujole ja matic jel vivo jas mero ora yilahue ja c'anali, jayuj yala oj ch'ac chamuc spetzanil ja ma' yioj chab jabili soc ja ma' mi to ni staa chab jabili. ¹⁷ Ja jastal sc'ulan ja rey Herodesi, c'ot ni smeranil ja jas yala ja aluman-Dios Jeremías ja najatei. Jach ni yala jastal ita:

¹⁸ Xuooljiye xta oq'uel ja ba lugar Ramai. Xch'eeljiye xta oq'uel. Q'ue sni sc'ujole. Spetzanil ja nanal jumasa ja ba Israeli, jel huax ocye juntiro yuj ja yuntiquilei, mi ni huas sc'ana ay jas oj aljuc yabye ba oj cujlajuc jasc'ujolei, como ch'ac ni ch'ay snaajel ja yal yuntiquilei,

xchi ja ba slibro ja Jeremias. ¹⁹⁻²⁰ Cuando cham ta ja rey Herodesi, jun yangel ja Cajualtiqui ti cho sea sbaj yi ja Josei. Cho suaychin cuando ti to aye ba Egipto. Alji yab ja ba suayichi: —Q'uean José. Iaj ja yal queremi soc ja snani. Oj xa ni cumxanic ja ba hua lugar Israeli. Ja matic huas sc'ana oj xch'ay snaajeli, cham ta, x'utji ja José. ²¹ Yajni yaa sbaji, yiaj ja yal queremi soc ja snani, ti xa cumxiye

ja ba slugar Israeli. ²² Pero ja José, cuando yab yabalil ja' ni ay yatel ja Arquelao, jaxa yeni, ja' bi yunin ja rey Herodes aji, xihuel xihuel aye ba oj cumxuque ja ba Judea. Cho huaychini ja José. Alji yab yuj ja Diosi ti bi oj huajuque ja ba lugar ba Galilea. ²³ Jayuj ti huajye ba Galilea. Ti ajiye ba jun chonab sbiil Nazaret. Jach ni c'ot smeranil ja jas yala ja aluman-Dios ja najatei, que oj ni aljuc sbaj ja Jesús que nazareño nia.

*Ja Juani yaa bautismo ja ba ch'ayan lugari
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

3

¹ Ec' jitzan jabil y ja Juan it ja ma' huax yaa bautismo ti huan sloiltajel ja yabal ja Diosi. Ti aji ba Judea pero ba jun ch'ayan lugar. ² Ti huax yala ja jastal iti: —Aa xa ni suchuc ja hua c'ujolexa porque jel xa mojan ba oja huil soc ja hua satex ja ma' oj sc'ulucotic mandari porque ja yeni, ti ni coel jan ja ba satq'uinali, xchi ja Juan ja huas sloilta ja yabal ja Diosi. ³ Ja Juan jahui, yena ni ja ma' taaji ti' yuj ja aluman-Dios Isaiasi. Jach ni yalunej can ja jastal iti:

Oj to ajiyuc jun ma' tzatz lec oj c'umanuc ja ba ch'ayan lugari: —Ja jastal huaxa c'ulanex ja cuando huax jac ja ma' ay yateli, huaxa jamahuex ja sbej nihuan lec, jach huas sc'ana oj ajiyuc ja hua c'ujolexi ja cuando huax jac ja Cajualtiqui.

Jach bi oj chiuc ja huinic jahui. Y meran nia, ja jastal stz'ijba can ja aluman-Diosi, jach ni yala ja Juana. ⁴ Ja sc'u ja Juani, ja' ni c'ulubal soc ja

stzotzil jun chante sbiil camello, jaxa cincho ja ba snalani, tz'uuum nia. Ja suaeli, ja' ni ja yal chan sbiil chapulín. Puro yaal chab huax yuaj. ⁵ Jaxa suinquil ja Jerusaleni, lom xta xnololjiye huax huajye soc ja Juani soc jach ni ja suinquil ja Judea soc ni spetzanil ja matic mojan ay ja ba nihuanja Jordani. ⁶ Yaj ch'ac yab spetzanil ja jas yala ja Juani, ti suchi ja sc'ujolei, ti el stie ja smulei. Ja ba nihuanja Jordani, ti huaj aajuc yile ja' yuj ja Juani. ⁷ Jach ni ja fariseo jumasa soc ja saduceo jumasa, cho huajye ja yenlei. Jach sbiile yuj ja sreligionei. Jitzan cho huajye ja yenlei. Huas sc'ana oj ni yie ja' ja yenle chomajquili. Pero ja Juani ti yalaa: —Ja huenlexi, ja' amojex ja chante it huax elye ajnel ja cuando huax jac ja tziq'uinali. ¿Huan ma xa hualahuex ta oj elanic libre yuj ja huaxa pacahuex ajneli? ¡Majlayic, ti oja huilex ta tajnel ja scastigo ja Diosi! ⁸ ¡Tojbes abajic! Ta meran seguro xa ayexi, ta meran huan xax ilxi que suchi ta ja hua c'ujolexi, ⁹ Mi jauc ja huenlex ta mismo oj eluc ja hua tiexi: —Ja' Abraham ja quintilticon ja quenticoni, ja' oj chianiqui. Huax cala huabyex, ja Diosi ta huan c'a sc'ana, oj ya pax yintilil ja Abraham ja ton jumasa iti. ¹⁰ Ja yaani, ja Diosi lajan soc jastal jun huinic puesto xta ay soc ja yecheji ba oj ch'ac sc'utz el ja te' ba mi tzamaluc ja sati. Oj sip ja ba yoj c'ac'. ¹¹ Ja queni huax ca huix ja' yuj ja suchi ta ja hua c'ujolex merani. Pero ja ma' oj to jacuqui, ja yeni oj yaa huilex ja Espíritu Santo, pero con todo yip. Pero ja matic mix c'ocxiye, oj ni aajuc cajane c'ac'a. Mas jel nihuan juntiro ja ma' oj jacuqui. Ja queni, mi oj maconucon yuj, mi ni ba oj sop yi ja xanabi. ¹² Ja yeni huax jac ba oj ch'ac spil ja

ba lec ja sat iximi soc ja ba somelali, soc oj smes el ja stz'ilelali. Ti xa oj snol can ja iximi ja ba snajtzili, jaxa spolvoili, ti xa oj sip ba yoj c'ac' ja ba mi ni nunca huax tupi, xchi ja Juan ja yora huan sloiltajel ja yabal ja Diosi.

Ja Jesusi aaji yi ja'

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Ja Jesusi ti el ja ba Galilea. Ti huajum ja ba lado Jordán ja bay ja Juani. Huas sc'ana oj aajuc yi ja'. ¹⁴ Pero ja Juani mi sc'ana oj ya yii ja'. Ti yalaa: —¿Jasyujil oj ca huui ja'? Huen oj hua quii ja' mi huen oj ca huui ja', xchi ja Juani. ¹⁵ Ti yala ja Jesusi: —Meran nia, pero ja huego, acta cani. Sbej ni jach oj c'ultic ba oj ni c'uuctic ja jas huax yala ja Dios que lec nia, xchi ja Jesusi. Soc ja jahui, sc'uan ni ja Juana. ¹⁶ Cuando ch'ac aajuc yi ja' ja Jesusi, ti xa el el ja ba yoj ja'. Huaj to yile, jamxi ja satq'uinali, ti yila jun yalchan entero jastal splanta jun paloma, pero ja' ni ja Yespíritu ja Diosi. Ti co jan luchan sbaj. ¹⁷ Ti abji ja sc'umal ja mero Dios Tatal ja ba satq'uinali: —Ja iti, ja' ni ja cunina, xchi. Jel yaj huax cabi. Jel ni gusto huax quilaa. Jach yala ja Dios Tatal ja ora jahui.

Ja Jesusi c'ulaji probar

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4

¹ Ja Jesusi ti iiji och yuj ja Espíritu Santo ja ba jun ch'ayan lugar. Ti huaj ja tihui ba oj c'ulajuc probar yuj ja tan diablo. ² Cuarenta c'ac'u soc cuarenta acual mi huai, ti xa och huain xyaba. ³ Ti jac ja tan diablo. Jac sc'ul probar ja Jesusi. Ti yalaa:

—Como huena ni yunin Diosaa, a pax quitic huego panil ja ton iti, x'utji ja Jesusi. ⁴ Ti yala ja Jesusi: —Q'uelahuile, mi quechanuc ja huaelal huax yaa sac'anil ja cristiano, ja' ni spetzanil ja jas huax el ja ba sti ja Diosi. ¿Mi ma jach tz'ijbanubal ja ba yabal ja Dios ba? xchi ja Jesusi. ⁵ Ja tzaan ja jahui, ja diablo ti yiaj och ja ba Jerusalén, ja' ni ja xchonabil ja Diosi. Ti huajye ja ba s'olom ja templo ja tihui. ⁶ Jaxa diablo ti yalaa: —Como huena ni yunin Diosaa, jipa quitic co abaj. Jach ni huax yala ja yabal ja Dios tac:

Ja Diosi oj ni sc'ul mandar ja yangel ba oj scoltaya.

Oj bi xchecha eq'ue ba mi oj c'ochuc ahuoc ja toni.

¿Mi ma jach ni huax yala ba? xchi ja diablo. ⁷ —Eso sí, pero huan nix cho yala que moc ni lom q'uiq'uinal oja c'ul probar ja hua Huajual Diosi, xchi ja Jesusi. ⁸ Otro vuelta cho iiji och yuj ja diablo ba jun huitz, ja ba chaan lec ja huitzi. Ch'ac jeejuc yi spetzanil ja lugar jumasa ba mundo. Xlijpi xta yila ja lugar jumasa. ⁹ Ti yala ja diablo: —Q'uelahuil, spetzanil ja lugar iti oj caa hui pero siquiera oj coan mec'an ja ba sti jsati, xchi ja diablo. ¹⁰ —¡Elan ja ba jtz'eel Satanás! xchi ja Jesusi. Ja hua Huajual Diosi, yena ni oj coan mec'an ja ba sti sati. Ja yeni, ja' ni oja huaa c'ujola. Jach ni huax yala ja yabal ja Diosi, xchi ja Jesusi. ¹¹ Yajni yab ja diablo ja jas yala ja Jesús ja jastal jahui, ti xa ela. Huaj to yil ja Jesusi, ti xa ay ja ángel jumasa. Jacye ba oj scolta soc ja snesesida.

*Ja Jesusi q'ue ja yatel ja ba Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Ja mas tzaani, ja Jesusi, cuando yab yabalil ja Juani, que ochel preso, ti cho cumxi ba Galilea.

¹³ Ti ec' ja ba Nazareti, pero mi albi. Ti xa huaj culan ba Capernaum. Ja Capernaumi tey ba sti ja'. Mojan yioj sbaj soc ja lugar Zabuloni soc ja lugar Neftalí. ¹⁴ Jach ni yala can ja aluman-Dios Isaiasi. Najate lec yala jachuc:

¹⁵ Ja lugar Zabulón soc ja lugar Neftalí ti ni ay ja ba sti ja', ja ba otro lado ja nihuanja Jordani, sbaj ni Galileaa. Ja tihui, ti ni mero culan jitzan ja ma' mi judiouqui, ja cristiano ja matic q'uiq'uinal ayi.

¹⁶ Pero yilahue ni ja nihuan luza. Jel ch'ayel ajiye pero lijpi ni ja luz ja bayei.

Jach ni tz'ijbanubal ja ba slibro ja Isaiasi. ¹⁷ Ja yora huaj ja ba Capernaum ja Jesusi, ti q'ue stul ja sloiltajel ja yabal ja Diosi: —Aa xa suchuc ja hua c'ujolexi, xchi. Ora xa ni oja huaa bajex soc ja ma' tey ba satq'uinali, xchi.

Ja Jesusi spaya chahuane yamachay
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Jun c'ac'u ja Jesusi ti huan bejyel ec' ja ba sti ja' ba Galilea. Ti yila chab huinica. Yermano ni sbaje ja huinique jahui. Ja juni, Simón - huax cho alji sbaj Pedro - jaxa yijtz'ini, Andrés. Huane sipjel co ja yenubei ja ba yoj jai. Yamachaye nia.

¹⁹ Ti yala ja Jesusi: —Laic xa jmoc. Meran, ja' huajel ac'ujolex syamjel ja chayi, pero ja yaani, ja' oja huaa c'ujolex sleejel jan ja cristiano ba oj cho jac jmoc ja yenlei, xchi ja Jesusi. ²⁰ Jaxa yenlei ti yaa can ja yenubei. Ti huajye soc ja Jesusi.

²¹ Cuando huane bejyeli, ti yilahue otro chahuane

huiniquea, cho yermano ni sbajea. Jacobo ja banquilali, jaxa ijtz'inali, Juan. Ja' ni yuntiquil ja Zebedeo. Naca ti ni aye ja ba sbarco ja statei. Huane stz'acbajel ja yenubei. Ti sobo ja Jesús ta mi huas sc'ana oj huajuque soc ja yeni, ²² Jayuj ti yaahue can huego ja barco soc ja statei. Ti xa huajye soc ja Jesusi.

Ja Jesusi sea yi jitzan cristiano

(Lc. 6:17-19)

²³ Ja Jesusi c'atan xta ay eq'ue ja ba sutanal ja Galilea. Ti huan seejel ja ba yiglesia ja judio jumasa. Ja' ni huan sloiltajel ec' ja jastal jel tzamal cuando huas sc'ulan mandar ja Diosi. Spetzanil ja chamum jumasa, chican jas tiq'ue chamel yioje, huan nix ya tojbuca. ²⁴ Jaxa cristiano, ja' xta ni sloile ec' ja jas huan sc'ulajel ec' ja Jesusi, jayuj ch'ac yabye ba spetzanil ja lugar ba Siria. Jaxa tiempo jahui, iiji jan yi spetzanil ja ma' malo ayi. Tuctuquil ja chamel yiojei. Ay ma' huan ixtalajel lec yuj ja pucuji. Ay ni ma' huax tup yic' cho ay ma' tulido ay ja yoc sc'abi, pero yaa ni tojbuc spetzanilea. ²⁵ Ja cristiano huan xta sbatalaan ec' sbaje ba oj huaj smaclaye ja jas huax yala ja Jesusi. Ay ma' jacye ba Galilea soc ja ba Decapolisi soc ja ba Jerusaleni soc ja ba sutanal ja Judea. Soc ay ma' cho jac ja ba otro lado ja ja' Jordani.

Ja jastal yala ja Jesús ja ba huitzi

5

¹ Ja Jesusi, cuando yila botz'an xta sbaj ja cristiano, ti xa huaj ba jun huitz. Ja tihui, ti och culana. Ja snebumani ti jacye soca. ² Ti xa och jeejuc yilea:

3 —Jel lec huax ec' yujile ja matic huas snaa que jel ajul ja sbaje ja ba sti sat ja Diosi. Ja yenlei ti xa ni aye ba sc'ab ja Dios ba satq'uinali. 4 Jel lec huax ec' yujile ja matic huax oq'ui. Ja yenlei oj ni aajuc yile snihuan sc'ujolea. 5 Jel lec huax ec' yujile ja matic mix c'umani porque ja yenlei, lajan soc tey ba sc'abe spetzanil ja jas ay ja ba luumi. 6 Jel lec huax ec' yujile ja matic jex c'anc'oni toj oj ajuqui. Oj ni coltajuque yuj ja Diosi. 7 Jel lec huax ec' yujile ja matic huas stalna syaujulal ja smoji. Oj ni cho talnajuc syaujulal yuj ja Diosa. 8 Jel lec huax ec' yujile ja matic jel toj ja spensarei. Oj ni yile sat ja Diosa. 9 Jel lec huax ec' yujile ja matic huax ya lamxuc ja pleito. Oj ni naajuque que yunin Diose nia. 10 Jel lec huax ec' yujile ja matic huax yiaj huocol yuj ja toj ni ayei. Ti xa ni aye ja ba sc'ab ja Dios ja ba satq'uinali. 11 Jel lec huax ec' ahujilex cuando jel malo huala utjiyex yuj ja jbiili. Soc ta huax aaji ahulex huocol, ma lom ni mi alben ja jas huax alji abajexi, 12 Aahuic yi stz'acatal ja Diosi. Ajyanic gusto porque jel tzamal ja hua majtanex tey ba satq'uinali. Jach ni yiaje huocol ja aluman-Dios ja najatei.

Huala maconitic jastal atz'am soc luzotic ja ba mundo

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 Lec moc to jauc ja huenlexi, mi naben jastal oj huajuc ja mundo porque ja huenlexi, lajanex soc ja atz'ami. Porque q'uelahuil ja atz'ami. Mi c'a ayuc, mey yajbal ja huaelali. Pero huax cho cala huabyex, moc alajex ja atz'am it huax pooxi, mi xa nix maconi ja mas tzaani. Sbjaxa ni sipjela, anima

ti xa huas sbatalaan ja cristiano. ¹⁴ Jach ni, luzex ni ayex ja ba mundo. Q'uelahuil jun chonab tey ba scajanal ja huitzi. Chican lec. Mi ni huax naxxia. ¹⁵ Ila jun lámpara. Cuando huan ajlel, mi ni sbejuc oj nujuuc soc jun cajón. ¿Mi ma tiuc huax aaji culan ja ba jun mesa ba? Ja jastal jahui, spetzanil ja matic tey ba yoj naitzi, huan nix yila q'uinala. ¹⁶ Jachuc ja huenlexi, a yil q'uinal ja hua mojexi. Jea yi ja jas jel lec huaxa c'ulanexi. Jachuc, oj ni yaa yi stz'acatal ja hua Tatex tey ba satq'uinali.

Ja Jesusi huas sea jastal ja smandar ja Moisesi

¹⁷ Mi lom xa hualahuex ta jacyon ba oj ch'ay ja smandar ja Moisesi soc ja jas yala ja aluman-Dios jumasa. Mi jacyon ba oj ch'aye. Jac jea huilex jas mero sbej ja mandar jumasa jahui. ¹⁸ Meran huax cala, mi lomuc, mi ni jun palabra oj ch'ayuc ja smandar ja Diosi. Ja luumi soc ja satq'uinali oj ni ch'acuca, pero ja jas huax yala ja Diosi, oj ni c'ot smeranil spetzanila. ¹⁹ Ta ay c'a ma' mandar xa aye yuj ja Dios ba satq'uinali, pero huan c'a syoopes sbaj soc ja smandar ja Diosi, anima jun mandar ba jel ch'in huax yabi, jach ni huas sea yi ja smoja, jel ni coel oj iljuc ja ba sti sat ja Diosa. Pero ja ma' huas sc'uan ja mandari, jach ni huas sea yi ja smoja, ja yeni, jel ni nihuan oj iljuc yuj ja Dios ja ma' huax yaa ja mandar ja ba satq'uinali. ²⁰ Q'uelahuil ja fariseo soc ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi. Jel toj aye ja huax yalahuei. Huax cala, pero meran, ta jach c'a hua modoex ja huenlexi ja jastal ja smodo ja yenlei, ja ma' tey ba satq'uinali mi ni oj yaex cuenta ja ba huas sc'ulan mandari.

*Ja Jesusi huas sea que mi sbejuc ja coraja
(Lc. 12:57-59)*

²¹ Ja huabunejex ja jas alji yab ja ma' ec' pax ta huujilexi: —Mi la milhuani. Oj c'a milhuanan, oj ni yaa hui castigo ja jueza, x'utjiye bi. ²² Pero ja queni huax cala huabyex, ta ay c'a ma' coraja huax yila ja yermano, ay modo jastal oj c'ulajuc castigara. —Lajan soc ja tz'iilel ja jau yen, huan c'ax yutaj ja yermano, ja ma' jach ni huax c'umani, ay modo jastal oj c'ulajuc castigar yuj ja juez mas nihuani. Jaxa ma' huax yal yab ja yermano: —Ja hueni, lajana soc ja sat tz'ii, jach c'a huas sc'ulan, pues a yaa scuidado. Ay modo oj jecjuc ja ba yoj sc'ajc'al ja inpierno soc ja jastal huax c'umani. ²³ Ja hueni, ta huan c'ax huaj ahuaa yi ja smajtan ja Diosi, yutzil xa oja huaa yi cuando huax jac ac'ujol que ja hua huermano, ay scoraja amoc, ²⁴ Aa t'an cani. Cax tojbes abajex bajtan soc ja huermano, entonces ti la jaca. Tix jac ahuaa yi ja smajtan ja Diosi. ²⁵ Tojbes abajex. Ora to ja huego. Mi c'a, ja mas tzaani ja hua condra oj ni yaa endregal ja ba sti sat ja juezi, jaxa juezi, oj yaa ba sc'ab ja comandante, jaxa comandante oj xch'ica och preso. ²⁶ Huax cala, pero meran, ja ba yoj preso mi ni oj elana masan huax ch'ac atup spetzanil ja hua muli.

Ja Jesusi sea que toj oj ajoyuc jun huinic soc ja xcheumi

²⁷ Ja huabunejex ja jas alji ja najatei: —Moc lomuc alee otro acheum. Moc lomuc alee otro atatam. Jach ni alubal ahuabyexa. ²⁸ Pero ja quen huax cala huabyex, ta ay c'a jun huinic quechan huax yila jun ixuc, jex c'anc'oni yuj, quechan soc ja

jahui, slea ta ni smula, anima mi jas huas sc'ulan. ²⁹ Jayuj ta ja' c'a ja hua sat huax ya lee ja hua muli, mas lec, sutu jun lado. Mas lec ach'ay snaajel junuc ja hua sati que no que spetzanil ja hua cuerpo oj aajuc och ja ba inpierno. ³⁰ Ta ja c'a ja hua c'abi huax ya lee ja hua muli, pues mas lec a ch'ay snaajel junuc que no que spetzanil ja hua cuerpo oj aajuc och ja ba inpierno.

Ja Jesusi huas sea que mi sbejuc huas spila sbaj jun huinic soc ja xcheumi

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Alubal nia: —Ja ma' huas sipa can ja xcheumi, oj ni yaa yi jun juuna. ³² Pero ja queni huax cala huabyex, ta ay c'a ma' lom huas sipa can ja xcheumi, ta mi c'a huanuc sleejel smul soc otro huinic, lajan soc ti huas sipa ba yoj c'ac' ja xcheumi. Jach ni ja huinic oj cho nupanuc soc ja ma' jipubal cani, huan nix cho staa smul soca.

Ja Jesusi huas sea que oj caa jcuidadotic soc ja jas huax el ja ba jtiitiqui

³³ Ja huabunejex ja jas alji yabye ja ma' ec' pax ta huujilexi: —Ta huan c'a xa taa ti' ja Diosi - xila Dios, meran la chi - entonces mi lom xa lea mentira. Ta huan c'a xa taa ti' ja sbiil ja Diosi, t'ilan ni oja hual ja smeranila. ³⁴ Pero ja queni huax cala huabyex, mas lec mi xa taa ti' ja sbiil ja Diosi soc mi ni ja satq'uinali. Ja satq'uinali, delicado, porque ti ni ay ja ma' huas sc'ulan mandari. ³⁵ Soc jach ja lumq'uinali, mi lom xa taahuex ti' porque ja ba luum iti, c'atan ni ay ec' ja Diosa. Mi ni ja Jerusaleni, mi xa taahuex ti'. Ja chonab jahui, ja' xchonabil ja Diosi. Ti ni mero oj sc'ul mandara.

Delicado nia. ³⁶ —Anima huax c'utzji ja j'olomi, meran nia, la chiyex. Iday, mi sbejuc huaxa huala jachuqui. Pues Dios huas snaa ta oj eluc ja hua olomi. Mi jas huaxa naa ja hueni. ³⁷ Alahuic ta meran ma mi meranuc. Huan c'a la jelxi, soc ja jahui, oja taa mul.

Ja Jesusi sea que mi jas oj cutic ja ma' huas sc'ulan quitic malo

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Cho huabunejex que alji ni yab ja cristiano ja najatei: —Ta ay c'a jun amoj huas stupu hui june ja hua sati, jach ni ja yen, oj cho tupjuc yi june ja sati. Huan c'ax ya el jun ahuej, jach ni ja yen, oj cho aaji eluc june ja yeji. ³⁹ Pero ja queni huax cala huabyex, ta ay c'a ma' jel malo, huan c'ax yixtalaana, mi lom xa colta baj. Ta ay c'a ma' huax yaa yi vuelta ja hua choji, cho sutu yi ja otro lado, cho a yaa yi. ⁴⁰ Ta ay c'a ma' huax och parte, huas sc'ana hui ja hua c'ui, aa yi. Mi lom xa yajta. Cho aa yi ja hua camisolai. ⁴¹ Huan c'ax jac jun soldado, huan c'ax yala oja cuch spetzanil ja jas yioji ba jun lehua, pues cuchu yi chab lehua. ⁴² Ta ay c'a ma' huas sc'ana hui jun cosa, mi lom xa yajta. Aa yi.

Sbej oj yajtatic ja jcondratiqui

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ja huabunejex ja jastal alubal ja najatei: —Yaj xa huab ja hua moji, pero ta ay c'a ma' huax yilahua condra, jachuc ja huen, cho acta cani. ⁴⁴ Pero ja queni huax cala huabyex, yaj xa huab ja hua condraexi. C'uman ja Dios yuj ja ma' huax yilahua coraja. ⁴⁵ Jach c'a huaxa c'ulanex, como yuninex nia ja hua Tatex tey ba satq'uinali.

Q'uelahuil ja yeni. Ja yeni sc'ulunej ja c'ac'u ba oj quijlabuctic, sea lec ja jmodotiqui ma mi lecuc. Huax ya jacuc ja jai, sea ja ma' mi tojuc, ma sea ja ma' toj ayi. ⁴⁶ Quechan c'a yaj huaxa huab ja ma' yaj huax yabya, ja jahui, mi huocoluc. Ja jahui, mi jas oj aajuc ahui. Hasta ja cristiano ja ma' huas stzomo ja contribucioni, jel coel huaxa huilahuex, pero ja yenlei, yaj huax yab ja yamigo jumasa. ⁴⁷ Ta quechan c'a ja hua huamigo huaxa huaa yi Diosi, ¿jasunc'a huaxa c'ulanex mas lequi? Hasta ja ma' mi sc'uan ja Diosi, huan nix yaa yi Dios ja yamigo jumasa. ⁴⁸ Pero ja huenlexi, sbej que oj ajyanic ja jastal toj ay ja Dios Tatal tey ba satq'uinali.

Ja Jesusi sea jastal tzamal oj c'ultiqui

6

¹ Ta toj c'a aya meran soc ja jas huaxa c'uani, mi lom xa c'ulan abaj ba oj stoya ja cristiano. Jach c'a huaxa c'ulan, mi jas oj yaa hui ja hua Tat tey ba satq'uinali. ² Cuando huaxa huaa hua limosna, mi t'ilan ma' oja hual yabi porque ta ay c'a ma' huaxa hual yabi, quechan huaxa lea ba oj toyjan. Pe jitzan ni lec ja ma' jach ni smodoe tac. Huax huajye ba yiglesia. Jaxa ba calle gana huas slea jun sbejyele yac xta ba oj toyjuque que jel huas sc'uan ja Diosi. Huan nix toyjiyea pero quechana, pero soc ja Diosi, mi jas ay. ³ Pero ja huenlexi, cuando huaxa huaa hua limosnaexi, pues mi ni ja hua huamigo, mi t'ilanuc oj snae. ⁴ Jach ch'aban ti' abal, jaxa Tatal Dios ja ma' huax yila que nac'ul abal ay ahujilexi, ay ni jas oj yaa huilexa.

*Ja Jesusi sea jastal oj c'umaxuc ja Diosi
(Lc. 11:2-4)*

⁵ Cuando huaxa c'uman ja Diosi, moc lomuc alajex ja ma' huas sea sbaj que lajan soc jel lequi. Ja yenlei huax huajye ba iglesia. Ja tihui, ja' ni sgustoe huas sc'umane ja Diosi, pero quechan ba huas sc'ana oj toyjuque lec. Cada huas staahue jujune calle, t'ilan huax c'otye tec'an. Huas sc'umane ja Diosi. Ja' mero smodo ja yenlei. Ja' ni mero huas slea stoyjelea. Huan nix toyjiyea pero quechana, pero soc ja Diosi, mi jas ay. ⁶ Pero ja huenlexi, cuando oja c'umuquex ja Diosi, leahuic jun lugar ba ch'ayan. Mi t'ilan oja jea baj yi soc ja cristiano. Jaxa tihui, c'uman ja hua Tatexi. Anima jun ch'ayan lugar, ja yeni ti ni aya. Ja hua Tatexi huax yila ja jas huaxa c'ulanexi. Oj ni yaa huilex ja jas huaxa c'anahuexi. ⁷ Cuando huaxa c'umanex ja Diosi, mi jauc ja lom oj xta bulbunananiqui ja jastal ja ma' mi sc'uan ja Dios sac'ani. Ja yenlei huax yalahue que ti huax yab ja sdiöse yuj ja jastal ja sc'umalei. ⁸ Moc alajex ja yenlei porque ja hua Tatexi, mi to xa c'ana yi, ja yeni huan xa ni snaa jasunc'a ja hua nesesida. ⁹ Oj cala huabyex jastal oja c'umuquex ja Diosi:

Jtaticon Dios ti aya ba satq'uinali, ja hua biili, mi
cualquierauc - jel nihuan juntiro.

¹⁰ A jacuc ja tiempo oj ni ac'ul mandari.

A c'ulajuc ja jastal huaxa c'ana.

Ja jastal huaxa c'ulan ja ba satq'uinali, jach ni a
c'ulajuc ja ba luum chomajquili.

¹¹ Ja yaan c'ac'u aa quiticon ja juaelticoni.

12 Como jc'ulanticon ta perdonar ja ma' huas sc'ulan quiticon malo, c'ulanoticon xa perdonar soc ja jmulticon Cajual.

13 Moc hua c'ulajucoticon ganar soc ja jmulticoni. Pilahuoticon ja ba yoj maloili porque ja huena ni ayticon ba hua c'abi. Quechan ni huen jel ja hua huipi. Ja hueni, huan ni la lijpia. Jach ni aya tola vidaa. Amén.

Jach ni oja c'umuquex jastal it ja Diosa. 14 Ta ay c'a smul ja hua moji, ta huan c'a xa c'ulanex perdonar, jach ni ja hua Tatex tey ba satq'uinali, oj ni sc'uluquex perdonara. 15 Pero ta mi c'a xa c'ulanex perdonar ja hua mojexi, jach ni ja hua Tatex tey ba satq'uinali, mi ni oj sc'ul perdonar ja hua mulexa.

Ja Jesusi sea jas sbej ja huax comxi ja juaeltiqui

16 Jaxa cuando huaxa como ja hua huaelexi, mi lom xa jea bajex que jel triste ayex. Jach c'a huaxa jea bajex, yuj ni huanex sleejel jastal oj toyjanica. Ja' amojex ja jun c'ole jau gana huas somo sbaje siquiera oj naajuc yuj ja cristiano que huane scomjel ja suaelei. Huan nix toyjiyea pero quechana, pero soc ja Diosi, mi jas ay. 17 Pero ja huenlexi, cuando huaxa como ja hua huaelexi, mi lom xa c'ulan cambiar abajex mas. Jixa hua olomex como siempre. Atnanic como jastal ja hua modoexi. 18 Jach c'a huaxa c'ulanex, mi oj naajuc ta huaxa como ja hua huaelexi. Quechan oj yil ja hua Tatex ja ma' huax yila spetzanil ja lugari, anima jun ch'ayan lugaruc. Ja yeni, oj ni yaa hua majtanex ba jel nihuana.

Ja jas nolobal quitic ja ba satq'uinali

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ja jas ay ja ba mundo, chican jas cosa, mi lom xa yajta porque oj ni och xchajnula soc oj ni cuxbuca. Oj cho ni och lagron ba oj yie. ²⁰ Mas lec mi lom xa yajtayex. Ta mi c'a ja' huajel ja hua c'ujolex ja jas ay ba mundo, ja ba satq'uinali ay jas nolobal ahuilex ba mas jel tzamali. Ja tihui mix och xchajnul soc mix cuxbi soc mey lagron ba oj yie. ²¹ Chican ja ba huaxa yajtayexi, ti ni huajel ja hua c'ujolexa.

Ja jastal ja ma' yioj ja sluz ja Diosi

(Lc. 11:34-36)

²² Ta ja' c'a huaxa yajtayex ja cosa ba Diosi, entonces lajan soc ja ma' ti xa ay ba jel ja luzi. Toj xa ni huan bejyela. ²³ Pero ta mi c'a huanuca bejyel toji, lajan soc ti ni huana bejyel ja ba yoj q'uiq'uinali. Jachuc, ta huan c'a xa huala que ti xa aya ja ba luzi pero ta ja' c'a jel yaj huaxa huab ja cosa ba mundo, lom ni huaxa huala que ti xa aya ba luzi. Mas to jel q'uiq'uinal juntiro aya.

Mix bob yajtaxuc ja Dios ta ja' huaxa yajta ja ba mundo

(Lc. 16:13)

²⁴ Q'uelahuil jun huinic. Mi ni modo oj slee chab yajuala. Ta jach c'a huas sc'ulan, pues lec oj yil ja juni, jaxa juni, coraja oj yile. Menos oj yil ja juni, jaxa otro juni, yaj ni oj yaba. Jach ay ja Diosi soc ja taq'uini. Mix bob ayajta ja xchabili, jayuj tzaa ba oja huaa c'ujolexi.

Ja Diosi huas stalna ja yuntiquili

(Lc. 12:22-31)

²⁵ Jayuj huax cala huabyex, mi lom xa c'ulanex pensar jastal oj ajyanic, jastal oj huaanic. Jach ni ja hua c'uexi, mi xa c'ulanex pensar. Ja jas huaxa huabyexi soc ja jastal huaxa c'uutes abajexi, pero ay to mas jel t'ilan que yuj ja jahui. ²⁶ Q'uelahuil ja yalchan jumasa. Mi jas huas stz'unuhue soc mi ni huax jach'ulaniye, mi ni ba huas snolo ja sualeti, iday, jaxa hua Tatex ja ba satq'uinali, yen huax yaa yi ja sualeti. Iday, yalchane, ¡jauc to ma huenlexi! ²⁷ ¿Huan ama xa hualahuex que oj ajyan jitzan tiempo ja ba luumi yuj ja chamc'ujol xta ayexi? ²⁸ Jach ni ja hua c'uexi, ¿yuj ama ti oja taex yuj ja chamc'ujoli? Q'uelahuil ja yal nichim ba huitzi. Mix atjiye. Mix ch'alniye. ²⁹ Pero mi ni ja sc'u ja rey Salomoni mi slaja ja jastal ja yelahuil ja yal nichim jahui conser ja Salomoni jel tzamal juntiro ja sc'u huas slapa. ³⁰ Jaxa nichim ba huitzi, ja huego yaax, jaxa jecheli huax ch'ac c'ac', pero anima, jel tzamal ja yelahuil huas sc'ulan ja Diosi. ¡jauc to ma huenlex mi oj ni sc'uutesexa! Pero ja huenlexi, jel huocol huaxa c'uanex. ³¹ —¿Jasunc'a oj cabtiqui? ¿Jastal oj taa ja jc'uutiqui? la chiyex. ¡Ch'abananic soc ja hua pensarexi! Actayic can t'usan ja abc'ujoli. ³² Spetzanil ja jastal iti, ja' huajel sc'ujol ja ma' mi sc'uan ja Dios sac'ani. Pero ja huenlexi, ja hua Tatex tey ba satq'uinali huan ni snaa jastic junuca huaxa c'ulanex nesesitari. ³³ Jayuj aa bajex spetzanil ja hua c'ujolex ja ba smandar ja Diosi. Ajyanic toj como jastal ja yeni. A huajuc ja hua c'ujolex soc ja yeni. Jach c'a ayex, mi ni jas oj sc'uluc ahuilex palta. ³⁴ Jach ni ja tiempo oj to jacuqui, mix cham ac'ujolex. Mi sbejuc najtil

tiempo ja hua pensarexi. C'ac'u c'ac'u huan eq'uel ahuocolexi.

*Mi lom xa huaa huochel ja otro cristiano
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

7

¹ Mi lom xa huaa huochel ja otro cristiano. Ta jach c'a huaxa c'ulan, jach ni ja hueni, oj aajan ochelal. ² Huan ita c'a xa q'uela ja hueni, jach ni ja hueni, oj ita ni cho q'ueljana. Ta jach c'a huaxa c'ulan ja hueni, jach ni oj cho c'ulajuc ahua. ³ ¿Jas lom huaxa q'uela ja stz'iilelal ja sat ja hua huermano pero mas to jel nihuan tey ba hua baj ja hueni, iday, mi ni huaxa huaa yi casoa? ⁴ —Majla, oj ca eluc ahui ja stz'iilelal ja hua sati. Jach huaxa hual yab ja hua huermano. Pero hua baj ja hueni, ¿mi ni icben sbej jastal aya! ¿Jastal modo oja hual yab jachuc ja hua huermano? ⁵ Ja hueni, pacaxero aya juntiro. Mas lec, a el bajtan ja tz'iilel tey ba hua sat ja hueni, entonces oj xa bob ahuil q'uinal ba oj hua eluc ja stz'iilelal ja sat ja hua huermano. ⁶ Pero aa cuidadoex soc ja cristiano jumasa. Ta ay c'a ma' jel coraja huax yab ja smeranil ja Diosi, puro c'a burla huax ochye, aa cuidadoex ja jastal huaxa taahuex ti' ja Diosi porque ja yeni, mi cualquierauc. Mi c'a, lajan soc huaxa huaahuex ba oj yixtalauque ja sbiil ja Diosi. Huaj to ahuabyex, yaahuex ta can baan luum ja huenlex chomajquili.

*C'anahuic yi ja Dios ja jas huaxa c'anahuexi
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

7 Cuando huaxa c'umanex ja Diosi, c'anahuic yi ja jas huaxa c'anahuexi. Ja yeni oj ni yaa huilexa. Mi lom xa huaahuex can ja sc'anjel yii. T'ilan oj aajuc ahuilex. Jaman c'a ja hua tiexi, oj ni ataex ja jas huaxa c'anahuexi. 8 Porque spetzanil ja ma' ay jas huas sc'ana yi ja Diosi, huan nix aaji yia, jaxa ma' mix yaa can ja sc'anjeli, huan ni sc'ulan recibira, jaxa ma' jaman ni ja stii, huan ni staa. 9 ¿Machunc'a junuc ja huenlexi ja hua huuninexi, ta huan c'a sc'ana huilex jun pan, oj ma huaex yi jun ton ba? 10 Ma huas sc'ana huilex jun chay, ¿oj ma huaahuex yi jun mal chan ba? 11 Ja huenlexi, eso sí, maloex nia pero iday, huan ni xa huaahuex yi ba lec ja smajtan ja hua huuntiquilexi. ¡Jauc to ma ja hua Tatex ja ma' tey ba satq'uinali! Puro ni lequil majtan oj yaa yi ja matic huas sc'ana. 12 Q'uelahuil ja huenlexi, puro lec huaxa c'ana oj c'ulajuc ahuilex. Jachuc ja huenlexi, c'ulanic yi lec ja cristiano. Ja iti, ja' ni ja sbej ja sley ja Diosi, soc jach ni yala ja aluman-Dios jumasa ba najatei.

*Ja ch'in puerta
(Lc. 13:24)*

13 Ochanic ja ba puerta ba ch'ini porque ja puerta ba nihuani soc ja bej ba jel nihuani, ja tihui, ti huax huaj ja ma' ch'ayel ni ayi. Jel jitzan juntiro ja ma' huax huaj ja tihui porque mi ni huocoluc ja bej jahui. 14 Jaxa puerta ba ch'ini soc ja ch'in beji, ja' ni huax huaj ja ma' puro tzamal oj yili. Jel t'usan ja ma' huas staa ja bej jahui porque jel ni huocola.

*Ja jastal ja sat ja tei, jach ay ja smodo ja cristiano
(Lc. 6:43-44)*

¹⁵ Aa cuidadoex soc ja ma' huas sea sbaj que aluman-Dios bii. Ja yenlei huas sea jun smodo ba jel tzamal, jaxa sc'ujolei, huan xta huaatzhu-unuc. ¹⁶ Oja naex jastal ay ja sc'ujolei yuj ja yatele mi lecuc huas sc'ulanei porque q'uelahuilex jun q'uiix. Mi ni modo oj yaa sat jastal jun lobal. ¹⁷ Spetzanil ja te' ba lequi, tzamal ni ja sat huax yaa. Pero cuando mi xa lecuc ja tei, jach ni ja sati, mi xa lecuc. ¹⁸ Ja te' ba lequi, mi ni modo oj yaa sat malo, jaxa jun te' ba mi xa lecuc, mi ni ja sati, mi ni modo oj yaa leca. ¹⁹ Ja te' ba mi xax yaa tzamal ja sati, sbaj xa ni sc'utzjela, sbaj xa ni oj och c'ac'a. ²⁰ Cuando huaxa huila jastal ay ja sat ja tei, huaxa naa ta lec ma mi lecuc. Jach ay ja tantic cristiano jahui. Cuando huaxa huilahuex ja smodo, yuj ni jach ay ja sc'ujolea.

Mi spetzaniluc oj ochuc ja ba huas sc'ulan mandar ja ma' tey ba satq'uinali
(Lc. 13:25-27)

²¹ Ja ma' tola vida huax yala: —Cajual, Cajual, yuj ja huax yala jachuqui, ¿yuj ama yuj tola vida huax yala jachuqui ti xa ay soc ja smandar ja ma' tey ba satq'uinal ba? Quechan ja ma' huas sc'ulan ja jas huax yala ja jTat tey ba satq'uinali, oj ni ochuque ja tihui. Mi ni modo oj ochuc yuj ja jastic huan elel ja ba stii. ²² Ja último c'ac'u jahui jel jitzan ja ma' oj yal cabi: —Cajual, Cajual, pero jloiltaticon ja hua biil tac. Quechan jtaaticon ti' ja hua biili, jaxa pucuji yacta can ja cristiano. Jc'ulanticon jitzan milagro yuj ja hua biili. ¿Mi ma ahuila ba? oj chiuque. ²³ —Pero ja queni, mi ni nunca jnaa bajex, oj cute. Caaxic. Ja' huajel

ac'ujolex ja maloili. Jach oj cal yabye ja quen ja c'ac'u jahui.

Ja chab naitzi

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Pero ja ma' huax yab ja jas huax cala, huan ni sc'uana, lajan soc jun huinic ba jel vivo. Huas sc'ulan ja snaji pero tz'unan lec huax yaa cani.

²⁵ Jaxa mas tzaani, co ja jai. Jac ja butjai. Cho jac jun ic' jel tzatz. Huas spuctzin sbaj ja ja' ba sat ja snaji, pero mi jas sc'ulan, como tz'unan ni leca.

²⁶ Pero ta ay c'a ma' huax yab ja jas huax cala, pero mix yaa caso, ja yeni lajan soc ja ma' huas sc'ulan ja snaji pero huan ita xyaa cajan can ja ba sat ja luumi. Lajan soc jun yal untic ba miching'uinal ay. ²⁷ Co ja jai. Jac ja butjai. Cho jac jun ic' jel tzatz. Huas spuctzin sbaj ja ja' ba sat ja naitz jahui. Soc ja jahui, uchpiji ja naitzi. Jel ni tritea. ²⁸ Cuando ch'ac ta yal ja jastal it ja Jesusi, ti jel och ja spensar ja cristiano yuj ja jas huax yala. ²⁹ Lajan bi soc jun huinic ay lec yatel. Tuc bi juntiro ja yen soc ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi.

Ja Jesusi ya tojbuc jun huinic huan c'ael ja sbacteli

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8

¹ Ja Jesusi, cuando co ja ba huitzi, ti jac nochjuc yuj jitzan cristianoa. ² Huaj to cho yil ja Jesusi, ti jac jun huinic malo ay. Huan c'ael ja sbacteli. Huaj tajuc sc'ab, ti yalaa: —Cajual, ta jach c'a huaxa c'ana ja hueni, oj ni hua tojbucona, xchi.

³ Jaxa Jesusi xija ja sc'abi. Syama ja huiniqui, ti

yalaa: —Huan nix c'anaa. Oj ni tojbana, xchi. Jaxa sc'aelal ja sbacteli, huego huego tojbi. ⁴ Ti alji yab yuj ja Jesusi: —Moc lomuc aloilta ja jastal tojbiya. Mas lec, caax. Cax jea baj yi ja pagre, ti xa huaa yi ja jas yala can ja Moisesi, cosaque oj ni naajuc que tojbiya taa, x'utji.

*Ja Jesusi ya tojbuc ja smozo ja sepeil ja soldado
(Lc. 7:1-10)*

⁵ Ja Jesusi ti huaj ba Capernaum. Cuando oj xa c'otuqui, ti jac tajuc yuj jun huinic ja ma' jepe ay ba jun c'ole soldado. ⁶ Jac c'anjuc yi jitzan pavor: —Cajual, ay quioj jun mozo ja ba jnaji. Pero jel huan huocol soc ja xchameli. Mi xax bob snic sbaj, xchi ja soldado. ⁷ —Lec, oj huajcon. Oj ni huaj ca tojbuca, xchi ja Jesusi. ⁸ Pero ja huiniqui ti yalaa: —Cajual, jel q'uixhuel ja jbjaj oj huaj abat ja jnaji. Malan soc oja hual cabi. Ja jahui, huan nix naa que oj ni tojbuc ja jmozo. ⁹ Ja queni mandar ayon y ay quioj soldado huax c'ulan mandar ja quen chomajquili. Huax cal yab ja jun iti, caax, huax cutaj, y huan nix huaja. Jaxa otro jun iti, la, huax cutaj, y huan nix jaca. Jaxa jmozo, c'ulan ja iti, y huan ni sc'ulana, xchi ja jepe jahui. ¹⁰ Cuando yab ja Jesús ja jas yala ja huinic jahui, jel och juntiro ja spensari. Jaxa cristiano ja ma' jac nochan soqui, ti ch'ac yal yaba: —Huax cala huabyex, pero meran, mi ni nunca jtaa ja ma' huas sc'uan ja jastal ja huinic iti, mi ni june ba Israel oj slaj ja yeni. ¹¹ Jach ni, jitzan ja ma' oj el ba spetzanil lado ja lugari oj jac stae ja Abrahami soc ja Isaqui soc ja Jacobi. Lajan oj ajuyque ja ba huas sc'ulan mandar ja ma' tey ba satq'uinali, ¹² Pero ja jun c'ole oj ni

sbajuc ja satq'uinal aji, ja' ni ja israeleño jumasa, oj nutz'ujuque ba yoj q'uiq'uinal, jaxa tihui jel ja oq'ueli. Oj ni sc'ux ja yejea. ¹³ Ja Jesusi ti yal yab ja sepeil ja soldado: —Ja hueni, caax. Oj ni c'ulajuc ahui ja jas huaxa c'ana. Ja hua mozo tojbi, como hua c'uan, xyutaj. Jaxa mozo jahui, ja mismo ora jahui, tojbi nia.

Ja Jesusi ya tojbuc ja snial ja Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Ja Jesusi, cuando huaj ja ba snaj ja Pedro, ti yila ja snial ixuqui. Baan eq'ue. Ay yioj c'ac'. ¹⁵ Ti syama yi ja sc'ab ja ixuc jahui, jaxa sc'ajc'ali ec' huego. Ti xa q'uea. Q'ue yaa yi ja suael ja ma' tey ba snaji.

Ja Jesusi ya tojbuc jitzan ja ma' malo ayi

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Jaxa mismo och c'ac'u jahui ti iiji jan yi jitzan ja cristiano ja matic ixtalanubal yuj ja pucuji. Quechan soc ja c'umani ja Jesusi, ya el libre ja cristiano, jaxa pucuji, spacahue ajnel. Spetzanil ja matic malo ayi yaa ni tojbuca. ¹⁷ Jachuc, c'ot smeranil ja jas yala ja aluman-Dios Isaias ja natei:

Ja yeni, yena ni ja ma' el el yuj spetzanil ja jchamel-tiqui. Yuj ja yeni, yaa ni ch'ayuc ja jchamel-tiqui,
xchi ja Isaiasi.

Ja jas yala ja Jesusi cuando yora huax c'anji oj tzajlajuqui

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Ja Jesusi, cuando yila jac xta botz'an sbaj ja cristiano, entonces ti yala que mas lec oj ec' sc'utz

ja jai soc ja snebumani. ¹⁹ Cuando oj xa huajuque, ti jac june ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi: —Maestro, chican ba huala huaja, oj ni huajcon amoca, xchi. ²⁰ Jaxa Jesusi ti yalaa: —Pero ja queni, mas lec ja jalahui. Ay sq'ueen. Soc ja yalchan huax jujpi ec' ba nalanchaani, ay soj. Ja queni coelon ni jan ja ba satq'uinali, pero mi ni ba oj ochcon baani, mey quioj, xchi. ²¹ Ay to otro jun huinic huan snebjel ja jas huax yala ja Jesusi. Ti yala ja yeni: —Cajual, cuando huax cham ja jtati, ti oj jacon amoca, xchi. ²² —Ja hua tati, oj ni mucjuc yuj ja ma' mi ni cuenta ayuc soc ja Diosi, jaxa hueni, la xa jmoc, xchi ja Jesusi.

Ja Jesusi ya lamxuc ja iq'ui soc ja jai

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Ti xa q'ue ja ba barco ja Jesusi. Jach ni ja snebuman jumasa, cho q'ueye. ²⁴ Cuando ti xa ay ja sbarcoe ba yoj jai, huaj to yile, jac jun ic' pero jel tzatz juntiro. Jaxa barco, ti mustalaji yuj ja jai. Iday, jaxa Jesusi, huan huayel. ²⁵ Jaxa smoj jumasa ja Jesusi ti huajyeya. Huaj syujquese ja Jesusi: —Cajual, q'uean. Coltayoticon. Mi c'a, oj xa huajtuc ja', xchiye xta. ²⁶ —¿Jasyuj jel huala xiuyexi? ¿Mi ma huaxa c'uanex ba? xchi ja Jesusi. Ti xa q'uea. Yal yab ja iq'ui que oj lamxuc, jach ni ja jai, yal yab que oj lamxuc. Xlamami huaji. ²⁷ Jaxa huiniquei, jel och ja spensarei: —¿Jas huiniquil ja iti? Hasta ic' huax ya lamxuc, jach ni ja jai, huax ya lamxuc, xchiye.

Ja huinique gadareño ja ma' ixtalanubal yuj ja pucuji

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Ja Jesusi ti c'ot ja ba otro lado ja jai, ja' ni ja slugar ja gadareño jumasa. Ti jac tajuc yuj chab huinica. Ja yenlei, juntiro mandar ay yuj ja pucuji. Ti elye jan ba campo santo. Jel c'aq'ue juntiro. Mi sc'anahue que ay ma' oj ec'uc ja ba bej jahui.

²⁹ Ti ahuanিয়ে: —Ja huena ni ja yunina Dios tac y jastal aya jmocicon ja huen ba! ¿Yuja huocheloticon ba? ¿Jaquela ma ba oja huixtalaucoticon ba? Iday, mi to coraucticon tac, xchiye. ³⁰ Iday, jaxa mismo lugar jahui, mi mero najatuc, tey jun nole chitama. Ti huane huela. ³¹ Pero ja pucuj jumasa, ti c'anji yi jitzan stz'acatal ja Jesusi: —Ta huan c'a xa nutzuhuoticon, c'ulan quiticon pavor. Aa quiticon permiso ba oj ochcoticon ba scuerpoe ja chitam jumasa, xchiye. ³² —Pues ochanic, x'utjiye yuj ja Jesusi. Ja pucuj jumasa ti yaahue can ja huinique jahui, ti huaj ochuque ja ba scuervo ja chitam jumasa jahui. Jaxa chitami, lom xta xbalali ch'ac couque ja ba huitzi. Ti ch'ac couque ba yoj ja'. Ti ch'ac siq'ue ja'. ³³ Jaxa tanumchitam jumasa, ti ch'ac spaque ajnela. Ti huajye ja ba yoj chonabi. Ch'ac huaj sloiltaye spetzanil. Jach ni, cho yalahue jastal ay ja chab huinique ja ma' huax c'ulaji mandar yuj ja pucuj ajyi. ³⁴ Jaxa spetzanil ja cristiano ja ba chonab jahui, ti huaj slee ja Jesusi. Cuando staahuei, ti sc'anahue yi stz'acatal ba oj eluc ja ba slugarei.

*Ja Jesusi ya tojbuc jun huinic tulido ay
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)*

9

¹ Jaxa Jesusi ti q'ue jun barcoa. Ec' sc'utz otro

vuelta ja jai. Ti c'ot ja ba xchonabili. ² Huaj to yile, ti iiji jan yi jun huinic, q'uechubal soc xch'ajtilteil. Tulido ay ja yoc sc'abi. Jaxa Jesusi yila que huax c'uaji lec, ti yal yab ja ma' tulido ayi: —Hijito, mix cham ac'ujol, ja hua muli, tupel xa, xchi ja Jesusi. ³ Pero tey chaboxe ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi. Quechan ta yenle huax yaltalaan sbaje: —Ja jas huan yaljel ja tan huinic iti, ijel piero! ¡Huas sc'ulan sbaj jastal Dios tac! xchiye. ⁴ Pero ja Jesusi huas snaa jastal ay ja sc'ujolei, jayuj ti yalaa: —¿Jaxa yuj ja toj malo huan sc'ulajel pensar ja hua c'ujolexi? ⁵ ¿Jasunc'a huaxa c'anahuex oj cal ba? ¿Q'uean huego, oj ma cut ba? ¿Ja' ma gustoex jach oj cal ba, soc ja huax cala, ja hua muli, tupel xa? ⁶ Porque ja queni, ti coelon jan ja ba satq'uinali. Ja' catel ayon ja ba luumi que oj ni jc'ul perdonar ja mulali. Pero ba oja c'uuc ja huenlexi, que yuj ni ac'ubal catela, oj ni ca tojbuc ja huinic ita. Ti yal yab ja huinic ja ma' tulido ayi que oj q'ueuc. —Iaj ja hua huaynubi, cax xa ja ba hua naji, xyutaj ja huiniqui. ⁷ Ti xa q'ue ja huinica. Huaj ja ba snaji. ⁸ Jitzan ja cristiano ja ma' yila ja iti, jel och juntiro ja spensarei. Jel sc'anahue yi stz'acatal ja Diosi yuj ja ay xa ma' tey ba luum ac'ubal yip yuj ja Diosi. ⁹ Ja Jesusi ti xa el ja tihui. Ti ec' ja ba oficina ja ba huas tzomxi ja contribucioni. Jaxa tihui, quena ni huanon ni atela - Mateo jbiil. Yajni yilahuon ja Cajualtic Jesusi, ti yala caba: —Mateo, ¿mi ma xa c'ana jacan jmoc ba? xyutajon. Ti xa q'ueyon tec'an huegoa. Huajyon soc ja yeni. ¹⁰⁻¹¹ Jun c'ac'u ja Jesusi ti huaj huac ja ba jnaji. Ti smoj ja snebuman jumasa. Cho tey jitzan ja jmoj atel ajyi ja ba colecturía, cho tey jitzan otro cristiano. Iday,

ja tantic fariseo yalahue que jel bi mulanumoticon como ti bi huane huael jmocticon lajana. Como ti huas sq'uelahuoticon ja tantic fariseo, ti yalahue yab ja snebuman ja Cajualtic Jesusi: —¿Jas sbej ja jun ta sec' huan huael ja hua maestroexi soc ja tantic colector jumasa soc ja tantic mulanum jumasa? xchiye xta. ¹² Cuando yab ja Jesús ja iti, ti yalaa: —Ja matic lec ayi, mi huas slea ja doctor pero ja matic malo ayi, huane sleejel ja sdoctorei. ¹³ A jac ac'ujolex ja jas huax yala ja spalabra ja. Diosi:

Ja queni huax c'ana oj talna syaujulal ja cristiano.

    Mi jauc huala ocyon yuj oja mil jun chante
    ba oja huaa ba sti jsati.

¿Mi ma jach ni huax yala ja Dios ba? Ja queni mi jaquelucon ba oj lee ja ma' huas stoyo sbaj que jel toji. Jaquelon ba oj lee ja mulanum jumasa ba oj yaa can jun lado ja smulei. Jach alji yab ja tantic fariseo yuj ja Jesús ja ora jahui.

Ja Jesusi yala jas sbej ja mi scomo ja suael ja snebumani

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Entonces ti jac ja snebuman ja Juan it huax yaa bautismo. Ti jac jobjuc yi ja Jesusi: —¿Jastal ay ba? Ja quenticoni soc ja fariseo, tola vida huan nix como ja juaelticon, pero ja hua nebuman ja hueni, mi ni t'usan huas scomo ja suaelei, xyutaje ja Jesusi. ¹⁵ Ti sutu jan ja Jesús chomajquila: —Pero ¿jasyuj oj tecticon huaini? Pe gusto ayticon tac. Q'uelahuil jun ch'acabalanum. Ja yamigo ja nupanumi, mi ni modo oj ajyuque tritea, como ti ni tzomane soc ja nupanumi. Pero oj ni jacuc ja c'ac'u cuando oj ni ch'ay yujile ja nupanumi.

Eso sí, ja c'ac'u jahui oj ni scom ja suaelea yuj oj ni but'uque yuj ja stristeilei, xchi ja Jesusi. ¹⁶ Ja Jesusi ti cho yala otro palabra ba oj jac sc'ujole que yajc'achil nia ja jas haun seejel ja yen: —Ba jun poco c'ual mas lec mix hua ochuquex smactonil ba yajc'achil porque ja c'uutz jahui, mi quechan oj sujbu. Toj coletto ni oj huajuca. ¹⁷ Jach ni jun oxom ba ay syaj. Mix bob hua och ja taan ba yajc'achil to. Jach c'a huaxa c'ulan, huaj to ahuile, leutz'uji ta snalan ja oxomi, jaxa hua taani, mi xa lecuca. Mas lec aa ba jun oxom ba mey syaj. Jachuc, mi ni jas oj sc'uluca, mi ni ja oxomi soc mi ni ja taani, xchi ja Jesusi.

Jayuninja Jairo soc ja ixuc ja ma' syamayja sc'u ja Jesusi

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Jach huan yaljel cuando jac jun huinic. Ay yatel ba yiglesia ja judio jumasa. Jac staa yi sc'ab ja Jesusi. Ti yal yaba: —Ay tat, cham ta ja cunin aq'uixi. C'ulan qui pavor, caax. Cax yama qui ja scuervo ja cunini ba oj sac-huuc, xchi ja huiniqui. ¹⁹ Yajni yab ja Jesusi, huego huaj soc ja huiniqui, jach ni ja snebunan jumasa choma-jquili. ²⁰ Huajume ja ba snaj ja huiniqui, huaj to snaa ja Jesusi, ti nochobal yuj jun ixuc. Jaxa ixuc jahui, ti syama yi ja snich ja sc'u ja Jesusi. Huan lec huocol. Ay xa lajchahue jabil mi xax ec' ja scuenta. ²¹ Huan xta loil ja sc'ujol cuando mi to syama ja sc'u ja Jesusi: —Siquiera oj bob jyam ja sc'ui, soc ja jahui oj ni tojbucona, xchi. ²² Ja Jesusi ti sutu sbaj, ti sq'uelaa, ti yal yaba: —Hija, mix cham ac'ujol. Yuj ja hua c'uani, tojbiya ta, x'utji ja ixuc jahui.

Iday, huego huego ec' ja xchameli. ²³ Jaxa Jesusi ti c'ot ja ba snaj ja huinic jau ja ma' ay yateli. Jel ja ajmayanumi, jaxa jun nole mucachamhuiniqui, tuctuquil ja jas huanei. ²⁴ Jaxa Jesusi ti yalaa: —Caxic xa ba hua najex porque ja aq'uix iti, mi ni chameluca. Quechan huan huayel, xchi. Jaxa yenlei ti taquintzeeniyea. ²⁵ Cuando ch'ac ta el spetzanil ja jun nole cristiano jahui, ja Jesusi ti och ja bay ja chamhuiniqui. Syama yi ja sc'abi, jaxa aq'uixi q'ue huego. ²⁶ Yuj ja ya sac-huuc ja aq'uix jahui, xpucuqui xta ec' ja yabalil ja ba lugar jumasa tihui.

Ja Jesusi ya yil q'uinal chahuane huinic tupel ja satei

²⁷ Jaxa Jesusi ti xa el ja ba lugar tihui. Ja cuando ti to ay ba nalan beji, ti cho jac nochjuc yuj chab huinic. Puro tupel ja satei. Huane xta ahuanel: —Majla, ja huena ni yintila rey Davidi. Talna jyaalticon, xchiye. ²⁸ Pero ja Jesusi ti xa och ja ba jun naitz. Jaxa ma' tupel ja satei ti cho ochyea. Ti jobji yile yuj ja Jesusa: —¿Huan ma xa hualahuex ta oj bob jc'uluc ja iti?

—¡Ba miyuca Cajual! xchi ja huiniqui.

²⁹ Ti yamji yile ja satea: —Ja yaani oj xa huilex q'uinal, como ja c'uanonex ta, xchi ja Jesusi. ³⁰ Y meran nia, huego huego yilahue ni q'uinala. —Q'uelahuilex, mi lom ma' xa hualex yab ja jastal tojbi ja hua satexi, x'utjiye. Pero cuando yala jastal iti, c'ac' ni ay ja sc'umala. ³¹ Pero iday, ja huajye ja yenlei, ja' yobrae ch'ac spuque ec' ba spetzanil ja lugar jahui.

Ja Jesusi ya c'umanuc jun mudo

³² Cuando elye ja tihui, ti cho iiji jan yi jun huinic ixtalanubal yuj ja pucuji. Mi xax aaji c'umanuc.
³³ Cuando ch'ac ta aaji el yi ja pucuji, ti xa jamxi ja stii. Iday, jaxa huinic jahui, mi xax c'umani aji. Jaxa jun nole cristiano jahui, jel juntiro och ja spensarei: —Eso sí, israeleñootic nia, pero ba oj quiltic oj c'ulajuc quitic ja jastal ja it ja quentiqui, xchiye. ³⁴ Pero ja fariseo, tuc ja jas huax yalahue ja yenlei: —Eso sí, huax ya el ja pucuji, pero mi yenuc yip, pero como ja' ni yip ja sepeil ja tantic pucuji, xchiye xta.

Ja Jesusi huas stalna syaujulal ja cristiano

³⁵ Ja Jesusi, c'atan xta ay eq'ue. Huax huaj ba spetzanil ja chonabi soc ja yal hacienda jumasa. Jaxa ba yiglesia ja judio jumasa, ja' ni huan sloilta-jel ja jastal jel tzamal cuando huas sc'ulan mandar ja Dios ja ba jc'ujoltiqui. Soc huan nix ch'ac ya tojbuc ja cristiano, chican jas tiq'ue chamel yioje.
³⁶ Cuando yila jel ja cristiano mi xa snaa jas oj sc'uluque, lajane xa bi soc ja chej ba suelto xa ni ayi, mi xa ay tanuman. Jayuj ti jel jac syaal sc'ujola.
³⁷ Ti yal yab ja snebumani: —Ja cristiano jumasa lajan soc jun alaj ba stienpo xa sachjeli, pero jasa, jel t'usan ja jach'ulumi. ³⁸ Mas lec, c'anahuic yi ja suinquil ja jach'oji ba oj sec mas ja jach'ulumi ba oj scuch jan ja iximi, xchi ja Jesusi.

Ja Jesusi stzaa lajchahuane jecabanum

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10

¹ Ja Jesusi ti spaya jan ja lajchahue snebumani. Ti yala ja Jesusi: —Ja huego oja c'uluquex man-

dar ja pucuj jumasa porque jel huax yixtalaane ja cristiano ja tantic pucuj jahui, xchi ja Jesusi. Cuando huax jac ja ma' ay xchameli, chican jas tiq'ue chamelil yioj, a tojbuquex, xchi. ² Ja sbiil ja lajchahue snebuman it oj xa sequi, jach ni ja jastal iti: Ja sbajtanili, Simón sbiil, cho huax alji sbaj Pedroil. Soc ja Andrés ja yijtz'ini, soc ja Jacobo yunin ja Zebedeo, soc ja Juan ja yijtz'ini, ³ Soc ja Felipe, soc ja Bartolomé, soc ja Tomasi, soc ja queni ja Mateooni. Ja catel aji, huas tzomo taq'uini. Jaxa otro snebumani, ja' ni ja Jacobo yunin ja Alfeo, soc ja Lebeo ja ma' ay otro sbiil Tadeo, ⁴ Soc ja Simón ja cananista, soc ja Judas Iscariote ja yena ma' yaa endregal ja Jesús ja mas tzaani.

Ja Jesusi seca ja snebuman jumasa ba oj sloiltaye ec' ja yabali

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ja Jesusi, cuando ch'ac see yi ja lajchahuanei, ti seca ba oj sloilta ja yabal ja Diosi: —Moc lomuc ahualax yab ja ma' tuc raza ayi soc mi lom la huajyex ja ba xchonabil ja samariteño jumasa. ⁶ Pero caaxic. Cax loilta yabye ja ch'ayel cheji, ja' ni ja jmojtíc israeleñoili, xchi ja Jesusi. ⁷ Oj cala huabyex jas oja hualex yabi: Tiempo xa ni oja huaa bajex soc ja Dios ja ma' huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali, utajic. ⁸ A tojbuquex ja matic malo ayi, jaxa ma' cham ta, aahuic sac-huuc, jaxa ma' huan c'ael ja sbactelei, aahuic tojbuuc. C'ulanic mandar ja pucuji. Ja hua huipex iti, ac'ubal ni ahuillexa y mi amanunejuquex. Jayuj mi sbejuc oja c'uluquex cobrar ja huenlex chomajquili. ⁹ Mi

lom xa c'ulanex pensar ta mey sbaal ja yal amor-ralexi. ¹⁰ Mi ni ja hua c'uex, ta mi c'a potzanuc chabei, soc mi ni hua xanabexi, soc mi ni ja hua najbanteexi. Porque jun atjum, sbej ni oj aajuc yi ja stz'acola. ¹¹ Chican jas chonabil ma chican jas yal haciendail ja ba huala c'otyexi, jobohuic yabalil ja cristiano ja ma' toj ni ayei. Ti la huajyex ba snaj ja yenlei. Ti la ajyiyex ja tihui masan to oj elanic. ¹² Cuando huala ochyex ja ba naitz jahui, aahuic yi Dios. ¹³ Ta meran c'a toj ay ja suinquili, c'umanic ja Diosi ba laman oj ajuyque, pero ta mi c'a toj ayuque, como laman ajyanic ja huenlexi. Actayic cani. ¹⁴ Mi c'a huas sc'ulanex recibir, mi c'ax yab slugaril ja hua palabraexi, pues elanic ja ba naitz jahui. Actayic can ja xchonabilei. Tzijun can ja spolvoil ja hua huoquexi. ¹⁵ Ja c'ac'u oj yae yi cuenta ja Diosi, ¡ay pobre ja yenlei! Ja suinquil ja Sodoma soc ja suinquil ja Gomorra, jel ni piero ja yenlea, pero mas to leque que yuj ja suinquil ja chonab jahui. Pero meran huax cala, mi loiluc.

Ja jastal oj q'ueuc ja huocoli

¹⁶ Eso sí, ja cristiano jel c'aq'ue. Ja huenlexi, lajanex soc jun chej. Lajan soc huax jecahuex ja ba yojol ja tigre. Vivo ajyanic como jastal ja chichi. Pero cho ch'in ajyanic como jastal ja yal untiqui. ¹⁷ Aa cuidadoex porque oj ni yaex endregal ja ba sti sat ja juezi, jaxa ba yojol ja yiglesiaei, oj ni smaq'uex soc chicotaa. ¹⁸ Oj ni yaex endregal ja ba sti sat ja gobierno soc ja ba sti sat ja reyi pero yuj ja huaxa c'uanonexi. Jachuc, oj ni yabye cabalil ja yenlei. Soc jach ni ja ma' tuc raza ayi, oj ni yaba. ¹⁹ Ja cuando huala c'ulajiyex endregali, ja

mero ora jahui, mi lom xcham ac'ujolex jastal oj c'umananic, jas oja hualex. Ja ora jahui, oj ni aajuc jacuc ac'ujolexa. ²⁰ Mi huenuc oj c'umananic, ja' ni ja Yespíritu ja hua Tatex tey ba satq'uinali. Ja yeni oj c'umanuc ja ba hua tiexi. ²¹ Oj c'otuc ja tiempo jun huinic oj sc'ul endregal ja yermano ba oj chamuc. Jachuc jun tatal, oj sc'ul endregal ja yunini. Jachuc jun nanal tatal, oj iljuque condra yuj ja yuntiquili, masan oj chamuque. ²² Jach ni ja huenlexi, yuj ja huiojex ja jbiili, oj ni yilex condra ja cristianoa. Pero ja ma' huas sc'ulan ahuantar ja masan to huax ec' ja tiempo ja huocol jahui, ja yeni, oj ni c'ulajuc librara. ²³ Ta ti c'a ayex ba jun chonab, jel c'a huax aaji ahuillex huocol, elanic xa. Caxic ba otro chonab. Mas mi tox ch'ac abatex spetzanil ja xchonabil ja jmojtíc israeleñoili, oj cho jac ja ma' coel ni jan ja ba satq'uinali. ²⁴ Q'uelahuil jun maestro. Mi oja hual mas nihuan ja ma' huan snebjel ja ateli. Jachuc jun ajualal. Mi oja hual mas nihuan ja smozo. ²⁵ Pero ja ma' huan snebjel ja ateli, jel lec ta huas slaja svivoil ja smaestro. Jachuc jun mozo, jel lec ta oj cho bob ajoyuc ajualalil. Pero ta huan c'ax alji sbaj inpierno ja ma' Ajualal ayi, jjauc to ma jun mozo mas to jel tzatz oj aljuc sbaj!

*Naahuic jastal oj xihuanic yuj ja Diosi
(Lc. 12:2-9)*

²⁶ Pero mi jauc oj xihuanic yuj ja jas oj aljuc abajexi. Mi jas nac'an ay ba mi oj chicnajuc. Mi ni jas cosa ba ch'aban ti' abal oj ajoyuca. ²⁷ Ja jas nac'an huanon yaljel ahuaabyexi, alahuic satalajel abal ja huenlexi. Ja huego, lajan soc sajaloil huanex

yabjeli, jaxa huenlexi, alahuic ba yoj comon. ²⁸ Ja matic huas sc'ana smil ja jcuerpotiqui, mi lom la xiuyex yuj. Mix bob xch'ay ja caltziltiqui. Mas lec, ja' oj xihuanic yuj ja Diosi, porque ja yeni, ay yip ba oj bob xch'ay ja caltziltiqui soc jach ni ja jcuerpotiqui. Ti oj ya xch'ay snaajel ba yoj inpierno. ²⁹ Q'uelahuil ja yal tz'unuli. Lom nia. Mi ni ma' oj smana. Pero anima, mi ni june ja yenlei ba mi oj yil ja hua Tatex oj co luumi. ³⁰ ¡Jauc to ma huenlexi! Hasta ja stzotzil ja hua olomexi, cuenta ay. ³¹ Jayuj, mi lom la xiuyex. Yajtanubal to ni ja yal ch'in tz'unuli, ¡jauc to ma huenlexa!

*Ja ma' huax yala satalajel abal ja Jesucristo
(Lc. 12:8-9)*

³² Spetzanil ja matic claro huas staa ti' ja jbiili, jachuc ja queni, oj ni jtae ti' ja sbiilei ja ba sti sat ja jTat tey ba satq'uinali. ³³ Pero spetzanil ja matic nac'ul ay yuj ja jbiili, jach ni ja queni, mi ni oj taa ti' ja sbiile ja ba sti sat ja jTat tey ba satq'uinali.

*C'olan c'olan oj yil sbaj ja cristiano yuj ja Jesusi
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Mi lom xa c'ulanex pensar ta jaquelon ba luum ba oj ca lamxuc ja cristiano. Mi jaquelucon ba oj ca lamxuc. Jaquelon ba oj ca q'ue pleito. ³⁵ Jun huinic oj yil condra ja stati, jaxa jun ixuc oj yil condra ja snani. Jun ixuc huax och alibajel, oj yil condra ja yalib ixuqui. ³⁶ Jun huinic, ja' ni ja scondra ja suinquil ja snaji. ³⁷ Ja ma' mas huas syajta ja snan stat que yuj ja queni, mi ni sbejuc oj baja. Jachuc ja ma' mas huas syajta ja yuntiquili que yuj ja queni, mi ni oj baja. ³⁸ Pero c'ulanic ahuantar ja huocoli. Anima huax aaji locananic

ja ba cruzi, pero siquiera laic jmoc. Mi c'a, mi ni nunca oj bajuquexa. ³⁹ Porque ja ma' huas syajta ja scuerpo, ja yaltzili huan ni sipa ba yoj c'ac'a. Pero ja ma' mi huas syajta ja scuerpo yuj ja queni, ja yeni, oj ni staa scoltajela.

*Ja nihuan majatanal oj to aajuc yi ja cristiano
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Ja ma' huas sc'ulanex recibiri, quena ni huas sc'ulanone recibira. Jaxa ma' huas sc'ulanon recibiri, ja' ni huas sc'ulane recibir ja ma' sec-ahuon coni. ⁴¹ Ja ma' huas sc'ulan recibir jun aluman-Dios yuj ja jecubal ni jan yuj ja Diosi, oj sc'ul recibir ja smajtan ja jastal oj sc'ul recibir jun aluman-Dios. Jach ni, ta huax jac jun huinic ba toj, y huan c'a xa c'ulanex recibir, jun xta yabal ja hua majtanex oja c'uluquex recibir ja c'ac'u jahui. ⁴² Jaxa yal cuntiquili, ta ay c'a ma' huax yaa yi siquiera jun vaso cheel ja' yuj ja quen jecuneji, entonces ja ma' huax yaa, ay ni jas oj to aajuc yi ja yen chomajquili. Oj ni sc'ul recibir ja smajtani.

*Ja Juani seca ja snebuman ja bay ja Jesusi
(Lc. 7:18-35)*

11

¹ Ja Jesusi, cuando ch'ac yaa yi mandar ja la-jchahue snebumani, ti xa spila sbaj soca. Ti huaj ja ba xchonabile ja yenlei. Huaj sloilta ja yabal ja Diosi soc huaj see yi ja cristiano. ² Ja Juani lutan preso ja ora jahui, jaxa cuando yab yabalil ja jas huan sc'ulajel ec' ja Cristo, ti seca ja snebuman jumasa. ³ Huaj sob yi ta yena ni ja Cristo ja huane smajlajeli, ja' ni ja ma' tzaubal yuj ja Diosi,

—¿ma ay otro ma' oj majlaticon? xchiye. ⁴ Ti yala ja Jesusi: —Caaxic. Cax alahuic yab ja Juani ja jas huaxa huabyexi soc ja jas huaxa huilahuexi porque ⁵ Ja ma' tupel ja sat aji, huan xax yila q'uinal, jaxa ma' renco ay aji, toj xa huax beji, jaxa ma' huan c'ael ja sbactel aji, tojbi ta, jaxa ma' mix yab q'uinal aji, huan xax yab q'uinal. Jaxa ma' cham ta aji, sacui ta, jaxa ma' pobre ayi, huan xax yabye ja jas yajc'achil xa ba jel tzamali. Jach cax alahuic yab ja Juani. ⁶ Jel lec oj ec' yujil ja ma' mix ec' sc'ujol ta mi quenuc ni ja jecubalon yuj ja Diosi, x'utjiye yuj ja Jesusi. ⁷ Ja secabanum ja Juani ti huajyea. Jaxa Jesusi ti och sloilta jastal ay ja Juani, como jel ja cristiano huane smaclajeli: —Jaxa cuando huajyex ja ba ch'ayan lugari, ¿jasunc'a huaj ahuilexi? ¿Yuj ama huaj ahuilex jun huinic lajan soc ja aj huan xta cumtz'ijel yuj ja iq'ui? ⁸ Entonces ¿jasunc'a ja huilahuexi? ¿Yuj ama huaj ahuilex jun huinic ba jel tzamal juntiro ja sc'ui? Iday, ¿mi ma quechanuc huax tax ja ba snaj ja rey ja jastal jau ba? ⁹ ¿Jastal lec huajyex ja tihui? ¿Yuj ama huaxa hualahuex que oja huilex junuc ja yaluman ja Diosi? Meran nia, ja huilahuex nia, pero mas to jel nihuan ja ma' ahuilahuexi. ¹⁰ Ja huinic jahui, yena ni ja ma' taubal ti' ja ba slibro ja Diosi:

Q'uelahuile, ay ma' oj jeque ba oj sloilta ja cabali. Ja yeni, bajtan oj ya q'ueuc ja ateli que yuj ja hueni. Yuj ja jas huas sea ja yeni jayuj puesto oj ajiyuc ja cristiano ba oj sc'uuc ja jas oja loilta ja hueni,

xchi ja ba yabal ja Diosi. ¹¹ Mi ni june ja ma' ac'ubal yi yatel como jastal aaji yi ja Juani. Iday,

jel ni nihuan ja yateli pero ay to jas mas jel nihuan que yuj ja yatel ac'ubal yii. Q'uelahuile ja jas huas sc'ulan ja Diosi. Huas staa jun cristiano ba jel ch'in juntiro huax ilji, ti huax yila como jastal yuntiquil. ¿Mi ma mas jel nihuanuc ja jau ba? ¹² Desde tiempo jau q'ue ja yatel ja Juan it huax yaa bautismo, masan ora, huan xta sbatalaan sbaje ja cristiano yuj ja mix yilahue ora oj yaa sbaje ja ba sc'ab ja ma' tey ba satq'uinali. Lajan soc sac ajnele xta aye eq'ue. ¹³ Como najate ni alubal jachuca. Jach ni yalahue spetzanil ja aluman-Diosi soc jach ni tz'ijbanubal ja ba sley ja Diosi. Jayuj cuando manxi ja Juani, c'ot ni smeranil spetzanil ja jas tz'ijbanubal sbaj ja yeni. ¹⁴ Ja Diosi yala que ja' ni ja aluman-Dios Elías oj sec jan aji, pero ta huan c'ax bob ac'uuquexi, yena nia ja Juan ja ma' jaqui. Cuando jac ja Juan jahui, ti ilxi ja smeranil ja jas yalunej ja Diosi. ¹⁵ Ja ma' huax yab q'uinali, a yab slugaril, xchi ja Jesusi. ¹⁶ —¿Jasunc'a oj ca smojuc ja cristiano jumasa iti? Ja' mero smoje ja yal untiqui. Q'uelahuil ja yal untiqui, ta ay c'a chab c'ole huax yiaj sbaje tajnel nalan patio, yenle ta huax yautalaan sbaje: ¹⁷ Ja quenticoni juuticon ta ja ajmayi, jaxa huenlexi mi ni modo hua la chaaniyexa, xchiye. Ja quenticoni octicon ta, iday ja huenlexi, mi ni modo hua la ocyexa. Jach huax yutaj sbaje. ¹⁸ Jaxa cristiano iti, lajan soc ja jun c'ole yal untic ba mi jas huas sc'anahuei, porque ja Juani, jel ni scomo ja suaela soc mi ni t'usan yuaj ja yaalel tz'usubi, iday, huax yaahue och demonioil. ¹⁹ Jaxa queni ti ni coelon jan ja ba satq'uinali y mix como ja juaeli. Huax cho cuaj ja yaalel tz'usubi, iday huax yutajone chitamil. Tan yacbumon bi. Ja'

bi jmoj ja cristiano jumasa jau huas stzomohue ja taq'uini soc ja otro mulanum jumasa. Pero anima. Ja ma' mero yuntiquil ja Diosi, huan ni snaahue sbaj machunc'a ja mero Tatali, jaxa Tatali, huan nix yila ja jc'ujoltiqui cada jujune. Huas snaa ja Diosi ja baya lequi, xchi ja Jesusi.

*Ja cristiano jumasa ja ma' mi huas sc'uanei
(Lc. 10:13-15)*

²⁰ Cuando ch'ac yal ja jachuqui, ti xa och utanuc leca. Jel ja jas yal yab ja suinquil ja chonab ja ba sc'ulan ta jitzan ja milagro. Utjiye yuj ja mi ni modo huas suchi ja sc'ujolei. ²¹ —¡Ay pobre ja huenlex ja matic suinquilex ja Corazini! Soc jach ni ja matic suinquilex ja Betsaida, ¡jel ajul abajex! Jach c'a c'ulaji ja milagro ja ba suinquil ja Tiro soc ja ba suinquil ja Sidoni, entonces ay xa tiempo suchi ja sc'ujolea. Jach c'a, ja' xa ni sc'ue ja huanhuocha soc huan xa ni saxa sbaje taana. Yatz'an xta ni tola vida ja yaltzile yuj ja smulei. ²² Huax cala, pero meran, mas yoc'an oj yii ja scastigo ja suinquil ja Tiro soc ja suinquil ja Sidoni ja c'ac'u oja huaex yi cuenta ja Diosi. Pero ja huenlexi, tzatz juntiro oja huiex ja castigo. ²³ Jaxa huenlex ja matic suinquilex ja Capernaumi, jel lom juntiro huaxa toya bajex. ¿Yuj ama huaxa hualahuex ta oj q'ueanic ja ba satq'uinali? ¡Ay pobre ja huenlexi! ¡Ti ni oj jipjanic ja yoj inpierno! Ta jach c'a c'ulaji ja milagro ja ba Sodoma ja jastal c'ulaji ja ba hua chonabilex ja huenlexi, pues mex ch'ay snaajel masan oraa. ²⁴ Jach huax cala, pero meran. Ja c'ac'u jau oja huaex yi cuenta ja Diosi,

mas yoc'an ja scastigoe oj aajuc yile ja suinquil ja Sodoma que yuj ja huenlexi, xchi ja Jesusi.

*Laic xa jmoc, oj xa ca jijlanic, xchi ja Jesusi
(Lc. 10:21-22)*

²⁵ Ja mismo ora jahui, ja Jesusi ti yalaa: —Ja huen Tatey, Ajualal aya ja ba satq'uinali soc jach ni ja ba luumi. Ja ma' vivo soc ja ma' jel huas snaahuei, mi jauc huaxa jea yi ja jastic iti. Tz'acatal, ja' huaxa jea yi ja matic ch'in huax yaa sbaj ahuii. ²⁶ Lec Tatey, como jach ni huaxa c'anaa. ²⁷ Ja yaani, Tatey, quena ni huax c'ulan mandara pero huena ni ahuaunej quia. Mi ni ma' huas snaa ta quena ni ja huuninoni. Quechan huen huaxa naa soc ja ma' huax c'ana oj jee yi que quena ni ja hua huuninoni porque mi ni june ma' huas snaa ba ayaa Tatey. Quechan ja quen huax naa porque ahuuninon nia. ²⁸ Ja Jesusi ti yal yab ja cristiano: —Ja huenlex ja matic cuchan ahujilex jun montón ja mandar jumasa, cuchan ni ahujilex tola vida ja hua cargaexi, yajtiquex xta, laic xa jmoc. Oj ni ca jijlanica. ²⁹ ¿Mi ma xa c'anahuex oja huiex ja jmandar ja quen ba? ¡Jel oj liquicuc oj huajuc ja hua hualtzilexi! Nebahuic ja jastal ja queni, porque jel ja jas oj jea huilex, ti oja huilex que jel mansoon soc jel ja jpasensia. ³⁰ Ja mandar huax caa ja queni, mi t'ilan montón cargauc. Jel tzamal oja huabyex.

*Ja snebuman ja Jesusi stuch'uhue trigo ja sc'ac'uil ja jijleli
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)*

12

¹ Jun c'ac'u ja Jesusi soc ja snebumani ti ecye ba jun yalajil trigo. Ja snebumani jel xa huain xyabye. Ti stuch'uhue ja sat ja trigo. Sc'uxuhue, ²Iday, iljiye yuj ja fariseo jumasa. Ti huaj chonjuc yabalilea: —Q'uelahuile Jesús, xchiye, ¿mi ma jauc ja c'ac'u jijlel ja huego ba? ¿Sbej ama jach huane ja hua nebuman ba? xchi ja fariseo. ³ Ti yala ja Jesusi: —Entonces mi ni t'un huaxa huabyex slugaril ja jas yala ja slibro ja Diosi. ¿Mi ma xa naahuex ja jas sc'ulan ja rey David ja najatei cuando och huain xyabi soc ja smoj jumasa? ⁴ Ja yeni, cuando och ja ba stemplo ja Diosi, sloohue ni ja pan ti jian ec' ja ba sti sat ja Diosi, iday, ja pan jahui, mi sbejuc oj sloe, mi ni ja Davidi soc mi ni ja smoji. Quechan huax bob sloo ja pagre jumasa. ⁵ Pero q'uelahuilex ja pagre ja ba templo. T'ilan ni huas sc'ocohue ja sc'ac'uil ja jijleli, pero mi ni malouc ja jas huas sc'ulanei. ¿Mi ma jach tz'ijbanubal ja ba sley ja Dios ba? ⁶ Ja huenlexi, jel nihuan ahuijex ja hua temploexi, pero ja huego, como ti xa ni ayon amoquexa, ay jas mas jel t'ilan oja huaahuex caso yuj ja templo. ⁷ Aa xa jac t'unuc ja hua c'ujolex ja jas huax yala ja Diosi: Mi jauc huax c'ana ba oja milex chante ba oja huaahuex quii. Quechan huax c'ana que oja talnayex ja syaal ja hua mojexi, xchi ja Diosi. Pero ja huenlexi, mi ni t'un huaxa huabyex slugarila. Huanuc to c'a xa huabyex slugaril ja yabal ja Diosi, entonces mi oja chonex yabalil ja ma' mi ni ay smula. ⁸ Ja queni coelon jan ja ba satq'uinali. Quena ni oj cal jasunc'a lec sc'ulajel ja ba c'ac'u jijleli, xchi ja Jesusi.

Tojbi jun huinic jiman xa ec' ja sc'abi
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ja Jesusi ti xa huaja. Ti och ja ba yiglesia ja mismo judio jumasa jahui. ¹⁰ Huaj to yile, tey jun huinica. Jiman xa ec' ja sc'abi. Mi xa ni modo xbob ya q'ueuca. Pero ja fariseo jumasa ti yalahuea: —Ja c'ac'u iti, ja' ni sbaj jijlel tac. ¿Yuj ama sbej oj hua tojbuc ja yaan c'ac'u ba? xchiye. ¹¹ Ti yala ja Jesusi: —Jaxa huenlex ba, ta ay c'a huiojex jun chej, huan c'ax moc' ba yoj q'ueen, ja' c'a sc'ac'uil jijleli, ¿mi ma oj bob hua eluquex ba? ¹² Iday, jun chej, jauc to ma ja huinic ita! Abyic t'un sbej ba. Ja sc'ac'uil jijleli sbej ni oj c'ulaxuc ja ba leca. ¹³ Ti yal yab ja huinic jahui: —A q'ueuc ja hua c'abi, xchi. Jaxa huiniqui ya q'ueuc ja sc'abi. Staa slugar como jastal ja otro jun sc'abi. ¹⁴ Jaxa fariseo ti xa elyea. Och yii yabal sbaje: —¿Jas oj c'ultic yi ja iti? ¡La xa jch'aytic el snaajel! xchiye xta.

Ja jas yala sbaj ja Jesusi ja Isaiasi

¹⁵ Pero ja Jesusi huan ni snaa jasunc'a ja spensarei, jayuj ti xa el ja tihui. Pero ti huaj nochan soc jitzan cristiano. Jaxa matic malo ayi, mi ni june ma' mi ya tojbuca. ¹⁶ Pero yala que mi oj spuque ec' ja jastal tojbiyei. ¹⁷ Jachuc, c'ot ni smeranil ja jas yala ja Dios ja ba slibro ja Isaiás aluman-Dios ja najatei. Jach yala jastal iti:

¹⁸ Q'uelahuil ja jmozo. Quena ni jtzauneja. Jel ni yaj huax caba. Jel gusto ayon soc. Oj ni caa yi ja Espíritu Santo ba oj bob sloilta yab ja cristiano jastal oj to quii cuenta ja smulei.

¹⁹ Ja jmozo jahui mi lom oj c'umanuc, mi ni oj cho bulbunuc lom. Mi oj ahuanuc ba yoj calle.

²⁰ Ja ma' jel ajul ja sbaj huax ilji, mi oj yil condra ja yeni, jaxa ma' lajan soc ja tz'iilel huax ilji, oj ni syajta ja yena. Jach oj sc'uluc ja jmozo. Oj ch'ac xch'ay snaajel spetzanil ja jas malo ja ba luumi,

²¹ Jaxa cristiano ja ma' mi judiouqui, oj ni aajuc snihuanil sc'ujole yuj ja jmozo jahui. Jach huax yala ja Dios ja ba slibro ja Isaías tac.

Locji abal ja Jesusi ay bi soc diablo
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Ti iiji jan yi jun huinica. Ixtalanubal juntiro yuj ja pucuji. Tupel xa ja sati y mi xax el sc'umal. Jaxa yila ja Jesusi, ya tojbuc. Jaxa mismo ora jahui yila q'uinal soc el sc'umal huego. ²³ Ja cristiano jumasa, ja matic ti aye ja tihui, jel och juntiro ja spensarei, ti yalahuea: —Pero ja huinic iti, ¿jas huiniquila? ¿Mi ma jauc ja Cristo ja yintil ja rey David ba? xchiye. —Miyuc, xchi ja tuqui. ²⁴ Jaxa fariseo, yajni yabye ja jastal jahui, ti yalahuea: —Miyuc. Es, huan ni sc'ulan mandar ja pucuj yena, pero ja' ni yip ja tan Beelzebui ja sepeil ja tantic pucuji, xchiye xta. ²⁵ Pero ja Jesusi huas snaa jastal huan xta huaatzhuunuc ja sc'ujolei, ti yalaa: —C'ulanic t'un pensar. Ja ba jun lugar, ta huan c'ax yila sbaje condra ja suinquili, mi ni lec oj ajuuca. Jachuc ja suinquil ba jun chonab ma sea jun naitz, ta huan c'ax yila sbaje condra ja suinquili, ja jastal jahui, ja' ni mero somelala. ²⁶ Jaxa Satanás, ta yen ta c'a huas snutztalaan sbaje, ¿mi ma oj q'ueuc spleitoe ba? Jaxa ba huas sc'ulan mandari, oj ni jomuca. ²⁷ Ja queni, huaxa hualahuex que ja' quioj ja yip ja Beelzebú, jayuj

huax bob jc'ul mandar ja tantic pucuji. Iday, ¿jaxa hua mojex ba? Ja yenlei huan bi sc'ulane mandar ja pucuji. ¿Ba huax yiaje ja yipe ja yenle ba? ¡Majlayic! Soc ja hua mojex jahui, mi libre ayuquex. ²⁸ Pero ja queni, ja Yespíritu ja Diosi huax yaa qui ja quip ba huax c'ulan mandar ja pucuji. Naahuic xa t'usan que huan xa sc'ulajel mandar ja Dios ja ili. ²⁹ Q'uelahuil jun huinic ba jel ja yipi. Mi ni ma' oj bob och ba snaj ba oj yii ja jastic sbaji. Quechan ta huax mochji bajtan ja tzatzal huinic jahui, ti oj bob ochuc ja ba snaji. Oj ni iijuc yi ja jastic sbaji. ³⁰ Ja ma' mix bob smojuconi, condra ni huax yilahuona, jaxa ma' mix bob yab ja cabali, huas somo juntiro ja cristiano. ³¹ Ja cristiano, cuando huas slea ja smulei, chican jas tiq'ue mulalil, anima huas staa ti' malo ja Diosi, ay modo oj ni c'ulajuque perdonara. Pero ta ja' c'a huas staa ti' malo ja Espíritu Santo, ja mulal jahui, mi ni nunca oj c'ulajuque perdonara. ³² Ja ma' huas staahuon ti' malo ja queni, anima ti coelon jan ja ba satq'uinali, ay modo oj ni jc'ul perdonara pero ta ja' c'a ja Espíritu Santo huas staahue ti' malo, eso sí, mi oj c'ulajuque perdonar, mi ni ja huego soc mi ni ja tiempo oj to jacuqui.

*Ja cristiano huax naaxi ta lec ma malo yuj ja jas huas sc'ulanei
(Lc. 6:43-45)*

³³ Q'uelahuil jun te' ba tzamal. Lec ni ja sat huax yaa. Mi ni modo oja hualex que ta mi lecuca. Jach ni, jun te' ba huan xa c'ael, jaxa sat huax yaa, mi xa ni lecuca. Mi ni modo oja hualex ta leca. Malan soc ja sat oja huilexi, oja naex que

lec ni ja steila. ³⁴ Ja huenlexi, toj chanteex. Toj malo juntiro huan yaljel ja hua c'ujolexi jayuj mi ni modo oj bob eluc jun cosa tzamal ja hua tiexa porque ja jas huax el ja ba jtiitiqui, yuj ti ni ay ja ba caltziltica. ³⁵ Jun cristiano ba toj ay ja yaltzili, tzamal ni ja jas huax el ja ba stia. Jach ni, jun cristiano ba mi tojuc ay ja yaltzili, toj malo ni ja jas huax el ja ba stia. ³⁶ Naahuic t'usan, ja c'ac'u jau oja huaex cuenta soc ja Diosi, cada palabra ja hualahuex ba mi sbejuqui, mi oj elanic libre ja ora jahui. ³⁷ Yuj ja hua tiexi oj huajanic libre ma oja huix castigo, xchi ja Jesusi.

Ja cristiano ja ma' jel piero ja spensarei huas sc'ana oj yile jun milagro

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ti sac'a jan chaboxe ja ma' huas seahue ja smandar ja Moisesi soc chaboxe ja fariseo jumasa: —Maestro, jea quiticon ta ay meran ja hua huip ba, coaque ti oj naaticon que meran ni ja' Dios secahua cona. ³⁹ Ti yala ja Jesusi: —Ja queni mi jaquelucon ba oj c'uuc yabal jun cristiano ja ma' huan xta huaatzhuunuc ja sc'ujol jmoqui. Ja jun nole ja huenlexi, ja' xta cahuan atiex oja huilex ja yip ja Diosi, pero mi ni jas oj jeejuc ahuilexa. Ja tiempo ti to aji ja Jonasi, eso sí, jeeji yi jun nihuan seña, ⁴⁰ Como ti ni aji oxe c'ac'u soc oxe actual ja ba yoj slucum ja nihuan chay ja yeni. Jach ni oj cho ajucon ja queni. Ti ni cooyon ja ba satq'uinalli, pero oj ni cho ajucon oxe c'ac'u soc oxe actual ja ba yoj luumi. ⁴¹ Jaxa c'ac'u oja huaahuex yi cuenta ja Diosi, ti ni oj ajiuc ja suinquil ja Ninivé, jaxa yenlei oj yaex endregal. Ja yenlei suchi ja sc'ujole

ja yora loiltaji yabye yuj ja Jonasi. Iday, ja ili ay jun ma' mas nihuan que yuj ja Jonasi. ⁴² Jachuc ja reina jau ja ma' el jan ja ba jun najtil lugar. Huaj sc'an yi sc'ujol ja rey Salomoni, iday el jan ba jun najtil lugar lec. Ti ni oj ajoyuc ja reina jau cuando oja huaahuex yi cuenta ja Diosi. Ja yeni oj ni yaex endregala. Iday, ja ili ay jun ma' mas nihuan que yuj ja rey Salomoni.

Ja pucuj it ja ma' cumxi sbaj ja huiniqui
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Q'uelahuil jun pucuj. Huax yaa can jun huinic. Ti huax huaj ba jun taquin lugar, jaxa tihui, c'atan xta ay eq'ue. Mix yila ora ba oj staa ja sijlubi, pero meycuc. ⁴⁴ Ti yalaa: Oj ma cumxucon soc ja huinic ja it caa cani, xchi. Ti xa cumxia. Jaxa c'oti, ti ni ay puesto ja huinica. Chapan ay lec ja yaltzili. Tola vida huan smajlajel. ⁴⁵ Jaxa pucuji ti huaja. Huaj yii jan otro juque ja smoj pucujili, pero mas to pegor ja jucuane jahui que soc ja yeni. Ti ochye culan ja bay ja huinic jahui. Jaxa pobre huiniqui, mas to pegor huaji. Mas lec ay ja jastal ajyi. Jach ni ja jun lame cristiano iti, jach ni mero oj huajuquea, xchi ja Jesusi.

Ja snan soc ja yermano ja Jesusi
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Yutzil huan to loil soc ja cristiano jumasa cuando och c'ot ja snani soc ja yermano jumasa. Huas sc'ana oj c'umajuc yuj ja yenlei. ⁴⁷ Ja Jesusi ti alji yaba: —Q'uelahuile, ja hua nani soc ja huermano jumasa, ti aye ba fuera. Huas sc'ana oj sc'umuca, x'utji ja Jesusi. ⁴⁸ Ti yalaa: —¿Jas bi la chi? ¿Machunc'a ja jnan ba? ¿Machunc'a ja

quermano ba? ⁴⁹ Ja nebuman ja it tey ba jtz'eeli, ja' ni jnana y ja' ni quermano jumasa. ⁵⁰ Porque chican ja ma' huas sc'uan ja jTat tey ba satq'uinali, ja yeni ja' quermano soc ja' quermana soc ja' jnani, xchi ja Jesusi.

Ja loil sbaj ja tica-inati
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13

¹ Jun c'ac'u ja Jesusi el ja ba snaji, ti huaj culan ja ba sti ja jai. ² Ti jac botz'an sbaj jitzan ja cristiano. Jaxa yila jel huan stzomjel sbaj ja cristiano, ti xa q'ue ba jun barco. Ti och culan ja tihui, jaxa cristiano ti ch'ac canuque q'uelan ja ba sti ja jai. ³ Jaxa Jesusi ti och see yi ja cristiano, pero soc jun loil sea: —Q'uelahuilex. Jun huinic huaj ba oj stic ja inati. ⁴ Jaxa cuando huan sticjeli, ay ba co ba yoj bej. Pero iday, ti jac ja yalchan jumasa. Ti stuluhue ela. ⁵ Jaxa tuqui, ti co ba yoj ton ja ba mey lec ja luumi, jaxa tihui, huego eli como jel t'usan ja luumi. ⁶ Pero iday, cuando el q'uen ja c'ac'u, huego cho tacji porque mey yech. Huego c'oxbi ja spoohuili. ⁷ Jaxa tuc inati ti co ja ba yoj q'uiix. Jaxa tihui, cho q'ui ja q'uiixi, jaxa inati, c'utzji sq'uiel. ⁸ Jaxa tuqui ti co ba lequil luum. Jun nihuan alaj ajyi. Ja jun sat inati ya pojxuc cien, jaxa otro juni, sesenta, jaxa otro juni, treinta. ⁹ Ja ma' ay xchiquini, a yabi, xchi ja Jesusi.

Ja jastal ja sbej ja loil it yala ja Jesusi
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ti yala ja snebumani: —Pero Cajual, ¿jasyuj quechan jun loil huaxa jea yi ja cristiano iti?

xchiye. ¹¹ —Q'uelahuilex, ja huenlexi tzaubalex ba oja huabyex slugaril ja jastal jel tzamal cuando huas sc'ulan mandar ja yen ja ma' tey ba satq'uinali. Ja aji, ch'aban ti' abal ay ja iti. Eso sí, ja jas huax cala, mi ni clarouca, jayuj mi ni cualquierauc ja ma' oj yab slugarili. ¹² Pero ja ma' huas sc'ulan seguir sbaj, oj ni aajuc sna masa. Jel ni vivo oj ajuuca. Pero ja ma' mi huas sc'ulan seguir sbaji, ja janec' huas snaa, oj ni ch'ay sc'ujola. ¹³ Jayuj huax ca slaj jun loil. Eso sí, ja cristiano jumasa ay sate pero lajan soc mix yilahue q'uinal. Ay xchiquine pero lajan soc mix yabye q'uinal porque mix yabye slugaril. ¹⁴ Meran ni ja jas yala ja Isaías ja najatei:

Ja huenlexi, tola vida huanex yabjel ja yabal ja Diosi pero mi xa huabyex slugaril. Tey ja hua satexi, pero mix yila q'uinal.

¹⁵ Ja cristiano iti, jel ch'uuy ja sc'ujolei. Ja xchiquinei, lajan soc huan xa tupel, jaxa satei, mutz'an xa juntiro. Pero sganae. Moc to jach huas sc'ulane, oj ni jamxuc ja satea. Oj ni yabye sbeja, oj ni can sc'ujolea. Ay modo oj ni suchuc ja sc'ujolea, jaxa queni, oj ni ca tojbuque ajiya.

Jach ni yala ja Isaías tac. ¹⁶ Pero ja huenlex cun-tiquil, jel lec xa huilahuex. Ja hua satexi huan nix yila q'uinala, jaxa hua chiquinexi, huan nix yab q'uinala. ¹⁷ Pero meran huax cala. Q'uelahuil ja aluman-Dios ba najatei. Jach ni jitzan ja ma' toj ni ayi, jel sgusto oj yile ja jas huanex yiljel ja huenlexi, pero mi ni yilahuea. Jel sgustoe oj yabye ja jas huanex yabjel ja huenlexi, pero mi ni yabyea.

*Ja Jesusi yala jas sbej ja tica-inati
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

¹⁸ Abyic. Oj cala huabyex jas sbej ja loil it sbaj ja ma' huaj stic ja inati. ¹⁹ Ta ay c'a ma' huax yab ja yabal ja ma' jel tzamal huax c'ulhuani mandar, ja ma' tey ba satq'uinali, pero ta mi c'ax yab sbej, huego huax jac ja diablo. Huax jac sap yi ja jas ti ni ay ja ba sc'ujoli. Ja sc'ujol ja cristiano iti, ja' ni smoj ja inat it co ja ba yoj beji. ²⁰ Jaxa cristiano ja ma' jel huego huax yaa sbaji, jel gusto huax yab ja yabali, ja sc'ujol ja yenlei, ja' ni smoj ja inat it co ja ba yoj toni, ²¹ Pero lom nia. Huaj to cho ilxuc, cho lolaji ta. Huan c'ax jac ja huocoli, ta ay ma' huas sc'ulan burla yuj ja yabal ja Diosi, huego huas sc'omomo sbaj. ²² Jaxa cristiano ja ma' huax yab ja yabal ja Diosi, pero yuj ja jas ay ja ba mundo, huax aaji ch'ay sc'ujole. Huax lolaji yuj. Ja sc'ujol ja cristiano jahui, ja' ni smoj ja inat it co ja ba yoj q'uiixi. ²³ Pero ja cristiano ja ma' huax yab sbej ja yabal ja Diosi, huan ni stucbes meran ja smodoa. Ja' ni huajel sc'ujole oj yaa yi ja smoj ja ba jel tzamali. Ja yenlei, lajane soc ja inat it co ja ba lequil luumi. Ay ba oj ya pojxuc cien, ay ba oj ya pojxuc sesenta, soc ay ba quechan treinta oj ya pojxuc. Ja sc'ujol ja cristiano jahui, ja' ni smoj ja lequil inati.

Ja loil sbaj ja c'ul tey soc ja trigo

²⁴ Ja Jesusi ti cho yala otro loila: —Oj cala huabyex jun loil jastal ayex ja ili cuando ti xa mandar ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali. Lajan soc jun huinic huax huaj stz'un ja yalaji pero ja yintil ja yalaji, puro tzamal. ²⁵ Pero iday, cuando

huane huayeli, ti huax jac ja scondra ja ajualali. Ti huax jac stz'un can jun c'ul ba malo leca, pero ti ba mero yojol ja trigo. Ti xa huaja. ²⁶ Jaxa trigo eli. Q'uii. Yaa sat. Ti chicnaji ja c'ul jahua ja cuando satini ja trigo. ²⁷ Jaxa smozo ja ajualali ti jacyea. Jac yal yab ja yajualei: Cajual, ¿mi ma lequil inatuc ja huaa quiticon ba oj tz'unticon ja ba hua hualaji? ¿Pe jastal ay ba? Pe tey jun c'ul ba jel tuc tac, xchiye. ²⁸ —¡Seguro ja' jcondra jac yaa can ja c'ul iti! xchi ja ajualali. —Entonces ¿jasunc'a huaxa c'ana oj c'ulticon yii? ¿Oj ma huaj jotzticon ja c'ul jau ba? xchi ja mozo jumasa. ²⁹ —Miyuc. Repente oja jotzex ja trigo cuando huanex sotzjel ja c'uli. ³⁰ Mas lec, a canuc masan to stiempo ja jach'oji. Oj cal yab ja jach'ulumí a stzome bajtan ja c'uli. A sc'ul manoja ba oj jipxuc yoj c'ac'. Ti oj stzome tzaan ja trigo, entonces ti oj ya ochuque ba yoj jrancho, xchi ja ajualali. Jach huaj ja loil jahui, xchi ja Jesusi.

Ja loil sbaj ja sbac ja mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ti cho yala otro jun loil ja Jesusi: —Q'uelahuil ja huenlexi, ja matic mandar xa ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali. T'usan oj q'ueanic pero oj jitzanbananic lec como jastal ja sbac' ja mostaza.

³² Porque jun sbac' mostaza, jel ch'in juntiro. Mey otro inat ja jastal jahui. Pero iday, jun jabil mi ma' oj sc'oc ja sc'abi, huaj to iljuc, pojxi ta lec ja jun yal sbac' jahui. Hasta ja yalchani oj bob sc'uluc ja soj ja ba pimi.

Ja loil sbaj ja levadura

(Lc. 13:20-21)

³³ Ja Jesusi ti cho yala otro jun loila: —Q'uelahuil ja huenlexi, ja matic mandar xa ayex yuj ja ma'tey ba satq'uinali. T'usan oj q'ueanic pero oj jitzan-bananic lec como jastal ja slevadurail ja pani. Jun c'ulapan huax yiaj t'usan altiro ja levadura, ti huax ya och socan soc oxe medida harina. Huaj to yile, ja yarina, pojxi ta lec. Q'ui ta, xchi ja Jesusi.

Ja jastal ja sbej ja loil it yala ja Jesusi

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Spetzanil ja jas sea ja Jesusi, ja' huax ya slaj jun loil. Mi ni toj juntiro yalaa, jayuj huax ya slaj sbaj soc jun loil. ³⁵ Jachuc, c'ot ni smeranil ja jas yala ja aluman-Dios ja najatei:

Oj cala huabyex t'usan, pero oj ca slaj sbaj soc jun loil. Ja' oj cala huabyex ja jas nac'an musan to ay aji Masan cujlaji ja satq'uinali, mi ni huax chicnaji leca.

Jachuc, c'ot ni smeranil ja jas yala ja aluman-Diosi.

Ja Jesusi yala jas sbej ja loil sbaj ja c'ul tey soc ja trigo

³⁶ Ja Jesusi ti spila sbaj soc ja cristiano. Ti och ba jun naitz, jaxa snebumani ti jac jobjuc yia: —Ala cabticon ba, ¿jas sbej ja loil it huaxa huala cabticon ja c'ul it q'ui ba yoj yalajil ja trigo? xchiye. ³⁷ Ti yala ja Jesusi: —Ja ma' huas stz'unu ja lequil inati, quena nia, como ti ni coelon jan ja ba satq'uinali.

³⁸ Jaxa yalajil ja trigo, ja' ni spetzanil ja cristiano ja ba luumi. Jaxa lequil inati, ja' ni ja ma' mandar ay yuj ja Diosi. Jaxa c'uli, ja' ni ja ma' mandar ay yuj ja yen ja ma' jel malo. ³⁹ Jaxa jcondratic ja ma' stz'unu can ja c'uli, ja' ni ja diablo. Jaxa st tiempo ja jach'oji, ja' ni ja jas ora oj c'ot tic'an ja tiempo.

Jaxa jach'ulumi, ja' ni ja ángel jumasa ja smozo ja Diosi. ⁴⁰ Ja jastal cala que oj tzomxuc ja c'ul jau malo, oj jipxuc yoj c'ac', jach ni oj c'ot smeranil soc ja matic tey ba sc'ab ja diablo. Oj jipjuque ba yoj c'ac' ja ora jau oj ni c'ot tic'an ja tiempo. ⁴¹ Oj ni jac ja cangel jumasa, como ti ni coelon jan ja ba satq'uinali. Jaxa ba huax c'ulan mandari, ja ángel jumasa oj ni ch'ac spil can ja matic huas sc'oco ja mandari soc ja ma' huas somo ja lugari. ⁴² Ti ni oj ch'ac jipjuque yuj ja ángel ba yojol ja nihuan c'ac' jahui. Ja tihui jel oj ajoyuc ja oq'ueli. Oj ni sc'ux ja yejea. ⁴³ Pero ja ma' toj ay soc ja mandari, oj ni bi lijpuquea ja ba sti sat ja Dios Tatal ja ba lugar jau ja ba huas sc'ulan mandari. Ja ma' ay xchiquin, a yabi, xchi ja Jesusi.

Ja loil sbaj ja it jel ja svale

⁴⁴ Ja Jesusi, otro vuelta yala jun loil: —Huan ni xa naahuex mey otro mas tzamal yuj ja jastal mandar xa ni ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali. Ja jastal iti, lajanex soc jun huinic it staa jun cosa ba jitzan lec ja svale, ti huaj smuc cana. Jel gustoaxi juntiro, jayuj huaj xchon can spetzanil ja jas yioji siquiera ba oj sman ja pedazo luum ja ba smucu cani.

Ja loil sbaj ja chona-ujali

⁴⁵ —Meran nia. Jel lec juntiro ja ti xa mandar ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali. Lajanex soc jun comerciante ja ma' ja' snegocio ja xchonjel ja ujal ba jel ja stz'acoli. ⁴⁶ Jun c'ac'u ti yila jun perla ba huax lijpi, pero jel ja stz'acoli. Ti yalaa: Oj huaj chon can spetzanil ja jas quioji siquiera oj taa ja stz'acol ja perla iti, xchi.

Ja loil sbaj ja enubi

⁴⁷ —Jachuc ja huenlex ja matic meran mandar xa ni ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali. Pero ay ma' mi ni jachucuc aya. Q'uelahuil jun enub ba huax yamxi ja chayi. Huax jipxi ba yoj ja', ti huax och ja chayi, tuctuquil tiq'ueil. ⁴⁸ Cuando huax but' ja enubi, huax licji el ja ba sti ja jai, jaxa tihui, huax aaji och ba mooch ja lequil chayi, jaxa ba mi lec sc'uxjeli, huax jipji ele. ⁴⁹ Jach ni oj c'ulajuc ja cuando huax c'ot tic'an ja tiempo. Oj jac ja ángel jumasa. Oj ch'ac spil can ja ma' malo soc ja ma' toj ayi. ⁵⁰ Jaxa ma' malo, ti ni oj jipjuque ja ba yoj c'aq'ui. Ja tihui jel ja oq'ueli. Oj ni sc'ux ja yejea.

Ja loil sbaj ja viejo soc ja ba yajc'achil

⁵¹ —¿Ja huabyex ama sbej spetzanil ja loil iti? —Cabticon, xchi ja snebunan jumasa. ⁵² Ti yala ja Jesusi: —Q'uelahuil jun ajualal. Ja ba yoj snaji ay ba yajc'achil ja sastic sbaji, cho ay ba poco. Huax maconi yujil spetzanil, sea yajch'achil, sea poco. Jachuc, ja ma' huas sea sbaj soc ja smoji jastal oj yaa sbaje ba sc'ab ja Dios tey ba satq'uinali. Ja jas huas snaa, sea najate yilunej, ma yajc'achil, oj ni maconuc spetzanila.

Ja Jesusi huaj ja ba Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ja Jesusi, ja jastal ch'ac yal can ja loil iti, ti xa spila sbaj ja tihua. ⁵⁴ Ti huaj ja ba mero xchonabili. Ti och ja ba yiglesia ja judio ja tihui ba oj see yi ja cristiano. Pero ja cristiano, jom juntiro ja s'olomei. Ti yalahuea: —¿Jastal ay ja iti? ¿Ba yiaj ja svivoili? ¿Ba yiaj ja yip ba? ¡Pe huax bob sc'ul milagro tac! ⁵⁵ Pero ¡ja' yunin ja tan carpintero tac!

jaxa snani, jja' ni ja men María! Jaxa yermano, ja' ni ja tan Santiago soc ja tan José soc ja tan Simón soc ja tan Judasi. ⁵⁶ Jaxa yermana ixuque ba, ¿mi ma teyuque il ba? ¿Ma' aaji sneb yuj ja jas huax bob sc'uluqui? xchiye ja suinquil ja xchonabil ja Jesusi. ⁵⁷ Malan soc ja loil jahui, juntiro boboaxiye, jayuj ja cristiano mi mero sgoustouque. Ti yala ja Jesusi: —Pe jach ni ja aluman-Dios jumasa tac. Jel gusto iljiye ja ba otro lugari pero ja ba mero xchonabilei, soc ja ba yoj snajei, jel ch'in iljiye, xchi ja Jesusi. ⁵⁸ Jayujil mi ni sc'ulan milagro ja ba xchonabili porque ja cristiano mi ni t'un huas sc'uanea.

*Ja jastal cham ja Juan ja ma' huax yaa bautismo
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)*

14

¹ Ja rey Herodesi ja ma' ay yatel ja tiempo jahui, ti ch'ac yab yabalil ja jas huan sc'ulajel ja Jesusi. ² Ti yal yab ja smozo jumasa: —Ja huinic jahui, seguro ja' tan Juan it ma' huax yaa bautismo aji. Eso sí, cham ta nia pero seguro sacui ta ja huego, jayuj huax bob sc'ul milagro, xchi ja reyi. ³⁻⁴ Como ja rey Herodesi, ay ni smula yuj ja slea smul soc ja ixuc Herodíasi ja xcheum ja yijt'z'in Felipe. Jaxa Juani ti yalaa: —Pero ja ixuc jahui, mi sbejuc ja jastal aya soqui, x'utji ja rey Herodesi. Yajni alji yab claro jastal ay soc ja ixuc jahui, ti syama ja Juani. Aaji och preso. Mochji can soc jun cadena pero ja' ta ni smulan yuj ja yala ja smul soc ja ixuc jau Herodíasi. ⁵ Jaxa rey Herodesi yala que oj xch'ay snaajel pero huax xiu yuj ja cristiano porque huax yalahue que aluman-Dios bi ja Juani.

⁶ Ti xa ajyi jun sq'uinil ja rey Herodesi. Jaxa ba q'uin jahui, chaani ja yal ja ixuc Herodíasi. Jel gusto juntiro yila ja rey Herodesi, ti yalaa: ⁷—Xila Dios, oj ni caa yi ja jas huas sc'ana quii, xchi ja reyi. ⁸ Jaxa aq'uixi ti huaj sc'an sc'ujol ja men snani. Ti yala ja snani: —Pues c'ana yi a sec jan ba jun plato ja s'olom ja tan Juan it huax yaa bautismo, xchi ja snan Herodíasi. ⁹ Jaxa yab ja rey Herodesi, jel tristeaxi pero como jel ja testigo yab ja jas yala, ¹⁰ Jayuj ti seca suinquili: —Caxic ni. Cax c'utzuhuic jan ja s'olom ja tan Juan it tey ba preso, xchi. ¹¹ Ti huajyeya. Ti spachahue jan ba jun plato ja s'olomi. Yaahue yi ja aq'uixi, jaxa yeni ti yaa yi ja snani. ¹² Jaxa snebuman ja Juani ti jacyea. Jac stule ja scuerpo, ti smucuhuea. Ti huaj yale yab ja Jesusi.

Ja Jesusi yaa yi sua el joe mil huinic
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Cuando yab ja Jesusi, ti q'ue jun barcoa. Spila sbaj, ti huaj ba jun ch'ayan lugar, stuch'il. Pero iday, cuando yab ja cristiano, ti ch'ac huajuque nochana. Soc yoque ch'ac eluque ba xchonabilei. ¹⁴ Huaj to yil ja Jesusi, ti xa aye jun nole cristiano. Ti stalna syaujulal ja Jesusi, jayuj ch'ac ya tojbuc ja ma' malo ayi. ¹⁵ Cuando mojan oj xa mucxuc ja c'ac'u, ti jac ja snebumani. Ti yalahuea: —Ja lugar iti jel ch'ayan juntiro soc och ta c'ac'u. Jeca xa huego ja cristiano ba oj stae ja hacienda jumasa. Ja tihui oj stae manjel ja jas oj yabyei, xchiye. ¹⁶ —Pero ¿jas yatel oj huajuque? Aahuic yi ja sua el ja huenlexi, xchi ja Jesusi. ¹⁷ —Pero Cajual, quechan joe pan quiojtac, soc chab ala chay,

xchiye. ¹⁸ —Pues iajic jan qui, xchi ja Jesusi. ¹⁹ Ti yal yab ja cristiano ba oj ochuque culan ja ba yoj jobi. Ti yiaj ja joe pani soc ja chab chayi, ti sq'uela ja satq'uinali. Ti sc'ulan bendiciar ja huaelal jahui. Ti yiaj ja pani, ti spilaa. Yaa yi ja snebumani, jaxa snebumani ya ec' yi ja cristiano. ²⁰ Jaxa cristiano ti huaayea. But'iyec lec. Ti stuluhue ja jas can sobra, iday, soc ja sobra pan jahui, sbut'uhue lajchahue mooch. ²¹ Iday, joe mil ja huinique ja ma' huai. Pilan ja ixuquei, cho ay yal untic.

Ja Jesusi bejyi ja ba sat ja jai
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Ja Jesusi ti sc'ulan mandar ja snebumani que oj huajuque soc barco ja ba otro lado ja jai, jaxa yeni, tzaan to bi oj huajuc. Jaxa cristiano ti seca ja ba snajei. ²³ Cuando ch'ac sequi, ti huaj ba jun huitz ja yeni. Huaj sc'umuc ja Diosi. Ti xa mucxi ja c'ac'u, jaxa yeni, stuch'il. ²⁴ Pero ja barco, najat ay soc ja sti jai. Huan ixtalajel juntiro ja ba yoj jai porque ja iq'ui ti jacum ja ba lado huajum ja yenlei. ²⁵ Cuando mojan xa ja yoxil gallo, ja Jesusi ti huajum ja bay ja snebumani, pero ti huan bejyel ba sat ja'. ²⁶ Jaxa snebuman jumasa, cuando yilahue ay ma' huan bejyel jani, ti jel xiuye juntiroa: —¡Pero mi ma altzilaluc ja jahui! xchiye, pero ti och ahuanuque yuj ja xihuelei. ²⁷ Pero ja Jesusi ti c'umani huegoa: —Tzatzal c'ujolana bajex. Ch'abananic soc ja hua xihuelexi. Quena nia. Mi lom la xiuyex, xchi. ²⁸ Ti yala ja Pedro: —Cajual, ta meran c'a huena ni, aa hua mandari. Oj huaj taa jani. A cho bejyucon ja quen ja ba sat ja jai, xchi. ²⁹ —Lec, coan ba. La, xchi ja Jesusi.

Jaxa Pedro ti el ja ba barco. Och ja ba yoj jai. Ti stojo och ja ba huan jaquel ja Jesusi. ³⁰ Cuando ti xa huan bejyel ja ba sat jai, jun ta repente jac xihuel yuj ja iq'ui, ti sulji coa. —Cajual, coltayon, xchi, pero ahuanel. ³¹ Jaxa Jesusi, huego xija ja sc'abi. Syama. —¿Yuj ama mi ni t'usan huaxa c'uan ba? ¿Jas lom huan xta c'umal ja hua c'ujoli? x'utji ja Pedro. ³² Cuando q'ueye ja ba barco, ti ch'abaji ja iq'ui, ³³ Jaxa matic tey ba yoj barco ti cooye mec'ana: —Meran lec que huena ni yunina Diosa, xchiye.

Ja Jesusi ya tojbuc ja ma' malo ayi ja ba Genesareti

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Cuando elye c'ot ja ba otro lado ja jai, ti ba jun lugar sbiil Genesaret, ³⁵ Jaxa suinquil ja lugar jahui, huego snaahue que ja' ni ja Jesusi. Ch'ac seque spayjel ba oj ch'ac yii jan ja matic malo ayi. ³⁶ Sc'anahue yi stz'acatal ja Jesusi siquiera oj yamjuc yi ja snich ja sc'ui, jaxa matic ch'ac syami, ch'ac ni tojbuquea.

Ja jas huax ya jomuc ja cristiano

(Mr. 7:1-23)

15

¹ Ti jac chaboxe fariseo soc chavoche ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi. Ti culane ja ba Jerusaleni pero jac ba oj sc'umuque ja Jesusi: ² —¿Jastal ay ba? Pero ja hua nebuman jumasa mi ni sbejuc ja jastal huas sac'ahue ja sc'abe cuando oj xa huauque porque ¡mi ni sbejuc huas sc'ocohue ja scostumbre ja banquilal jumasa, xchi ja fariseo

jumasa. ³ Ti yala ja Jesusi: —Jaxa huenlex ba, ¡pe pegor ja jas huaxa c'ulanex tac! Eso sí, ja costum-bre, jel nihuan ahuijex pero ja sley ja Diosi, ja' huaxa c'ocohuex. ⁴ Porque ja Diosi huax yala que oj yajtatic ja jnan jtaticui, jaxa ma' huax c'umani malo soc ja snan stati, oj ni aajuc ch'ay snaajela. ⁵ Pero ja huenlexi, tuc ja jas huajel ac'ujolexi: —Naney, tatey, eso sí, huax c'ana jcoltayex nique aji, pero spetzanil ja jas quioji, naca caunej yi ja Diosi, huaxa huutaj ja hua nan atatexi. ⁶ Yuj ja jastal huaxa hualahuex ja jastal jahui, ¿yuj ama ja' ti oj elanic libre ja huaxa hualahuexi? Ja jastal jahui, huaxa hualahuex que lom juntiro ja yabal ja Diosi, que mas jel t'ilan ja hua costumbrexi. ⁷ Ja huenlexi, ¡toj chab cara ayex juntiro! Ja huenlex nia ja staahuex ti' ja Diosi ja ba slibro ja aluman-Dios Isaiasi: ⁸ Ja cristiano, ja stiei huas sea sbaje que huas syajtayone, pero ja sc'ujolei, najat yiojone juntiro. ⁹ Lom ni juntiro huax cooye mec'an ja ba sti jsata, jaxa jas huax el ja ba s'olom ja cristiano, ja' huas seahue que ja' bi ja yabal ja Diosi, como jach ni yala ja Isaiasi, xchi ja Jesusi. ¹⁰ Ja Jesusi ti spaya jan ja cristiano, ti yalaa: —Abyic t'un sbej ja iti. ¹¹ Mi jauc ja jas huax och ja ba hua tiexi, ja' oj jomanic yuj. Ja jas huax el ja ba hua tiexi, ja' mero huas somohuex, xchi ja Jesusi. ¹² Ti jac ja snebumani, ti yalahuea: —Pero ja fariseo jumasa, jel coraja aye yuj ja yabye ja hua huala jastal jahui, xchiye. ¹³ —Ja yenlei, como mi ni cuenta ayuque soc ja Tatal Diosi, oj ni aajuc ch'ay snaajelea. ¹⁴ —¡Actayic can ja jau jumasa! Mutz'an

ni ja satea pero iday, huane seejel yi sbej ja ma' cho tupel ja satei. Jun huinic, ta tupel c'a ja sati, huas sea yi ja sbej ja smoj tupel satili, ¿mi ma xchahuanilugue oj moc'uque ba yoj q'ueen ba? ¿Mi ma meranuc ja jastal jau ba? xchi ja Jesusi. ¹⁵—Pero ¿jasyuj ja quechan loil huaxa huala cabticon ba? ¿Jaxa mi xa huala cabticon claro? xchi ja Pedro. ¹⁶—Jaxa huenlex ba, ¿yuj ama mi huaxa naahuex jastal aye ba? ¹⁷Spetzanil ja jas huax och ja ba jtiitiqui, toj eq'uel huax huaji. Jaxa jahui, ¿mi ma xa naahuex ba? ¹⁸Pero ja jas huax yala ja jc'ujoltiqui, jach ni huax el ja ba jtiitica. Ja jahui, eso sí, huas somo ja hua hualtzilexi. ¹⁹Ja hua pensarex ba malo, yuj ti ni ay ba ja hua c'ujolexa. Jachuc ja milhuaneli, soc ja sleejel ja Tuc ixuquei, sleejel ja Tuc huiniquei, spetzanil ja ma' lajan soc chante ja spensarei. Jach ni ay ja sc'ujolea. Jachuc ja elc'aneli soc ja sleejel ja smul ja hua moji, gana huaxa tzica jun ja hua moji. Spetzanil ja mulal iti, ti huax el ja ba sc'ujol ja cristiano. ²⁰Ja pecado jumasa iti, ja' ni huas somo ja cristiano. ¡Vaya, ja sacjel ja c'abal yen, mi ni jas yioja!

*Jun ixuc sbaj Tuc raza sc'uan ja Jesusi
(Mr. 7:24-30)*

²¹Ja Jesusi ti el ja tihui. Ti huaj ja ba lugar ba mojan ja chonab Tiro soc ja chonab Sidoni. ²²Ti jac jun ixuc suinquil ja lugar jahui. Cananera nia. Ti c'umani tzatz leca: —Ay Cajual, huena ni ja yintila rey Davidi, jayuj talna jyaal. Ja cala aq'uixi, ixta juntiro huax ilji yuj ja tan pucuji, xchi ja ixuqui. ²³Pero ja Jesusi, c'an ta yabi mi yabi. Ti jac ja snebuman jumasa. Jac aljuc yabi que

oj sec ele: —Jeca ele porque quechan lom huax yahuayotic. Pero huahuanto xta huane yaljel ja snebumani. ²⁴ Pero ja Jesusi ti yal yab ja ixuc jahui: —Ja queni jecubalon ba oj lee ja ch'ayel chej jumasa pero quechan ja sbaj ja israeleño jumasa, xchi. ²⁵ Jaxa ixuqui stela ja sc'abi, ti sc'ana yi lec pavor: —Pero Cajual, coltayon, xchi. ²⁶ —Pero mi ni sbejuc oj japxuc yi ja suael ja yal untiqui ba oj aaxuc yi ja ma' mix naaxi sbaji, xchi ja Jesusi. ²⁷ —Eso sí, meran ni Cajual. Pero q'uelahuil jun ula. Huax jac ja ba jun naitz. Anima jauc ja sobra, oj ni aajuc yia ja ula jahui, xchi ja ixuqui. ²⁸ —Ay nana, ijel lec huaxa huila porque jel huaxa c'uan! Ja jas huaxa c'ana, oj ni c'ulajuc ahuia, xchi ja Jesusi, jaxa yal aq'uix ja ma' jel malo ayi, huego tojbi.

Ja Jesusi ya tojbuc jitzan ja ma' malo ayi

²⁹ Ja Jesusi ti el ja tihui. Ja cuando ec' ja ba sti ja ja' ba Galilea, ti q'ue jun huitza. Och culan ja tihui, ³⁰ Jaxa cristiano, lom xta xnololi ch'ac jacuque. Ti iiji jan yi ja ma' renco ayi, ja ma' mix bob bejyuqui, soc ja ma' tupel ja sati, soc ja ma' mix el ja sc'umali, soc jel jitzan ja matic yioj tuctuquil tiq'ue chameli. Ti ch'ac aajuc yi endregal ja ba sti sati, jaxa Jesusi ch'ac ya tojbuque spetzanile. ³¹ Jaxa cristiano, jel och ja spensare cuando yilahue huan xax el sc'umal ja matic mix c'umani aji, jaxa renco jumasa, toj xa huax bejyiye. Chican jas spaltail ja yoc sc'abei, ch'ac tojbuque. Jaxa ma' tupel ja satei, ch'ac yile q'uinal. Yaahue yi stz'acatal ja sDios ja israeleño jumasa.

*Ja Jesusi yaa yi suael chane mil huinic
(Mr. 8:1-10)*

³² Ja Jesusi ti spaya jan ja snebuman jumasa, ti yalaa: —¡Jel ajul ja sbaj ja cristiano jumasa! Ay xa oxe c'ac'u ti aye jmotic ja ili pero mi jas yioje ja jas oj yabyei. Mix c'ana oj jeque cuando huain xyabyei. Lom oj ch'ac yipe ja ba beji, xchi ja Jesusi. ³³ Jaxa snebumani ti yalahuea: —Pero ¿ba oj quitic ja pan ba oj caatic huauc jun nole cristiano jastal iti? Ja iti, oj sc'an jun montón ja pani, pero ¡jun ch'ayan lugar aytic tac! xchiye. ³⁴ —¿Jaye to ja pan quiojtac ba? xchi ja Jesusi. —Quechan xta juque soc chaboxe yal chay, xchiye. ³⁵ Ti yal yab ja cristiano ba oj ochuque culan ja ba luumi. ³⁶ Ti yiaj ja juque pani soc ja chayi. Yaa yi stz'acatal ja Diosi, ti spila yi ja snebumani, jaxa snebuman jumasa, ch'ac xchol yi ja cristiano. ³⁷ Jaxa cristiano ti och huauquea. But'iyec lec. Ti ch'ac stzome ja jas ch'ac can sobra, iday, cho but' otro juque mooch, pero huosan lec. ³⁸ Iday, ¡chane mil huinic ja matic ch'ac huauquei! Pilan ja ixuquei soc ja yal untiqui. ³⁹ Ja Jesusi ti spila sbaj soc ja cristiano. Q'ue jun barco, ti huaj ba jun lugar sbiil Magdala.

*Ja fariseo soc ja saduceo huas sc'ana yile jun
nihuan milagro
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)*

16

¹ Ti jacye ja fariseo jumasa. Cho jac otro cristiano saduceo sbiil ja spartida ja yenlei. Jac sc'uluque probar ja Jesusi: —Jea quiticon jun seña

ba oj quilticon ta ay meran ahuipi pero jea quiticon ja ba satq'uinal chomajquili, ti oj naaticon que Dios secahua cona, xchiye. ² Ti yala ja Jesusi: —Ja huenlexi cuando huaxa huilahuex huax chacbi ja satq'uinali ja cuando huax och ja c'ac'u, ti huaxa hualahuexa: Ja jecheli leman oj ajyuc ja c'ac'u, la chiyex. ³ Pero ta jel c'a chac ja c'ac'u huax el jani, ti huaxa hualahuex que: Ja yaani oj jac jun tzatzal ic', la chiyex. Huala c'umaniyex, como ay atiex, como huan ni xa naahuex jastal ja seña ja satq'uinali. Eso sí, huan ni xa naahuex yena pero iday, ja jas jel nihuan huanex yiljel ja tiempo jumasa iti, mi ni t'usan huaxa naahuex jas sbeja. ⁴ Ja' mero cahuan atiex ba oja huilex ta meran ac'ubal quip yuj ja Diosi pero como jel maloex. Mi ni t'un huax oc' ac'ujolex ja Dios ja huenlexi. Pero mi ni jun seña oj jeejuc ahuilex, quechan ja seña ja Jonasi, eso sí, oj ni ahuilexa, xchi ja Jesusi. Ti xa spila sbaja. Huaji.

*Ja jastal ja slevadura ja fariseo
(Mr. 8:14-21)*

⁵ Jaxa snebuman jumasa ja Jesusi ti ec' sc'utze jan ja jaa. Iday, ch'ay sc'ujol ja spanei. ⁶ Ti yala ja Jesusi: —C'ulanic t'un pensar. Aa cuidadoex soc ja slevadura ja fariseo soc ja saduceo, xchi. ⁷ Pero ja snebuman jumasa ti yalahue yenle itaa: —Jach huax yala porque mi quiajtíc jan ja pani, xchiye. ⁸ Pero ja Jesusi huas snaa jasunc'a huane yaljeli: —Ja huenlexi lajan soc mi jas huaxa naahuex. Ja' huajel ja hua c'ujolex ja hua panex ja mi anaahuexi. ⁹ Bob ta mi ahuabyex sbej. ¿Mi ni ma t'un huaxa naahuex jastal huaj ja joe pan

jahui soc ja ma' huaa joe mili? ¿Ch'ay ama c'ujolex jaye nihuac mooch atuluhuex ja sobra ja pan jau ba? ¹⁰Jaxa juque pani soc ja chane mil ja ma' huaa ja c'ac'u jahui soc ja jaye mooch ja tuluhuexi, ¿mi ma xa naahuex ba? ¹¹Mi jauc huax c'ulan pensar ja hua panexi. Abyic q'uinal. Aa cuidadoex soc ja slevadura ja fariseo soc ja saduceo, xchi ja Jesusi. ¹²Soc ja jahui, ti xa jac sc'ujole que mi jauc huax taaji ti' ja spanei, pero ja' ni huax taaji ti' ja jas huas sea ja fariseo soc ja saduceo, que oj bi yaa scuidadoe soc ja jas huane seejeli. Ja' bi smoj ja slevadurail ja pani.

*Ja Pedro yala claro que ja Jesús, ja' ni ja Cristo
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)*

¹³Ja Jesusi ti huaj ba jun lugar sbiil Cesarea Filipo. Ti sobo yi ja snebumani: —Ja queni ti coelon jan ja ba satq'uinali, pero ja cristiano, ¿ja-sunc'a huax yalahue jbaj ba? ¹⁴Ti sac'a jan ja snebumani: —Ay ma' huax yala que ja huena ni ja Juani ja ma' huax yaa bautismo aji. Jaxa tuqui huax yala que Eliasa, jaxa otro c'olei huax yala que Jeremiasa, ma junuc ja aluman-Diosi, xchiye. ¹⁵Ti yala ja Jesusi: —Jaxa huenlexi, ¿machunquilon huaxa hualahuex ja huenlexi? xchi. ¹⁶—Pues huena ni ja Cristoa tac, yunina ja Dios sac'an lequi, xchi ja Simón Pedro. ¹⁷—A Simón, jaxa hueni, ja' ni atat ja Jonasi pero iday, mi ni ma' yala oja hual cab ja jastal iti. Ja' ya jac ja hua c'ujol ja jTat tey ba satq'uinali. ¡Jel lec huaxa huila! ¹⁸Como ahuala ni cab que quena ni ja Cristooni, que yuninon ja Diosa. Soc ja iti, jitzan ni lec ja ma' oj sc'uuconi, y oj ni cuntiquilunquea, jaxa yenlei, mi ni oj bob

c'ulajuque ganar, anima huax jac spetzanil ja yip ja diablo. Jaxa huen Simón, ja yaani, Pedro xa ni ja hua biili. Tzatz ni lec oj aaryana jastal jun te' tz'unan lec. ¹⁹ Ja huen oja poj ja beji y ti oj huaj nochan ja ma' oj yii ja sbej ja Diosi. Ja hueni oj canan como jastal jloc'ol ja ba luumi. Ja jas huaxa huila mi lec huas sc'ulan ja cristiano, jach ni oj cho yil ja ma' huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali. Y ja jas huaxa huala ba lequi, lec ni oj cho yil ja ma' huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali, x'utji ja Pedro. ²⁰ Ja Jesusi ti xa yal yab ja snebuman jumasa que mi bi ma' oj yal yab ta yen bi ja Cristo ja ma' tzaubal yuj ja Diosi.

Ja Jesusi yala jastal oj ni chamuca

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Desde ja tiempo jahui, ja Jesucristo q'ue see yi ja snebuman jumasa que t'ilan bi oj huaj ba Jerusaleni. Oj bi cho aajuc yi jitzan huocol yuj ja banquialal jumasa soc ja nihuac spagre ja judio jumasa soc ja matic huas sea ja smandar ja Moisesi. Oj bi miljuc pero ba yoxil c'ac'u, oj ni bi sac-huuca.

²² Jaxa Pedro ti spaya el pilan ja Jesusi, ti och yal yaba: —Cajual, sc'an to Dios, miyuc. Mi oj bobuc ahuuj ja jachuqui, xchi. ²³ Ti yala ja Jesusi: —Elan ja ba jtz'eeli. Lajan soc ja' spalabra ja Satanás huaxa huala cabi. Ja hueni quechan ba huax jac acomon. Ja' huajel ac'ujol juntiro soc ja jastal ja spensar ja cristiano, mi jauc ja cosa sbaj Diosi, xchi ja Jesusi. ²⁴ Ti cho yal yab ja snebuman jumasa: —Ta ay c'a ma' huas sc'ana sip sc'ujol jmoc, moc lom yen ita oj syajta sbaj. A yaa sbaj juntiro, anima huax aaji locan ja ba cruzi, pero siquiera a sip

juntiro sc'ujol jmoc. ²⁵ Porque spetzanil ja ma' quechan huajel sc'ujol que oj ajyuc tzamal ja ba luum iti, huan ni xch'aya sbaja. Pero ja ma' huax yala: Ta huala chamyon, ti la chamyona, pero siquiera oj ajyuc lec ja caltzili - ja ma' jach huax yala yuj ja queni, oj ni staa ja svida ba jel leca. ²⁶ Pero ja ma' tey ba sc'ab spetzanil ja jas ay ja ba mundo, pero ta huan c'ax ch'ay ja yaltzili, ¿ja' ma ba slequil ja jau ba? ¡Mi xa huala que oj bob yaa taq'uin siquiera ba oj ajyuc lec ja yaltzil ja ora jahui! ²⁷ Ja queni ti coelon jan ja ba satq'uinali, pero oj to ni cho jacona. Pero cuando la jacyoni, oj ni ya lijpucon ja jTata. Oj ni sec jmoc ja yangela. Jaxa ora jahui, chican ja yatel ja cada jujunei, ay ni jas oj caa yia. ²⁸ Q'uelahuilex. Ja queni, ti ni coelon jan ja ba satq'uinali. Pero ay chaboxe ja huenlex ti ayex ja ili, pero mi oj chamanic masan to oja huilonex. Oj ni ahuilonexa, pero ja' ni ja ba huax c'ulan mandari, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi stuches sbaj ja ba sti sat ja snebumani
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)*

17

¹ Ti ec' huaque c'ac'u masa. Ja Jesusi soc ja Pedro soc ja Jacobo soc ja yijtz'in Juani, ti huajye ja ba jun chaanil huitz. Stuch'ile. ² Jaxa Jesusi stuches sbaj ja ba sti sat ja yenlei. Ja sati lijpi juntiro jastal ja sat ja c'ac'u. Jaxa sc'ui sact'ost'os xta huaji. ³ Huaj to yile, tey ja aluman-Dios Moisesi soc ja aluman-Dios Eliasi. Ti huane loil soc ja Jesusi. ⁴ Ti yala ja Pedro: —Cajual, jel lec juntiro ti ayotic ja ili. Huan c'a xa c'ana, jutz'in oj c'ulticon

oxe yal naitz, june hua baji, soc june sbaj ja Tat Moisesi, soc june sbaj ja Tat Eliasi, xchi ja Pedro. ⁵ Cuando jach huan yaljel ja Pedro, huaj to yile, jac musjuque yuj jun ason, pero jex lijpi ja asoni. Ti yabye jun c'umal ja ba yojol ja asoni, ja' ni ja sc'umal ja Tatal Diosi: —Ja iti, ja' ni ja cunin yaj ni huax caba. Jel gusto huax quila, jayuj c'uanic ja huenlexi, xchi ja Diosi. ⁶ Jaxa yabye ja c'umani ja Diosi, ti ch'ac couque sacnujnuja. Jel xiuye juntiro. ⁷ Ti jac ja Jesusi. Ti yamjiyee: —Q'ueanic, mi lom la xiuyex, x'utjiye. ⁸ Jaxa q'ueyei, q'uelan jacane, pero yilahue que stuch'il ja Jesusi. Mi xa teyuc ja smoj jumasa. ⁹ Cuando huane xa coel ja ba huitzi, ti alji yabye yuj ja Jesusi: —Ja jas ahuilahuexi, moc lom ma' jas ahuallex yabi masan to la sacuiyon otro vuelta porque ja queni, ti ni coelon jan ja ba satq'uinali, xchi. ¹⁰ —Pero ¿jastal ay ba? Huax yala ja ma' huas seahue ja smandar ja Moisesi que jel bi t'ilan bajtan oj jacuc ja aluman-Dios Eliasi, xchi ja snebuman jumasa. ¹¹ —Meran nia, oj ni jacuc ja aluman-Dios Eliasi, jaxa yeni oj stojbes spetzanil ja cristiano. ¹² Pero huax cala huabyex, jac ta ni ja Eliasa pero mi c'ulaji caso. Sc'ulane ja jas sc'ana sc'uluquei. Jach ni ja queni, ti ni coelon jan ja ba satq'uinali pero anima, oj ni yixtalauconea, xchi ja Jesusi. ¹³ Ti xa jac sc'ujole ja snebuman jumasa que ja' ni ja Juan huan staaajel ti' ja Jesusi, pero ja' ni ja Juan ja ma' huax yaa bautismo aji.

Ja Jesusi ya tojbuc jun quemel huax tup ja yiq'ui

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Cuando cooye ja ba huitzi, tey jun nole cristiano. Ti jac jun huinica. Jac tajuc yi sc'ab ja Jesusi, ti yalaa: 15 —Cajual, talna syaal ja cunini. Jel huax tup yic'. Jel xa yioj juntiro. Tola vida huax moc' ja ba yoj c'ac' soc ja ba yoj ja'. 16 Quiaj ta jan yi ja hua nebuman jumasa pero jun xta ay. Mix bob ya tojbuque, xchi ja huiniqui. 17 Ti yala ja Jesusi: —Ja huenlexi, mi ni t'un huaxa c'uanex. Jel ch'uuyex juntiro. Ay xa tiempo ti ayex jmoca. ¿Jaye to tiempo huaxa c'anahuex oj caa jpasensia? Iaj jan qui, xchi ja Jesusi. 18 Ti yal yab ja pucuji que oj yacta can ja quem jahui, jaxa quem, huego huego tojbi. 19 Cuando stuch'ile ja Jesús soc ja snebumani, jaxa snebuman jumasa ti xa sobohuea: —¿Jasyuj mi bob cujticon ja quenticon oj caaticon eluc ja pucuj ba? xchiye. 20 —Porque mi xa c'uanex tac. Q'uelahuil ja sbac' ja mostaza. Toj ch'inic juntiro pero ta huan c'a xa c'uanex ja jastal jahui, oj bob ahualax yab ja huitz iti: Elan ja ili, cax ja tihui, y oj ni eluca. Mi ni jas mi oj bob ahujilexa. 21 Pero ja jun tiq'ue pucuj iti, mi ni huax el loma. Quechan ta huaxa c'uanex meran ja Diosi soc huaxa como ahuaelexi, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi cho yala jastal oj chamuc
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

22 Cuando ti xa aye ba Galilea, c'atan xta aye eq'ue. Ti yala ja Jesusi: —Ja quen ti coelon ni jan ja ba satq'uinali pero oj ni c'ulajucon endregal ja ba sc'ab ja cristiano. 23 Oj smilone pero ba yoxil c'ac'u, oj ni sac-huucona, xchi. Pero ja snebumani, jel triste yabye ja jas yala.

Ja jastal yaa scoperacion ja Jesusi

²⁴ Cuando c'otye ja ba Capernaum, ti jac ja matic huas stzomo ja coperación. Ti yalahue yab ja Pedro: —Ja hua maestroex ba, ¿mi ma oj yaa ja taq'uin ba? ²⁵ —¡Ba miyuca! xchi ja Pedro. Ti huaj sob yi ja Jesús ja ba yoj naitzi, pero bajtan to yala jan ja Jesusi: —Pero Simón, huan nix naatic jastal ja smodo ja ma' huas stzomo ja taq'uini y huan ni sc'ulan librar ja yermano jumasa. Jaxa tuc jumasa, t'ilan huas sc'anahue yia. ²⁶ —Meran ni Cajual, xchi ja Simoni. Ti yala ja Jesusi: —Mi ni sbejuc oj caatica, ²⁷ Pero ba mi ni ma' jas oj yal cabtic, cax ja ba jai, ti xa hua couc ja anzuelo. Ja primero chay huax el ahuuji, a eluc y cahua yi ja stii. Ti oja taa jun taq'uina. Iaj. Cax tupu yile. Tupu ja jbjaj ja queni, cho tupu ja baj ja hueni, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi yala machunc'a mas nihuani
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)*

18

¹ Ja c'ac'u jumasa jahui, ti jac ja snebuman jumasa. Jac jobjuc yi ja Jesusi: —Ala cabticon, ja janec' yib mandar ayticon yuj ja Dios tey ba satq'uinali, ¿machunc'a mas nihuan ba? xchiye. ² Ja Jesusi ti spaya jan jun yal untica. Ya och ba snalane, ti yalaa: ³ —Q'uelahuilex. Mi c'a la ajjiyex como jastal yal untic, mi ni oj ochanic ja ba sc'ab ja ma' tey ba satq'uinali. ⁴ Porque ja ma' ch'in huax yaa sbaji, ja jastal ja yal untic iti, yena ni mas nihuan huax ilji yuj ja Dios ja ma' huan sc'ulajel mandar ja ba satq'uinali. ⁵ Jaxa ma' huas sc'ulan recibir jun yal untic ja jastal iti yuj ni yaj

huax yabyona, lajan soc quena ni huas sc'ulanon recibira.

Mi loiltajneluc ja ma' huas slea smuli
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Pero ja ma' huas somo yi ja spensar ja jun ch'inita ja ma' huas sc'uanoni, mas lec, mocho yi jun sc'ab cha' ja ba snuq'ui. A jipjuc ba yoj ja', jaxa tihui, ti ni oj chamuca. ⁷ ¡Jel ajul ja sbaj ja cristiano ba mundo iti! Jel ja ma' huas somo ja s'olomei, pero jach nia. T'ilan ni oj ajyuc ja ma' huas somo ja s'olom ja cristiano pero ¡pobre ja matic huas somo! ⁸ Ja' c'a hua c'ab ma ja' hua huoqui huax ya lee ja hua muli, pues mas lec, a ch'ay snaajel junuc. Mas lec mey jun ahuoc huala och ja ba lequil vida. Mas lec renco ochan, no que soc ja tz'ican ahuoc ac'abi ti oj huajan ba yoj c'ac' jau ba mi ni nunca huax tupi. ⁹ Ja' c'a june ja hua sat huax ya lee ja hua muli, mas lec a ch'ay snaajel junuc. Mas lec quechan june ja hua sat oj ochan ja ba lequil vida que no que soc ja tey ja xchabil ja hua sat oj jipjan ba sc'ajc'al ja inpierno.

Ja loil sbaj ja ch'ayel cheji
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Moc lomuc ahuilex menos ja yal ch'in jumasa iti, porque ja yenlei, huane q'ueljel yuj ja ángel jumasa. Jaxa ángel jumasa jahui, ti ni ay ba satq'uinala, y ti ni aye ja ba sti sat ja ¡Tati. ¹¹ Ja queni ti ni coelon jan ja ba satq'uinali pero jac jcolta ja ma' ch'ayeli. ¹² Jun huinic, ta ay c'a yioj cien chej pero ta huan c'ax ch'ay junuc ja jahui, oj ni yaa can ja noventa nueve ja ba huitzi. Oj ni huaj slee ja jun it ch'ay can yuji. ¿Mi ma jach ni oj sc'ul

ba? ¹³ Pero man to huas staa, ti xa huax cujlaji ja sc'ujoli. Mas jel sgusto ja jun jau it ch'ay yujili soc ja noventa nueve mi ch'ayeluqui. ¹⁴ Porque ja hua Tatex tey ba satq'uinali, mi ni june huas sc'ana oj ch'ayuc ja yal ch'in jumasa iti.

*Ja sbej ja jastal oj c'ul perdonar jbjatiqui
(Lc. 17:3)*

¹⁵ Ta huan c'a slea smul ja hua huermano, caax. Cax como, pero atuch'ilex. Ta huan c'a smacla ja jas oja huali, oj ni tojbuca. ¹⁶ Pero ta mi c'a huas smacla ja jas oja huali, ti xa lea junuc ma chabuc ja hua testigo cosaque jachuc oj ilxuc ja smeranili porque ay chaboxe tial. ¹⁷ Pero ta mi ni c'a jastal jahui mi smacla, ala claro ba yoj iglesia. Mi ni c'a ja iglesia, mi c'a cho smacla, entonces lajan soc ja ma' mi huas sc'uan ja Diosi. Ilahuic jastal june ja ma' mi ni huax naatic sbaji, jastal ja ma' lom huax yaa ba sc'ab ja taq'uini. Jach oja huilex. ¹⁸ Pero huax cala, pero meran, ja huenlexi oj cananic como jastal jloc'ol ja ba luumi. Ja jas huaxa huilahuex mi lec huas sc'ulane ja cristiano, jach ni oj cho yil ja ma' huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali. Y ja jas huaxa huala ba lequi, lec ni oj cho yil ja ma' huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali. ¹⁹ Soc oj to cala huabyex otro cosa. Ta ay c'a chahuanex lajti abal ayex huaxa c'anahuex yi ja Dios jun cosa, oj ni yaa huilex ja jTat tey ba satq'uinali. ²⁰ Ta tzoman c'a ay chaboxe yuj ja jbiil ja queni, ti ni oj ajucon ja ba snalanei, xchi ja Jesusi. ²¹ Ti jac sob ja Pedro: —Cajual, jun quermano, ta huan c'a slea smul jmoc, ¿jaye vuelta oj c'ul perdonar ba? ¿Oj ma jc'ul perdonar juque vuelta? xchi.

22 —¡Jas yatel quechan juque vuelta huaxa c'ana oja c'ul perdonar! Chican jaye vuelta, c'ulan ni perdonara.

Ja loil sbaj ja mozo ja ma' mi yaa sperdon

23 Ja ma' mandar ay yuj ja Dios tey ba satq'uinali, ja' ni mero sbej oja c'ul perdonar abajexa. Maclayic ja jas sc'ulan jun rey huas sc'ana oj aajuc yi cuenta yuj ja smozo jumasa. 24 Cuando ja' huane cuenta soc ja smozo, ti payji jan june ja ma' ay sel soqui, pero jel aay juntiro ja seli. 25 Pero iday, mi ni modo huax bob stupa. Jayuj ti yala ja ajualali que oj chonjuc ja yeni soc ja xcheumi soc ja yuntiquili, soc spetzanil ja jastic sbaji. Jachuc oj bi bob stup ja seli. 26 Jaxa mozo ti sipa sbaj ja ba sti sat ja ajualali: Cajual, ¿mi ma oja huaa t'an qui perdón? Majlayon t'usan. Oj ni tup ahuia, pero spetzanil, xchi ja mozo. 27 Jaxa ajualali stalna syaal ja smozo. Ya huaj libre. Ch'ac sc'ul perdonar spetzanil ja seli. 28 Ti huaj ja mozo. Ti staa sbaj soc jun ja smoj mozoili. Jaxa mozo jahui, ay sel soc ja ma' ch'ayji ta yi ja sel soc ja yajuali, pero ja jun iti, t'usan ja seli. Iday, ti syamaa. Stz'oto yi ja snuq'ui: Aa qui huego ja hua jeli, xyutaj. 29 Jaxa smoj mozoili ti cho sipa sbaj ja ba sti sati: ¿Mi ma oja huaa t'an qui perdón? Majlayon t'usan. Oj ni tup ahuia, xchi. 30 Jaxa yeni, mi ni t'un yaba. Yiaj. Huaj ya och preso. Masan to yaa ja seli, ti to ya el librea. 31 Pero ilji ja jas sc'ulane. Iljiye yuj ja otro mozo jumasa. Juntiro och stristeilei. Huaj yale yab ja yajualei. 32 Jaxa yajualei ti spaya jan ja ma' sc'ulan ta perdonari: Ja huen mozo, jel maloa juntiro. Ja quen caa hui perdón porque ja

c'ana qui lec perdón. ³³ Jaxa hua moj mozoili, mi ni huaxa talna syaujulala ja jastal jtalna ja hua yaujulal ja hueni. Pero ¿jasyujil? xchi ja ajualali. ³⁴ Jel xa q'ueel juntiro ja scoraja jayuj ti xa yaa ba sc'ab ja matic jel tzatz huax yaa castigo. Ti bi oj ajyuc masan to huax ch'ac tupuc ja seli. ³⁵ Ti cho yala ja Jesusi: —Jachuc ja huenlexi, ta mi c'a xa c'ulanex perdonar soc spetzanil ja hua c'ujolex ja hua huermanoexi, jach oj cho sc'uluc ahuillex ja jTat tey ba satq'uinali, xchi ja Jesusi.

Ja Jesusi yala que mi sbejuc oj spil sbaj ja ma' nupaneli

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

19

¹ Ja cuando ch'ac ta yal ja jastal jahui, ti xa el ja ba Galilea. Ti huaj ja ba lugar Judea ja ba otro lado ja nihuanja Jordani. ² Iday, nochji yuj jitzan cristiano. Ti ch'ac ya tojbuc ja chamum jumasa. ³ Ti jac chaboxe fariseoa. Jac sc'uluque probar ja Jesusi: —Ala cabticon ba. Jun huinic soc ja xcheumi, ta huan c'a spila sbaje ja ba mi sbejuqui, ¿lec ama ba? ¿Jas huaxa huala soc ja hua mandar ja huen ba? ⁴ Ti yala ja Jesusi: —¿Mi ni ma t'usan huaxa q'uelahuex ja yabal ja Dios ba? Ja ma' sc'ulanexi, sc'ulan ixuc soc cho sc'ulan huinic. Jach ni masan cujlaji ja satq'uinali. ⁵ Jayuj yala que jun huinic, t'ilan oj yaa can ja snan stati. Oj bi yii ja xcheumi. Meran nia, chahuane ajyi pero ja huego, lajan soc quechan xta june aye. ⁶ Jayuj huax alxi que mi xa chabeuc, quechan xta june. Ja jas ya staa sbaj ja Diosi, mi lecuc ay ma' oj jac spile, xchi ja Jesusi. ⁷ —Entonces, ¿jasyujil ja yala ja Moisesi

que oj yaa yi jun juun ja xcheume ja cuando huas spila sbaje ba? xchi ja fariseo. ⁸ Ti yala ja Jesusi: —Yala nia, pero yuj ja jel ch'uuy ja hua c'ujolexi, jayuj yala que oja pil abajex soc ja hua cheumexi. Pero ja cujlaji ja satq'uinali, mi jachucuc ay. ⁹ Pero ja queni huax cala huabyex, ja ma' c'a lom huas sipa can ja xcheumi, ta mi c'a huanuc sleejel smul soc otro huinic, ti c'a huax cho nupani soc otro ixuc, huan ni slea smula. Jach ni, ja ma' huax cho nupani soc ja ixuc it jipubal cani, huan ni cho staa smula, xchi ja Jesusi. ¹⁰ Ti yala ja snebuman jumasa: —Entonces ta jach c'a ay jun huinic soc ja xcheumi, mas lec mi la nupaniticon, xchiye. ¹¹ Ti yala ja Jesusi: —Ja iti, chican chican ja ma' huax yab slugarili. Quechan ita ja ma' ac'ubal spensar yuj ja Diosi. ¹² Tuctuquil ay ja ma' mix nupani. Ay ma' manxel yuj ni mi tz'icanuc ac'ubala. Soc ay ma' ba satq'uinal xa it huax jom lom ja scuerdo ba mi oj c'anc'onuc oj yii jun ixuc. Soc ay ma' mix nupani yuj huas sc'ana oj ajyuc libre cosaque oj bob sc'uluc ja jas huas sc'ana ja Dios ja ma' mero huas sc'ulan mandar ja ba satq'uinali. Ta huan c'ax bob ahujilex, pues jel lec, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi sc'ulan bendiciar ja yal untiqui
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)*

¹³ Ja Jesusi ti iiji jan yi chaboxe yal untica. C'anji yi pavor que oj bi syame, oj bi sc'umuc ja Dios yuj ja yenlei. Pero ja snebuman jumasa scomohue ja snan statei. ¹⁴ Ti yala ja Jesusi: —Miyuc. Actayic. A jacuc jmoc ja yal untiqui. Mi lom xa macahuex. Ja jastal ja sc'ujol ja yal untic iti, jach ni ay ja sc'ujole ja ma' mandar ay yuj ja jTat tey ba satq'uinali,

xchi ja Jesusi. ¹⁵ Cuando ch'ac ya cajan ja sc'ab ja s'olomei, ti el ja tihui.

Ja quem rico sc'uman ja Jesusi
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Huaj to yil ja Jesusi, ti jac jun solteroa: —Maestro, jel leca juntiro. Ala cab jasunc'a lec oj c'uluc oj quil jun vida ba jel lec ba mi ni nunca oj ch'acuc, xchi. ¹⁷ —¿Jasyuj huaxa huala cab que leconi? Mi ni june ma' lec, quechan ja Diosi. Pero ta huan c'a xa c'ana oj ochan ja vida ba lequi, c'uan ja mandari, x'utji. ¹⁸ —Pero ¿jas mandaril ba? xchi ja soltero. Ti yala ja Jesusi: —Moc lom milhuanan. Moc alee amul soc jun ixuc. Moc lom elc'anan. Moc lomuc alee mentira. ¹⁹ Yajta ja hua nan atati. Yaj oja huab ja hua moji jastal ja huen yaj huaxa huab abaji, xchi ja Jesusi. ²⁰ —Pero jach ni huax c'ulan man jch'inila. ¿Jasunc'a huas sc'ulanon palta ba? xchi ja soltero. ²¹ Ti alji yab yuj ja Jesusi: —Ta meran huaxa c'ana toj lec oj alyani, caax. Cax chono can ja jastic ahuioji, ti xa huaa yi ja pobre jumasa. Cuando xch'ac ac'uluc jachuc, ti la jac jmoca, ti oja huil que oj ni ata ja jas jel tzamal ja ba satq'uinali, x'utji yuj ja Jesusi. ²² Jaxa soltero jahui, cuando ch'ac yabi, jel triste huaji porque jel ja jastic sbaji. ²³ Ja Jesusi ti yal yab ja snebuman jumasa: —Jel huocol huax yaa sbaj jun rico ba oj c'ulajuc mandar yuj ja ma' tey ba satq'uinali. Pero meran huax cala. ²⁴ Soc oj cho cala huabyex otro vuelta, mas mi huocoluc oj ec' jun camello ba sotol ja tz'istaq'uini que jun rico oj yaa sbaj oj c'ulajuc mandar yuj ja Diosi, xchi ja Jesusi. ²⁵ —Entonces ¿machunc'a oj bob el

libre soc ja smul ba? xchi ja snebumani. Cham yabye juntiro ja yabye ja jas yala ja Jesusi. ²⁶ Ti tojtoq'ueljiye lec yuj ja Jesusi: —Ja cristiano, mi jas oj bob yuj, pero ja Diosi, mi huocoluc. Oj ni bob yuj spetzanila. ²⁷ Ja Pedro ti yalaa: —Entonces, ¿jaxa quenticon ba? Caunejticon can spetzanil ja jastic quiojticoni ba oj aajucoticon amoc. ¿Jasunc'a oj aajuc quiticon ba? xchi. ²⁸ —Pues oj cala huabyex ja smeranili. Ja queni ti coelon jan ja ba satq'uinali pero ja ba yajc'achil ja mundoi, oj ni aajuc jun catel ba jel tzamal juntiro. Y jachuc ja huenlexi ja lajchahuanexi, oj ni cho aajuc ahuatelexa. Oja tojbesex ja cristiano ba Israel. Jach ni oj aajuc ahuillex ja huenlexi yuj ja hua jipunejex ja hua c'ujolex jmoqui. ²⁹ Jach ni spetzanil ja ma' yauneje can ja snaji, ma ja yermano jumasa, ma ja yermana jumasa, soc ja snan stati, ma ja xcheumi, ma ja yuntiquili, ma ja slugari yuj ja sipa sc'ujole jmoc ja queni, oj ni aajuc yi sloc'ol spetzanila, soc cien vuelta mas. Oj cho aajuc yi jun svida ba jel tzamal ba mi ni nunca huax ch'aqui. ³⁰ Soc jitzan ja ma' nihuan huax ilji ja ili, pero ja tihui, jel juntiro ch'in oj iljuque. Soc jitzan ja ma' jel ch'in huax iljiye ja ili, jaxa tihui, jel nihuan oj iljuque, xchi ja Jesusi.

Ja loil sbaj ja atjumi

20

¹ Cuando mandar xa ayex yuj ja ma' tey ba satq'uinali, mi xa sbejuc oja huil abajex condra. Q'uelahuil jun ajualal. Ja sacbeli huaj sc'ul trato soc ja atjum jumasa ba oj atjuque ja ba yalajil ja stz'usubi. ² Oj bi tupjuque joe peso ja c'ac'u.

Cuando ch'ac ta sc'uluque ja trato, ti xa seca ba yalaja. ³ Cuando chaan xa lec ja c'ac'u, ti xa cho huaj otro vuelta ja ba plaza. Ti yila ti saculcul ec' ja ma' mey yatelei. ⁴ Ti yal yaba: Caaxic ja huenlex chomajquili. Cax taahuic ja catjum tey ba calaji. Mix cham ac'ujolex ja hua tz'acolexi. Oj caa huilex, xchi ja ajualali. Ti huajyea. ⁵ Jaxa cujlaji ja c'ac'u, ti cho huaj otro vuelta ja ba plaza, soc ja nalan tz'elan c'ac'u cho huaji. ⁶ Soc huaj jun vuelta mojan xa las cinco. Ti cho staa otro chaboxe huinique ti tec'ane ec'a: ¿Jasyuj ti ayex ja il snajtil ja c'ac'u meyuc ahuatelexi? xchi ja ajualali. ⁷ Porque mi ma' huax yala cabticon atel, xchiye. Pues caaxic ba calaji. Ay catel ja quen, xchi ja ajualali. ⁸ Cuando q'uichi ja q'uinali, ja suinquil ja yalajil tz'usubi ti yal yab ja smayordomo: Paya xa jan ja atjum jumasa. Aa xa yi ja stz'acolei. Bajtan oja huaa yi ja ma' tzaan juli, x'utji ja mayordomo. ⁹ Ti jacye ja ma' ochye atel ba las cinco. Cada huinic aaji yile jotique peso. ¹⁰ Jaxa yajni jacye ja ma' bajtan ochye ateli, huego c'umani sc'ujole oj aajuc yi mas. Pero jach ni ja yenlei, jotique peso sc'ulane recibir. ¹¹ Yajni yilahue quechan joe peso aaji yilei, jel q'ue juntiro ja scorajae soc ja yajualei. ¹² Ja yenle ja ma' tzaan ochye ateli, quechan jun ora atjiye iday, jun xta lajan ja jtz'acolticoni. Jaxa quenticoni, snajtil ja c'ac'u huanticon atel y jel yaj juntiro ja c'ac'u, xchiye ja atjum jumasa jahui. ¹³ Pero tata, ¿mi ma cal ni huab que joe peso oj caa hui ba? Ja quen mey xlolaya. ¹⁴ Iajic ja ba hua baj ja huenlexi. Caaxic. Ja huinic it ja ma' tzaan ochi, oj ni caa yi ja jastal caa huilex ja huenlexi, como

jach ni huax c'anaa. ¹⁵ ¿Mi ma sbejuc ni oj c'uluc ja jas huax c'ana soc ja jas quioj ba? Ja huenlexi, jel envidiosoex soc ja ma' huaxa huilahuex jaman ja jc'ab soqui, xchi ja ajualali. ¹⁶ Pues jach ni aya, xchi ja Jesusi. Ja ma' huaxa huilahuex tzaan ay ja ba luumi, yen to bajtan oj ajyuc ja ba huas sc'ulan mandar ja mero Ajualali. Jaxa ma' bajtan ay ja ba luumi, yen tzaan oj ajyuc ja tihui.

Yoxil vuelta yala ja Jesusi jastal oj chamuqui
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Cuando ti huajume ja ba Jerusaleni, smoj jitzan cristiano. Ti spiltalaan ja lajchahue sneb-uman ja ba lado bay ja yeni. Ti xa yala ja Jesusi: ¹⁸—Q'uelahuilex. Huajumotic xa ba Jerusaleni. Ja queni coelon jan ja ba satq'uinali pero anima, oj ni c'ulajucon endregal ja ba sc'ab ja nihuac pagre jumasa soc ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi. Ja yenlei oj yaone endregal ba oj miljucon. ¹⁹ Oj yaone yi ja ba sc'ab ja ma' mi sc'uan ja Diosi, jaxa yenlei, oj yixtalaucone lec. Oj smac'one soc cabresto, ti oj yaone locan ja ba cruzi. Pero ba yoxil c'ac'u oj sac-huucon, xchi ja Jesusi.

Ja snan ja Jacobo soc ja Juani sc'ana yi pavor ja Jesusi
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Jaxa xcheum ja Zebedeo ti yiaj och ja yun-tiquili. Jaxa ixuc jahui ti huaj staa yi sc'ab ja Jesusi. Huaj sc'an yi pavor. ²¹ —¿Jasunc'a huaxa c'ana ja huen nana? xchi ja Jesusi. —Cajual, ja' huax c'ana, cuando och ta huateli, huax c'ana hui pavor oja huaa yi ba mas tzatz ja yatele ja cuntiquili, xchi ja ixuqui. ²² —Pero nana, ja hueni, mi xa naa

jasunc'a huana sc'anjeli, xchi ja Jesusi. Jaxa huenlex queremtic, ¿oj ma bob ac'uluquex ahuantar jun nihuan huocol ba? ¿Oj ma huaa bajex ba oj chamanic? xchi ja Jesusi. —Ojo, xchi ja yenlei. ²³ Ti yala ja Jesusi: —Meran nia, lajan oj quiitic ja huocoli. Pero ba oj caa hui ja atel ba mas tzatzi, mi ni sbejuc oj caa huia. Tzaubal ni yuj ja ma' oj yaa yi ja jTata, xchi ja Jesusi. ²⁴ Jaxa lajunhuane ja smoj snebumanil, cuando ch'ac yabye ja iti, jel q'ue ja scorajae soc ja chab huinique jahui. ²⁵ Ti yala ja Jesusi: —Ch'abananic. Ja matic mi sc'uan ja Diosi, huan ni xa naahuex jastal culan yuj ja ma' ay yatel yujilei. Jel c'aq'ue. Jel menos huax yilahue ja suiniquei. ²⁶ Pero ja huenlexi, mi jach oja huila bajex. Ta huan c'a xa c'anahuex nihuan oj ajyanic, colta ja hua mojexi. ²⁷ Ta huaxa c'ana ajyanic jepeil, ochanic mozoil. ²⁸ Q'uelahuil ja queni. Coelon jan ja ba satq'uinali pero mi jaquelucon ba ay ma' oj yateltayon. Jaquelon ba oj colta ja cristiano - oj caa ja jvida ba oj bob ajyuc libre spetzanil ja yenlei.

*Ja Jesusi ya tojbuc chahuane tupel ja satei
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)*

²⁹ Cuando elye ja ba chonab Jericó, nochjiye yuj jitzan cristiano. ³⁰ Jaxa ba sti ja beji, ti culan ec' chab huinica. Tupel ja satei. Yabye yabalil ja Jesusi que ti bi ec'um ja tihui: —Cajual, talna jyaalticon. Huena ni yintil ja rey Davida, pero ahuanel huane yaljel. ³¹ Jaxa cristiano, huane xta huooljuc: —Ch'abananic ja huenlex pac'a sat, xchiye xta. Pero ja ma' tupel ja satei, mas to ahuanie: —Cajual, talna jyaalticon. Huena ni

yintil ja rey Davidi, jecubala yuj ja Dios jel ni-huani, xchiye. ³² Ti c'ot tec'an ja Jesusi. Spaya jani: —¿Jasunc'a huaxa c'ana oj c'uluc ahuilex ja huenlex ba? xchi. ³³ —Cajual, huax c'ana oj hua quilticon q'uinal, xchiye. ³⁴ Ti talnaji syaale yuj ja Jesusi. Yamji yile ja satei. Huego yilahue q'uinal, ti xa huajye nochan soc ja Jesusa.

*Ja Jesusi, ja jastal och c'ot ja ba Jerusaleni
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

21

¹ Cuando mojan xa yioje ja Jerusaleni, ti c'otye ba jun lugar sbiil Betfagé ja bay ja huitz Olivosi. Ja Jesusi huas sc'ana sec chabe ja snebumani, ² Ti yal yabyea: —Caaxic ja ba ch'in chonab ja ba lado sti jsatiqui. Jaxa tihui, ti oja taex jun burra mochantea. Cho ay ni yal. Tucuhuic. Iajic jan qui. ³ Ta ay c'a ma' jas huax yala huabyex, alahuic yabi, ja' huas sc'ulan necesitar ja Cajualtiqui, utajic. Pues iajic ba, oj yutex, xchi ja Jesusi. ⁴ Spetzanil ja jastal iti, jach huaji, iday c'ot ni smeranil ja jas yala ja aluman-Dios ja najatei:

⁵ Cax alahuic yab ja suinquil ja Jerusaleni: Q'uelahuilex, ja hua reyexi oj xa jac amoquex. Cajan burrito oj jacuc. Pobre ni huax jaca. Cajan jun yal burro, yal jun burra ba carga oj jacuc ja hua reyexi.

Jach ni huax yala ja aluman-Dios tac. ⁶ Ti huajye ja snebumani. Sc'ulane nia ja jas alji yabye yuj ja Jesusi. ⁷ Ti yiaje jan ja burra soc ja yali. Ti ya bacan ja sc'uei, ti q'ue ja Jesusa. Quechan scuylaban ja c'uutz jahui. ⁸ Jaxa cristiano, jel aaye

juntiro. Ch'ac slich'e ja sc'ue ja ba yoj beji, soc ay ma' sc'utzu ja spoohuil ja tei. Ti xcholo hue ja ba beji. ⁹ Jitzan ja cristiano ja ma' ba sti sat ja Jesusi soc jitzan lec ja ma' tzaan ba spatiqui. Spetzanil huane xta ahuanel: —¡Viva ja ma' yintil ni ja rey Davidi! ¡Stz'acatal ja ma' jac yuj ja sbiil ja Cajualtiqui! ¡Viva ja ma' tey ba satq'uinali! xchiye xta ja cristiano. ¹⁰ Cuando ochye ja ba Jerusaleni, spetzanil ja suinquili, jel och ja spensare: —¿Machunc'a ja iti? xchiye. ¹¹ Jaxa tuc cristiano: —Ja huinic iti, aluman-Dios nia, ja' ni ja Jesús ba Nazaret sbaj Galilea, xchiye.

Ja Jesusi snutzuhue ja ma' ay jas huane sc'ulajel ja ba templo

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ja Jesusi ti och ja ba spatioil ja templo. Ti yila ja ma' huan xchonjel ja cosa soc ja ma' huan smanjeli. Jaxa yeni, ch'ac snutz el spetzanile. Jaxa smesa ja ma' huan sc'ulajel cambiar ja taq'uini, ti suichpun ele. Jach ni ja silla ja ma' huan xchonjel paloma. ¹³ —Ja jnaji, quechan ba huax c'umaxi ja Diosi, ¿mi ma jach ni tz'ijbanubal ba? Pero ja huenlexi, ¡huaahuex ta pax snaj lagronil! xchi ja Jesusi. ¹⁴ Ja matic tupel ja satei soc ja renco jumasa ti huajye soc ja Jesusi cuando ti xa ay ba yojol ja templo. Jaxa yeni ch'ac ni ya tojbuca. ¹⁵ Spetzanil ja jastic jel tzamal huan sc'ulajel ja Jesusi, huane yiljel ja nihuac spagre ja judio jumasa soc ja matic huas sea ja smandar ja Moisesi. Cho huane yabjel ja jastal ja yahuanel ja yal untic jumasa: —¡Viva ja yintil ja rey Davidi! xchiye xta, iday, jaxa yenlei, jel q'ue juntiro ja scorajae ja yabyei. ¹⁶ Ti

xa yalahue yab ja Jesusi: —¿Mi ma xa huab ja jas huane yaljel ja yal untic it ba? xchi ja pagre jumasa. Ti yala ja Jesusi: —¡Jastal mi oj cabi! Bob ta mi ni nunca huaxa q'uelahuex ja juun ja huenlexi ja ba huax yala jastal iti:

Jel toyjiya juntiro pero ja' ni ba sti ja yal untic jumasa, ja' sti ja ma' huan to chuuneli.

¿Mi ma jach ni huax yala ja yabal ja Dios ba? xchi ja Jesusi. ¹⁷ Ja Jesusi ti sipa can ja yenlei. El ja ba chonabi, ti huaj ja ba jun ch'in chonab, Betania sbiil. Ja tihui, ti staa ja sposada ja ba huayi.

*Ja Jesusi yala que mi oj ajyuc ja sat ja higo
(Mr. 11:12-14, 20-26)*

¹⁸ Ja Jesusi sacbel saj to cumxi ja ba Jerusaleni, pero cuando ti xa ay ja ba beji, ti jac huain xyaba.

¹⁹ Ti yila jun steil ja higo tey ba sti ja bej ba eq'ui. Ti huaj sq'uel c'ubana, pero mi ni jun sat aya. Quechan tey ja spoohuili. Ti yalaa: —Ja huen higo, mi ni nunca oj ajyuc ja hua sati. Jaxa steil ja higo, huego tacji. ²⁰ Jaxa yilahue ja snebumani, jel och juntiro ja spensarei. Ti yalahuea: —¿Jasyujil ja steil ja higo huego huego tacji? xchiye. ²¹ Ti yala ja Jesusi: —Huan c'a xa c'uanex meran, mi lom xc'umani ja hua c'ujolex, jach ni ja huenlexi. Oj ni bobuc ahujilex soc ja steil ja higo iti. Soc mi quechanuc ja iti. Oj bob ahuaalex yab ja huitzi, elan ja ili, cax jipa baj ba yoj jai, y oj ni c'otuca.

²² Porque spetzanil ja jas huaxa c'anahuex yi ja Diosi, ta huan c'a xa c'uanex merani, oj ni aajuc ahuilexa, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi jobji yi ma' ac'uni ja yateli
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Ja Jesusi cuando och ja ba templo, ti q'ue see yi ja cristiano. Ti jac ja nihuac pagre jumasa soc ja ma' banquial ay yujile ja cristiano. Ti yalahuea: —¿Yuj ama ay ahuatel ja huen huaxa c'ulan ja cosa jumasa iti? Entonces, ¿ma' yaa hui ja hua huateli? xyutaje. ²⁴ Ti yala ja Jesusi: —Jachuc ja queni, ay jas huax c'ana job ahuillex. Ta huan c'a xa hualahuex cabi, entonces oj cala huabyex ma' yaa qui oj c'uluc ja cosa jumasa iti. ²⁵ Jaxa Juan it huax yaa bautismo, ¿machunc'a yala oj sc'ul bautizar ja cristiano? ¿Ja' ma alji yab yuj ja ma' tey ba satq'uinali, ma ja' alji yab yuj ja cristiano? Pero ja pagre jumasa soc ja banquial jumasa ti ochye loil yenle mismo: —Huan c'ax calatic ja ma' tey ba satq'uinali, entonces oj yal cabtic, entonces, ¿jaxa yuj ja mi xa c'uanex ba? oj yutotic. ²⁶ Iday, ta huan c'ax cho calatic que ja' sbaj cristiano, jel xihuel ja sbaj porque ay modo ay jas oj yal cabtic porque spetzanil huax yalahue que aluman-Dios ja Juani, xyutaj sbaje. ²⁷ Ti yalahue yab ja Jesusi: —Mix naaticon, xchiye. —Entonces jachuc ja queni, mi oj cala huabyex ma' yaa qui ja cateli, xchi ja Jesusi.

Ja loil sbaj chab queremtic

²⁸ Pero maclayonic, ti xa huala cab jasunc'a ja hua pensarexi. Ay jun huinic soc ay chab yun-tiquil. Ja tatali ti huaj yal yab june ja yenlei: Cunin, cax atjanan ja yaan c'ac'u ja ba yalajil ja tz'usubi, xchi. ²⁹ Pues mix c'ana huajcon tatey, xchi ja yunin jahui. Pero ti sc'ulan pensar ja mas tzaani, ti huaja. ³⁰ Jach cho huaj soc ja otro jun yunini. Cho huaj yal yab como jastal huaj yal yab ja otro juni, iday, jaxa yeni: Lec tatey, oj ni

huajcona, xchi. Pero iday, mi ni huaja. ³¹ Ti cho sobo ja Jesusi: —Jaxa chahuane queremtic jahui, ¿machunc'a sc'uan ja yabal ja stati? xchi ja Jesusi. Ti yalahuea: —Ja' ni it ma' alji yab bajtani, como yala que mi oj huajuc, iday, huaj nia. Ti yala ja Jesusi: —Meran huax cala huabyex, ja tantic colector jumasa ja ma' jel coraja huaxa huilahuexi, soc ja ixuque jumasa mañosa, lajan soc mi ni nunca oj yaa sbaje soc ja Diosi, pero iday, ja mas tzaani, huan nix yaa sbajea. Pero ja huenlexi, lec, la chiyex, pero iday, mi ni nunca huaxa c'ulanexa. ³² Ja Juan it ma' yaa bautismo, yena ni sea huilex ja bej ba lequi, pero ja huenlexi, mi ac'uanex. Hasta man ahuilahuex que ja yenle ja ma' jel coraja huaxa huilahuex huan suchel ja sc'ujolei, jaxa huenlexi, mi ni t'un huaxa c'ulanex pensara. Hasta que mi ni oja c'uuquexa, iday, sea ni huilex ja bej ba mas lec ja Juani. ¡Jel ni ch'uuy juntiro ja hua c'ujolexi!

*Ja loil sbaj ja tantic mal atjumi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Cho maclayic. Oj cala huabyex otro jun loil. Ay jun huinic, jaxa huinic jahui, ay jun yunin. Sc'ulan jun yalajil tz'usub, ti smacbaa. Sc'ulan jun sluchayub ba oj yil spetzanil ja yalaji. Jaxa yalaj jahui, ti sc'ulan trato soc chaboxe huiniquea. Jaxa mero suinquili, najat huaji. ³⁴ Cuando ja' xa yorail ja sbaal ja alaji, ja suinquili ti seca chaboxe ja smozo ba oj huaj sc'umuc ja ma' trato ay soc ja alaj jahui ba oj cho c'ulajuc recibir ja sracion ja yeni. ³⁵ Jaxa huinique jahui, ti syamahue ja mozo jumasa. Ja juni, smac'ahue, jaxa juni, smilahue,

jaxa otro juni, xch'ojohue ton. ³⁶ Jaxa suinquil ja alaji ti cho seca chanjoe ja smozo jumasa. Mas aaye xa huajye ja tiempo iti. Pero jun xta yabal c'ulaji yile soc ja ma' bajtan huajyei. ³⁷ Jaxa suinquil ja alaj jahui mi xa snaa jas oj sc'uluc. Ti yalaa: Oj ma jec ja cunini. Ja cunini, bob ta oj ni sc'ul respetara, xchi ja suinquil ja alaji. ³⁸ ¡Pero malaya! Yilahue sat ja yunini, ti cho yalahue yenle itaa: Ja iti, yen oj yii can spetzanil ja dote. ¿Jaxa mix milatic ele? Ta huan c'ax cham cujtíc, quen ni oj bajuctic ja sdotea, xchiye. ³⁹ Ti syamahuea. Ti yiaje ja ba spat alaj, ti smilahuea. ⁴⁰ Cuando huax cumxi ja suinquil ja alaj jahui, ¿jas huala chiyex? ¿Jas oj yut ja huinique jumasa jahui? xchi ja Jesusi. ⁴¹ Ti yalahue ja ma' huan loil soqui: —Pues moc lom yaa sperdon. ¡A ch'ay snaajel ja mal cristiano jumasa jahui! ¡A yaa ba sc'ab ja otro cristiano ja yalaji ba oj yateltaye. Cuando oj staa ja yorail ja sbaal ja yalaji, oj ni aajuc yi ja sracion ja suinquili, xchiye ja ma' huan smaclajel ja loili. ⁴² Ti yala ja Jesusi: —¿Mi ni ma nunca huaxa q'uelahuex ja suun ja Dios ba?

Ay jun oy ba jel tzamali, pero ja c'ulanaitzi mi huas squitz'a, iday, jaxa oy jau mi squitz'ahuei, ja' mero oj yaa mas yip ja naitzi. Ja Ca-jualtiqui, yena ni sc'ulan ja iti y jel tzamal juntiro huax abxi,

xchi ja yabal ja Diosi. ⁴³ Ja huenlex ja matic pagre ayexi, soc ja fariseo jumasa, cuenta ayex lec yuj ja Dios aji. Pero ja huego, lajan soc toj suelto xa ayex soc ja smandar ja Diosi. Ja mandari, eso sí, ti ni aya, pero chican ja ma' huas sc'uani. Yenle

ni oj ochuque cuenta soc ja Diosi. ⁴⁴ Ta ay c'a ma' huas st'aspun sbaj soc ja oy jahui, jel tzatz juntiro oj yie. Pero ta ja' c'a oy tec'an eq'ue, y huax moc' ja oy jahui, eso sí, pedazo oj huajaníc. Y jach ni oj huajanica ta mi xa c'uanonexi. Ja castigo, jach ni oj couc abajexa. ⁴⁵ Huan yaljel lec ja loil it ja Jesusi, jaxa yabye ja yenle ja nihuac pagre jumasa soc ja fariseo, huego jac sc'ujole que yenle huax tajiye tii. ⁴⁶ Ti huas sc'ana syamea, pero xihuel xihuel aye juntiro yuj ja cristiano porque huax yalahue que aluman-Dios ja Jesusi.

Ja loil sbaj ja ch'ac abali

22

¹ Ja Jesusi ti cho yal yabye otro jun loila: ² —Mi cualquierauc xta ja ma' oj yaa sbaj ja ba sc'ab ja ma' tey ba satq'uinali ba oj c'ulajuc mandar. Q'uelahuil jun rey cuando huax ch'ac yabalil ja yunini. ³ Ti seca ja smozo ba oj huaj yal yab spetzanil ja sloc jumasa ba oj xa jacuque ja ba ch'ac abali. Jaxa loc jumasa, mi ni june yala oj jacuquea. ⁴ Jaxa reyi, cho seca otro vuelta ja smozo: Caaxic. Cax alahuic yab ja loc jumasa jahui, q'uelahuilex, chapán xa huaelali. Ch'ac ta chamuc ja huacax jumasa y tzaubal lec ja ba cojleli. Chapán xa spetzanil. La xa huaanic ja ba ch'ac abal ba, utajic. ⁵ Pero ja loc jumasa, mi ni yaahue casoa. Huaj como jastal huas sc'ulanei. Ja tuqui huaj ba yalaj, jaxa tuqui, huaj soc ja jas huax xchonohue. ⁶ Jaxa tuqui, syamahue ja mozo jumasa. Yixtalaane lec hasta man smilahue. ⁷ Jaxa reyi, jel q'ue juntiro ja scoraja. Ti seca ja soldado jumasa. Ch'ac smil

spetzanil ja milhuanum jumasa. Xchimahue c'ac' ja xchonabilei. ⁸ Ja reyi ti yal yab ja smozo jumasa: Ja ch'ac abali, chapan xa nia, jaxa loc jumasa aji, jel maloe juntiro. Pero como mi ni sbejuc oj jacuque ajiya. ⁹ Pero caaxic. Cax ja ba nihuan beji. Chican ma' huax ec' ja tihui, locohuic jani. A jacuque ja ba ch'ac abali, x'utjiye. ¹⁰ Ti huaj ja mozo jumasa. Huajye ba calle. Chican ma' staahue, sea mal cristiano, sea lequil cristiano, pero stzomohue nia. Jaxa naitz ja bay ja ch'ac abali but'iye juntiro ja loc jumasa. ¹¹ Ti xa och jan ja reyi. Sq'uela lec ja sloc jumasa iday, yila jun huinic. Mi slapunejuc ja sc'u ba ch'ac abali. ¹² Ti yala ja reyi: Jaxa huen camigo, ¿jasyuj ja jach jacya mi alapunejuc ac'u ba ch'ac abali? Jaxa huinic jahui, mi ni jun palabra c'umani. ¹³ Jaxa reyi, ti sc'ulan mandar ja smozo jumasa: Chuyuhuic ja huinic iti. Pujtzinic el ja ba q'uiq'uinali. Ja tihui, jel ja oq'ueli. Oj ni sc'ux ja yeja, xchi ja reyi. ¹⁴ Meran nia, jel jitzan ja ma' locobali, pero ja ma' oj tzaajuqui, jel ni t'usana, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi jobji yi ta sbej oj yae ja contribucioni
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)*

¹⁵ Ja fariseo jumasa ti och yii yabal sbaje siquiera bi jastal oj yaahue el sti jun palabra ja Jesusi. ¹⁶ Jayuj ti secahue ja suiniqui soc ja yamigo jumasa ja rey Herodesi. Hauj yie loil ja Jesusi, ti yalahuea: —Maestro, huax naaticon que ja jas huaxa huala ja hueni, puro meran. Huen huaxa jea bay ja sbej ja Diosi, pero meran. Mi la xiu yuj ja cristiano soc mi tzaubaluc ahuuj. ¹⁷ Jayuj jac jobticon ahu, ¿lec ama oj caatic yi contribución

ja gobierno Cesari, ma miyuc? ¿Jas la chi ja huen ba? ¹⁸ Ja Jesusi jac sc'ujol jasunc'a huas sc'ulane pensari, que toj malo ja sc'ujolei, ti yalaa: —Ja huenlexi, toj chab cara ayex. ¿Jas sbej ja huax jac ac'uluconex probari? ¹⁹ Jea qui jas taq'uinil huaxa tupuhuej ja contribucioní, xchi ja Jesusi. Ti seahue yi jun taq'uin sbiil denario. ²⁰ —¿Ma' s'olom ja iti? Jaxa sletrali, ¿ma' sc'ulan? xchi ja Jesusi. ²¹ —Ja' sbaj gobierno Cesari, xchiye. —Entonces ta ja c'a sbaj gobierno Cesari, aahuic yi ja César ja ba sbaji, jaxa jas sbaj ja Diosi, aahuic yi, x'utjiye. ²² Jaxa ch'ac yal ja iti, cham yabje juntiro. Ti xa spila sbaje soc ja Jesusa. Ti huajyea.

*Ja Jesusi yala jastal oj aaji sac-huuc ja cristiano
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)*

²³ Ja Jesusi ja mismo c'ac'u jahui, ti cho jac jobjuc yi yuj chaboxe huinique. Saduceo huax aaji sbiilunque, jaxa yenlei mi huas sc'uane ta huas sacui ja scuerpo ja cristiano ja ba otro lado huax chamyeyi. ²⁴ Ti yalahuea: —Maestro, ta ay c'a jun huinic huax chami, huax yaa can ja xcheumi, pero mey yuntiquile, jaxa Moisesi yaa smandar que oj iijuc ja xcheum ja chamhuiniqui yuj ja yijtz'in huiniqui. Jaxa yuntiquil ja yenlei, que oj bi aljuc que ja' bi yuntiquil ja chamhuinic banquilali. ²⁵ Ma oj caltic que ti bi aye jmocitic ja jucuaneymano sbajei. Ja banquilali nupani, pero chami. Mi ni jun yuntiquil cana. Jaxa xcheumi, ja' ita yiaj ja xchabil yijtz'ini. ²⁶ Ja jastal sc'ulan ja banquilali, jach cho sc'ulan ja xchabili. Soc jach ni ja yoxili. Jach ni cho ec' scajcajibile ja sucuanilea. ²⁷ Ti xa cho cham ja xcheumea. ²⁸ Jaxa ba otro lado, cuando

oj sac-huuc ja scuerpoei, ¿machunc'a mero oj yii ja ixuc jau ba? Porque spetzanile xcheumane ja ba luumi, xchi ja saduceo jumasa. ²⁹ Ti yala ja Jesusi: —Ja petzanilex mi ni jas huaxa naahuex t'usana. Mi xa huabyex sbej ja slibro ja Diosi. Mi huaxa c'uanex ja yip ja Diosi. ³⁰ Porque cuando oj sac-huuc ja scuervo ja ma' huax chamyeyi, mi xa oj to ajoyuc nupanel. Mi xa oj to aajuc nupanuque. Ja tihui mi xa ma' oj yii sbaje. Oj ajoyuque jastal ja ángel jumasa ja ba satq'uinali. ³¹ Pero ja Diosi yala ni que oj ni sac-huuc ja ma' huax chamyeyi. Bob ta mey xa q'uelahuex ja suuni:

³² Ja queni sDioson ni ja Abrahami, sDioson ja Isaqui, sDioson ja Jacobi, xchi ja yabal ja Diosi. Como ja Diosi, mi huax yila ta ay ma' chamel. Puro ni sac'an huax yilahuotica, xchi ja Jesusi. ³³ Cuando yab ja cristiano ja jastal iti, jel och ja spensare ja jas huan seejel ja Jesusi.

*Ja mandar mas nihuani
(Mr. 12:28-34)*

³⁴ Pero ja fariseo cuando ch'ac yabye que canye jac'an ja saduceo jumasa, ti cho huajye jun nole ja yenlei. ³⁵ Ay june ja yenlei, jel vivo. Jel huas snaa soc ja smandar ja Moisesi. Oj bi sc'ul probar ja Jesusi. Ti soboa: ³⁶ —Maestro, ja ba spetzanil ja smandar ja Moisesi, ¿bay ja mas t'ilani? xchi. ³⁷ Ti yala ja Jesusi: —Yaj oja huab ja Huajual Diosi soc spetzanil ja hua c'ujoli, soc spetzanil ja hua huartzili, soc spetzanil ja hua pensari. ³⁸ Ja mandar iti, ja' mero mas t'ilan soc mas nihuan. ³⁹ Soc ay otro mandar oj slaj ja iti: Ja jastal huaxa yajta baj ja huen mismo, jach oja yajta ja hua moji.

⁴⁰ Ta mi c'a ayuc ja chab mandar jahui, lom ni ja tuc smandar ja Moisesi soc lom ni ja jas yala ja otro aluman-Dios jumasa. Mas jel t'ilan ja chab mandar jahui, xchi ja Jesusi.

*Ja Jesusi sobo yi ja cristiano ma' yintil ja Cristo
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

⁴¹ Como ti ni tzomane ja fariseo jumasa, ja Jesusi ti sobo yilea: ⁴² —Ja Cristo, ¿jas la chiyex soc ba? ¿Ma' yintil ba? Jaxa yenlei: —Pues ja' ni ja yintil ja rey Davidi, xchiye. ⁴³ —Pues meran nia, pero mi cualquierauc. Ay jas yala ja Davidi, pero julbesnubal yuj ja Santo Espíritu. Ata huabilex:

⁴⁴ Ja Dios Tatali ti yal yab ja Cajual Cristoi: Quechan ja huen oj ayyuc ja huatel mas tzatz. Oj caa ba yib ac'ab ja hua condra jumasa, x'utji.

⁴⁵ Ja huabyex que yajualan ja Cristo ja rey Davidi, iday, yena ni yintila, ¡pero mi tox manxi ja ora jahui! ¿Jastal xa ay ja jahua? xchi ja Jesusi. ⁴⁶ Ti ch'ac canuque jac'ana. Masan ja c'ac'u jahui ti scomo sbaje juntiroa. Mi xa ma' huax yaa sbaj ba oj sc'ul probar ja Jesusi.

*Ja fariseo soc ja ma' huas sea ja smandar ja Moisesi alji yab ja smulei
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54, 20:45-47)*

23

¹ Ja Jesusi ti yal yab ja jun nole cristiano tey tihui soc ja snebuman jumasa: ² —Ja fariseo jumasa soc ja matic huas sea ja smandar ja Moisesi, ja' ni xc-hole huas seahue ja smandar ja Moisesi. ³ Bueno, ja jas huas sea huilex soc ja stiei, c'uanic, pero

ja jastal ja smodoei, moc atzajlayex. Jel tzamal ja jas huax yalahuei pero iday, mi huas sc'ulane. ⁴ Lajan soc huas stz'alahue yi jun nihuan scarga ja cristiano, ti huax ya scuchea, jaxa yenlei, jach xta xbuchbuniye eq'ue. ⁵ Spetzanil ja jas huas sc'ulane ja yenlei, siquiera ba lec oj iljuque yuj ja cristiano. Jaxa yal scajone huas smochohue ja ba spatanei, mas jel xa nihuan huas sc'ulane ja huego. Jach ni ja snich ja sc'uei, mas najat huas sc'ulane. ⁶ Jaxa huax huajye ba jun huaelal, huan ita sq'uelahue ja lugar ja ba mas tzamali. Jach ni ba yoj yiglesiaei, ti ni huax huajye ja ba huax och culan ja ma' ay yateli. ⁷ Jaxa ba plaza, jel sgustoe oj jac tajuc sc'abe. Huas sc'ana oj aljuc yabye: Maestro, Maestro, oj utjuque. ⁸ Pero ja huenlexi, mi lom x'oc' ac'ujolex que oj aljuc ahuabyex Maestroi. Ay ni hua Maestroex meran ni, pero quechan june, ja' ni ja Cristoi. Jaxa huenlexi, puro ahuermano abajex. ⁹ Soc quechan june ja hua tatexi, ja' ni ja ma' tey ba satq'uinali. Mi lom jel xa huiajex snihuanil jun cristiano ba mi sbejuc oja tatuquexi. Moc lomuc hua ochuquex diosil jun cristiano ja ba luumi. ¹⁰ Moc lomuc ac'anex que oj aljuc ahuabyex jepeil porque quechan june ja hua jepeexi, ja' ni ja Cristo. ¹¹ Pero ja huenlexi, ja ma' yutzil sc'ujol huas scolta ja yermano, ja yeni, mas nihuan oj iljuc yuj ja Diosi. ¹² Pero ja ma' jel nihuan huax yaa sbaji, ch'in ni oj aaji huajuca. Pero ja ma' huax yaa sbaj ch'ini, jel nihuan oj aaji huajuc. ¹³ ¡Ay pobre ja huenlex ja huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Jach ni ja huenlex fariseo, ¡toj chab cara ayex! Huaxa macahuex sbej ja cristiano

ja ma' huas sc'ana oj yaa sbaj ja ba sc'ab ja Diosi. Mi xa huaa bajex ja huenlexi, jaxa ma' huas sc'ana yaa sbaji, huaxa comohuex. ¹⁴ ¡Ay pobre ja huenlex ja huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Jach ni ja huenlex fariseo, ¡toj chab cara ayex! Huaxa japahuex yi ja snaj ja viguda jumasa, entonces ti huax och ac'umuquex ja Diosi, pero albel juntiro. Ja jastal jahui, oj ni aajuc ahuilex ja ba mas nihuan ja castigo. ¹⁵ ¡Ay pobre ja huenlex ja matic huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Jach ni ja huenlex fariseo, ¡toj chab cara ayex! Eso sí, c'atan xta ayex eq'ue. Hasta huaxa c'utzuhuej ja mari huala huajyex ja ba lugar jumasa siquierera oj sc'uuc ja cristiano jastal huaxa c'uanex ja huenlexi. Iday, cuando huax ch'ac sc'uuquei, yuj ja hua tz'acatal ja huenlexi, huax jomye mas. Eso sí, lajan soc ja' amojex ja diablo ja huenlexi pero ja yenlei, ¡mas to pegor huax hua huajuquex! ¹⁶ Ja huenlexi, lajan soc mi xa huila jastal huanex bejyel. Jach ni ja cristiano, jel huaxa lolayex juntiro. Ata jasunc'a huaxa hualahuexi, quera oj c'uajuc ahuilex ja jas huaxa hualahuexi. Quechan ta ay c'a ma' huas staa ti' ja templo, ja jahui, mi jas yioj la chiyex. Pero ta ja' c'a yoroil ja templo huas staahue tii, ja jahui, oj ni c'ot smeranila, la chiyex. Jach huaxa lolayex ja cristiano. ¹⁷ Ja huenlexi, jel tontoex. Lajan soc mutz'an ja hua satexi. ¿Jas yioj ja oro? Mi c'a jauc ba yoj templo, jun cualquiera taq'uin. Ja queni, mas t'ilan huax cab ja templo que soc ja oro. ¹⁸ Soc huax cho hualahuex ta ay c'a ma' huas staa ti' ja juegon ba huas tzicxi ja smajtan ja Diosi, mi jas yioj, la chiyex. Pero ta ja c'a huax taxi ti' ja smajtan Dios ti cajan ja ba sat ja juegon

jahui, entonces t'ilan huax c'ot smeranil ja jas huax yala, la chiyex. ¹⁹ Ja huenlexi, jel tontoex. Lajan soc mutz'an ja hua satexi. Yuj ja juegon jahui, jayuj ja chante ti cajan ja tihui huax pax smajtanil ja Diosi. Ja juegoni, iday, mas to jel t'ilan juntiro. ²⁰ Ja ma' huax ya och testigoil ja juegoni, mi quechanuc ja juegoni. Jach spetzanil ja jas ti cajani, ja' ni ja smajtan ja Diosi. ²¹ Jaxa ma' huax ya och testigoil ja templo, mi quechanuc ja templo. Jach ni spetzanil ja jas ay ba yojol ja templo. ²² Jach ni spetzanil ja ma' huax ya och testigoil ja satq'uinali. Ja' ni ja lugar jau ba jel tzamal ti culan ec' ja Diosi, soc jach ni ja ma' ti culan ec' ja tihui. ²³ ¡Ay pobre ja huenlex huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Soc jach ni ja huenlex fariseo, ¡toj chab cara ayex! Hasta arabueno, hasta eneldo, hasta cominos huaxa huaahuex lec cuenta. Ja ba cada lajunei, ti huax hua eluquex jujune ja ba smajtan ja Diosi, jaxa ba mas t'ilan ja mandari, mi ni t'un huaxa huaahuex yi casoa. Mi xa naa jastal oja talna syaujulal ja hua moji. Mi ni t'un huaxa c'uanex ja Diosi. Jel lec huaxa huaahuex yi ja Dios ja hua c'ulexi pero mi lec huaxa huaahuex can jun lado ja ba mas t'ilani. ²⁴ Meran huax cala, lajan soc mi xa huila jastal huanex bejyel. Ja ba ch'ini, ja' huaxa huaahuex caso, jaxa ba nihuani, mi huaxa huaahuex caso. ²⁵ ¡Ay pobre ja huenlex huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Soc jach ni ja huenlex fariseo, ¡toj chab cara ayex! Ja ba spatic ja vaso soc ja plato huaxa sac'ahuex, jaxa yojoli, quistal juntiro. Jach ni mero ay ja hua c'ujolexa. Huan ni la elc'aniyexa porque jach

ni jex c'anc'oni ahuujilexa. ²⁶ ¡Fariseo chorocos! Sac'ahuic bajtan ja ba yojol ja hua vasoexi soc ja hua platoexi, jaxa spatic, sac ni oj ajuuca. ²⁷ ¡Ay pobre ja huenlex ja ma' huanex seejel ja smandar ja Moisesi! Soc jach ni ja huenlex fariseo jumasa, ¡toj chab cara ayex! Ja' mero amojex ja yal naitz ba campo santo, ja snajtzil ja rico jumasa ja ma' huax chami. Ja sparedeili, c'ulubal lec blanquear. Tojbel lec iday, ja ba yojoli, ti but'el ja sc'aelal ja chamhuiniqui. Jel tuu juntiro. ²⁸ Jach mero ayex ja huenlexi. Ja ba fuera, jel toj huaxa jea bajex soc ja hua mojest jumasa, pero ja ba hua c'ujolexi, toj chab cara ayex. Quechan cajan ac'ujolex ja maloili. ²⁹ ¡Ay pobre ja huenlex ja huaxa jeahuex ja smandar ja Moisesi! Soc jach ni ja huenlex fariseo jumasa, ¡toj chab cara ayex! Ja ba canele mucan ja aluman-Dios jumasa, jaxa huenlexi, ti huaxa c'ulanex ja snajtzil ja sq'uejnalei. Huax hua tzatzjuquex lec ja ba mucane ja matic jel toji. ³⁰ Ti huaxa hualahuexi: Ja lec ti xa ayotic ja yora ec' ja aluman-Dios jumasa iti, mey xchamyea. Ja quentiqui mi ni nunca oj miltic como jastal sc'ulan ja jun lame jahui, la chiyex. ³¹ Ata huabil ja jas huaxa hualahuexi, iday, ja' ni mero ja ec' pax ta huujilex ja jun lame jau ja ma' ch'ac smil ja aluman-Dios jumasa. ³² Pero mi tz'icui yujile ja smaloil ja yenle ja jau jumasa. ¡Aahuic xa tz'ic-huuc qui ja huenlexi! ³³ ¡Toj chanteex! Ja' amojex ja chan it huax c'uxhuani. ¿Huan ma xa hualahuex ta mi ti oj aaji ochanic ja ba inpierno ba? ³⁴ Oj xa jeca huilex ja ma' oj xchol ahuabyex ja yabal ja Diosi. Ja yenlei ay svivoil yuj ja Diosi. Jel huas snaahue ja suun ja Diosi, pero anima, ay ma' oja milex. Ay

ma' oj huaahuex locan ba cruz soc ay ma' tey ba yoj ja hua huiglesiaex ti oj och amaq'uex leca. Jaxa tuqui, cada lugar ja ba huax huajye, ti nochanex ec' soca. ³⁵ ¡Jel lec juntiro ja jas huaxa c'ulanexi! ¡Ochanic mas con gana! Jachuc, ¿huan ma xa huala ta mi huenlex oj ch'ac acuchex can ja smul ja ma' milhuani ja najatei? Lom ni spec'a ja xchiq'uele ja matic toj eq'ui. Ja hua moj milhuanum jumasa, jach ni huane sc'ulajel ja ba mundo desde yora milji ja Abeli. Jach lamlamil sc'ulane hasta smilahue ja Zacarías yunin ja Berequiasi. Ja Abeli, jel toj ay juntiro, jaxa Zacarasi, ti smilahue ba templo ba stz'eel ja juegoni. Iday, ¡ja' ni mero amojex ja jau ma' milhuanii! ³⁶ ¡Majlayic! Oja huilex ta mi huen oj ch'ac atupex can ja scastigo ja jau jumasa. Huen xa ni cajan abajex spetzanila.

*Ja Jesusi, jel lástima yila ja suinquil ja Jerusaleni
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ ¡A jerusaleño suinquil ja Jerusaleni! Huaxa milahuex ja aluman-Diosi. Soc ton huaxa milahuex ja matic huax jecji ahuillex. Mi naben jaye vuelta huax c'ana oj tzomex can jastal ja gallina huas stzomo ja yuntiquili, ti huax yaa ba yibel ja suech'i. Pero mi ni modo xa c'anahuexa. ³⁸ ¡Ay pobre ja huenlexi! Oj xa can lutan ja hua najexi. ³⁹ Quechan xta huaxa huilahuonex ja huego. Eso sí, oj to ahuilonex, pero ja ora jahui: Stz'acatal ja ma' huax jac yuj ja sbiil ja Cajualtiqui, oj chianic.

*Ja Jesusi yala que oj jemjuc ja templo
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

24

¹ Ja Jesusi ti el ja ba templo. Ti xa huajuma cuando ti ch'ac jac c'uban ja snebuman jumasa, jaxa yenlei ti och stae ti' ja jastaltic ay ja naitz jumasa ja ba templo. ² Ti yala ja Jesusi: —¿Ch'ac ama huilex ba? Pues ja naitz jumasa jahui, mi ni jun ton oj can latzana. Oj ch'ac jem spetzanil, pero meran, xchi ja Jesusi.

Ja jas oj ilxuc cuando mojan xa tiempo oj jacuc ja Cajualtiqui

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Cuando c'otye ja ba huitz Olivosi, ti och culan ja Jesusi. Ja snebumani ti huaj sc'umuque c'ubana. Quechan ita yenle, mey otro: —Cajual, ala cabticon ¿jas ora oj c'ot smeranil ja jasa hualunej cabticon ba? ¿Jas señail oja jee cuando oj xa jacani, cuando oj xa c'ot tic'an ja tiempo jumasa iti? xchiye. ⁴ Ti yala ja Jesusi: —Aa cuidadoex moc ma' oj slolayex, ⁵ Porque jel ja ma' oj yii majan ja jbiili: Quen ja Cristooni, oj chiuque. Jel ni ja ma' oj lolajuqui. ⁶ Oja huabyex yabalil ja guerra. Ja' mero oj sloiltaye ja guerra ja cristiano jumasa pero moc lom chamuc ac'ujolex porque t'ilan ni oj c'ot smeranil spetzanil ja ita. Pero ja jahui, mi to jauc ja mero oj c'ot tic'an ja tiempo. ⁷ Ja lugar jumasa, puro coraja oj yil sbaje. Ja gobierno jumasa oj ochuque pleito. Oj cho jacuc ja chamel jumasa, pero mi cualquierauc. Jel oj alyuc ja huaini, jaxa ba tuctuquil ja lugari, jel oj alyuc ja templori. ⁸ Pero ja seña iti, huan tox och q'ueuc, pero ja mas tzatzi, tzaan to ay. ⁹ Ja hua condraexi, ja' sgusto ba oj yaa huilex ja huocoli. Oj smilex. Cuando huax

yilahuex ja cristiano, lajan soc ja sat tz'i oj yilexi, pero jayuj ahuijex ja jbiili. ¹⁰ Jayujil jitzan oj snaq'ue ja jbiil ja ora jahui. Jitzan oj yaa endregal ja smoji. Jel coraja oj yil sbaje ja cristiano. ¹¹ Jel ja ma' oj stoy sbaj que aluman-Dios bii. Oj slolaye jitzan ja cristiano. ¹² Oj jelixuc juntiro ja maloili. Ja ma' yaj huax yab ja Dios aji, tacal tacal oj ch'ay sc'ujole. ¹³ Pero ja matic oj cuch yujil ja huocoli hasta man xc'ot tic'an ja tiempo jahui, yenle ni ja ma' oj c'ulajuque librari. ¹⁴ Jaxa yajc'achil loil it jastal huan xa sc'ulajel mandar ja Diosi, ja loil iti oj ch'ac pucxuc ja ba spetzanil ja lugari. Cada lugar oj ch'ac cholxuc yabye ja suinquili. Cuando ch'ac ta pucxuqui, ti xa oj c'ot tic'an ja tiempo ita. ¹⁵ Naahuic que ja cuando huaxa huilahuex ja cosa jau jel quistal juntiro tey ba yojol ja templo jau mi cualquierauqui, entonces mi xa najatuc ay ja chamel ch'aqueli. Ja aluman-Dios Daniel staa ni ti' ja cosa iti, jaxa ma' huas sq'uela ja suun ja Danieli, a yab sbej. ¹⁶ Jaxa suinquil ja Judea, cuando huax yilahue ja tan quistal cosa jahui, aa xa spaque ajnel ba huitz. ¹⁷ Ja ora jahui, ta ay c'a ma' tey ba xchabil lame ja naitzi, cuando huax coi, toj eq'uel a huajuc. Moc xa lom jas oj och yii ja ba yoj snaji. ¹⁸ Jaxa ma' tey ba huitzi, moc xa lom oj cumxuc oj huaj yii ja sc'ui. ¹⁹ ¡Jel ajul ja sbaj ja ma' cuchan yuj ja nihuac chameli soc ja ma' ay to yioje ja yal alatz huan to chuuneli. ²⁰ C'anahuic yi ja Diosi cuando ora oja paquex ajneli que mi jauc st tiempo chee soc mi jauc ja sc'ac'uil ja jijeli. ²¹ Porque ja huocol iti, jel tzatz juntiro. Quechan huocol mas tzatz ja iti masan cujlaji ja satq'uinali soc mi ni

nunca oj jac otro vuelta ja jastal iti. ²² Ja huocol jau jel tzatzi, mi c'a com tic'anuc t'usan, mi ni june ma' oj cuch yuja. Pero como ay to ni ma' stzauneji, jayuj huan to sbisjel t'usan ja huocoli. ²³ Pero ta ay c'a ma' huax jac yala huabyex: Q'uelahuilex, jul bi ja il ja Cristo, ma q'uelahuilex, ti bi aya, pero moc lomuc ac'uuquex. ²⁴ Ay ni ma' oj yal que Cristoa soc ay ma' oj stoy sbaj que aluman-Dios bi. Oj sea huilex jitzan cosa ba mi ni nunca ahuilahuex. Oj bob sc'uluque jitzan milagro. Hasta ja ma' tzaubal ni yuj ja Diosi oj slolaye. ²⁵ Pero con tiempo huax cala huabyex. ²⁶ Ta huan c'ax yala huabyex: Q'uelahuile, ja Cristo ti bi ay ba ch'ayan lugar, ta xchiye c'a, moc lom huajanic. Ta huan c'ax yalahue: Q'uelahuile, tey ba yoj naitz, ta xchiye c'a, moc lomuc ac'uuquex, porque lom nia. ²⁷ Porque cuando ora oj cho cocon jan otro vuelta ja ba satq'uinali, jel tuc juntiro. Jach oj jacon jastal huax lijpi ja chamtzelau huax ya lijpic juntiro ja satq'uinali. Y mi ni june ma' mi oj yile. Jach oj cho cocon jani. ²⁸ Jaxa ora jahui, chican jas tiq'ue mulali, pero t'ilan ni oj ch'ac c'ulajuc castigar como jastal jun chamel cahuu huax co jun montón sbaje ja useji, huax ch'aca ele.

Ja jastal oj cho jacuc ja ma' co jan ja ba satq'uinali

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Cuando huax ch'ac ja huocol ja c'ac'u jumasa jahui, huego huego oj tupuc ja c'ac'u, jaxa luna, oj ch'acuc, jaxa c'anal jumasa, oj ch'ac lujbajuc con ja ba satq'uinali. Oj ni ch'ac syoopes ja yip ja Dios jel tzatz ay ja ba satq'uinali. ³⁰ Ti oj iljuc jun nihuan

seña ja ba satq'uinali. Ja seña jahui, yuj ni huanon xa coel jana. Jaxa cristiano jumasa ja ba luumi, tuctuquil ja yabalei, naca xta oj st'uxpuc ja sc'abei. Oj yile ti huanon coel jan ja ba asoni soc huanon xa mandar. Oj lijpucon lec. ³¹ Oj cal yab ja cangel jumasa que tzatz lec oj ya oc' ja corneta, ti oj stzom sbaj spetzanil ja ma' tzaubal cuji. Oj stzomtalauc sbaje ja ba xchanil xchiquin ja satq'uinali, ja ba spetzanil ja lugar jumasa. ³² Q'uelahuil ja steil ja higo. Ay jas oj ca jac ac'ujolex soc ja te' jahui. Cuando huaxa huilahuex yaau xa sc'abi, yuj oj xa eluc ja spoohuili, ti huaxa naahuex que q'ue ta stiempo jai. ³³ Jachuc, cuando huaxa huilahuex spetzanil ja cosa iti, naahuic que jel xa mojan ja tiempo ja huocol jahui. Ja' xa nia. ³⁴ Huax cala, pero meran, ja jun lame cristiano jahui mi oj chamuque masan to huax c'ot smeranil spetzanil ja jastal jahui. ³⁵ Ja satq'uinali soc ja luumi oj ni ch'acuca pero ja jas huax cala, t'ilan ni oj c'ot smeranila. ³⁶ Pero ja c'ac'u jahui, soc ja mero yorail oj ec'uc ja cosa jumasa iti, mi ni june ma' huas snaa, mi ni ja ángel jumasa tey ba satq'uinali. Quechan ja Dios Tatal oj snae. ³⁷ Ja jastal ja tiempo jumasa jau ja ti aji ba luum ja Noeji, jach ni oj ajiuc ja cuando la coyon jan ja ba satq'uinali. ³⁸ Ja tiempo jau mojan xa oj jacuc ja butjai, ja cristiano, jun xta ja smodoei. Huax huaaye. Huax nupaniye. Huax aaji ch'ac yabalile. Jach sc'ulane hasta c'ot ja c'ac'u jau och ja ba barco ja Noeji. ³⁹ Mi ni t'un yabye sbej ja jas alji yabyei. Hasta yilahue meran jac ja butjai, ti xa sc'uanea. Cuando huane xa huajel jai, ti snaahue que meran nia. Jach oj cho

ajyuc otro vuelta cuando ora oj cho cocon jan ja ba satq'uinali. ⁴⁰ Ti aye chab huinique ja ba huitzi. Ja juni oj iijuc, jaxa juni, oj aajuc cani. ⁴¹ Y otro chab ixuc, jun ta aq'uinte huane chee. Ja juni oj iijuc, jaxa juni, oj aajuc cani. ⁴² Chapan ajyanic porque mi xa naahuex jas ora oj jacuc ja hua Huajualex. ⁴³ C'ulanic t'un pensar. Ja statalil ja yoj naitzi, ta huan c'a snaa jas ora oj jac ja lagroni, oj smacla. Mi oj yaa ja snaj ba oj ochuc ja lagroni. ⁴⁴ Jachuc ja huenlexi. Q'uelan jacan ajyanic. Cuando mi jauc huaxa c'ulanex pensari, ja' mero c'ac'u oj cho cocon jan ja ba satq'uinali.

*Ja loil sbaj ja lequil mozo soc ja mal mozo
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ Jun ajualal, mi cualquierauc ja smozo oj yaa yi ba sc'ab ja snaji. Ja mero yorail ja huaeli, ja' xchol oj yil ta huax ch'ac yii ja suaele spetzanil ja matic tey ba yoj naitzi. Ja mozo jahui jel huax c'uaji soc jel toj ja spensari. ⁴⁶ Ta jach c'a huan sc'ulajel tola vida, cuando xul ja yajuali, jel lec oj iljuc juntiro. ⁴⁷ Seguro oj ni aajuc ba sc'ab spetzanil ja tiempo ja jas yioj ja ajualali. ⁴⁸ Pero ta ay c'a jun mozo, yajni huax yila huax huaj ja yajuali, huan c'ax yala: Ja cajuali, mi baq'uin oj cumxuc, ta xchi c'a, ⁴⁹ Ti huax och yixtalauc ja smoj mozoili. Huas smojan ja yacbum jumasa. Huas smojan huael, huas smojan yuujel trago. ⁵⁰ Iday, cuando mi jauc huas sc'ulan pensar, huan tox huaj yile, tey ja yajuali. Mi ni t'usan huas snaa ta oj xa jacuc ja ora jahui. ⁵¹ Jaxa ajualali, jel tzatz oj yaa yi ja scastigo. Ti oj nutzjuc soc ja matic toj chab cara ayi, jaxa

tihui, puro oq'uel. Oj xta jechjeljuc ja yejei yuj ja jel ja huocoli.

Ja loil sbaj ja lajune soltera

25

¹ Ja c'ac'u jau oj ochuc ja cristiano ja ba lugar ja ba huas sc'ulan mandar ja ma' tey ba satq'uinali, lajan soc ja jastal sc'ulunej ja lajune soltera. Yiaje cada jujune ja scandilei, ti elyea. Huajume ja ba jun ch'ac abal ba oj smojtaye ja nupanumi. ² Ja soltera jumasa, ja johuanei, jel bobae, jaxa johuanei, lista xta aye. ³ Ja soltera ja ma' jel bobaei, jel tanteado yioj ja sbaal ja scandilei, ⁴ Jaxa ma' lista, but'el yioj ja scandilei, y cho yiaje otro pilan. ⁵ Ja nupanum it trato ay oj huaj staei, iday, mix julye. Jaxa soltera jumasa jahui jac snecuele. Ti och ja suayelea. ⁶ Iday, como nalan acual ti yabye jun ahuanela: ¡Ti xa huax jac ja nupanumi! Cax xa taahuic, x'utjiye. ⁷ Ti q'ueye spetzanilea. Ya ajluc ja scandilei. ⁸ Pero ja johuane ja ma' jel bobaei ti yalahuea: Aa quiticon t'usan ja sbaal ja hua candilexi. Huan xa tupel ja jbjaticon tac, xchiye. ⁹ Jaxa matic lista ti yalahuea: Mi ma yena. Ta huan c'ax caaticon ahui, mi ni ja jbjaticoni, mi oj yae. Mas lec, cax manahuic ja ba huax chonxi, x'utjiye. ¹⁰ Ti huajyea. Iday, mi tox c'otye cuando jul ja nupanumi. Jaxa ma' lista xta ni ayei, ti xa huaj soc ja nupanumi. Ti c'otye ja ba oj ajyuc ja ch'ac abali. Ti xa lutji can ja puertaa. ¹¹ Jaxa mas tzaani, c'otye ja johuane ja ma' jel boba, ti yalahuea: Cajual, cajual, jama quiticon ja puerta, xchiye. ¹² Pero ja nupanumi ti yalaa: Ja smeranili, mi nix naa

bajexa, xchi. ¹³ Ti xa yala ja Jesusi: —Jachuc ja huenlexi, q'uelan jacan ajyanic porque mi ni oja naex jas ora oj cocon jan ja ba satq'uinali.

Ja loil sbaj ja ma' yiaj can ja taq'uini

¹⁴ Ja huenlex ja matic mandar xa ac'ubalex yuj ja ma' tey ba satq'uinali, lajanex soc ja smozo jun ajualal. Ja ajualal jahui huajum xa ba jun lugar ba najat lec. Pero ja mi tox huaji, ti huas spaya jan ja smozo jumasa. Huax yaa can ba sc'ab ja jas yioji. ¹⁵ Ja june ja smozoi yaa yi joe mil peso, jaxa otro jun smozo, yaa yi chab mil peso, jaxa otro jun smozo, quechan jun mil peso yaa yi. Ja jun jel vivo, yaa yi mas, jaxa chahuane ma' mi jel vivouqui, menos yaa yi. Yajni ch'ac spil can ja staq'uin ja ajualal jahui, ti xa huaj najat leca. ¹⁶ Ja ma' sc'ulan recibir ja joe mil peso jahui ti huaja. Huaj ya atjuc ja staq'uini. Huaj to yile, ay xa yioj otro joe mil peso mas. ¹⁷ Soc jach ni ja jun mozo jau aaji can yi chab mil peso. Sc'ulan ganar otro chab mil ja yeni. ¹⁸ Pero ja ma' aaji can yi quechan jun mil peso ti huaj smuc can ja ba luumi. Huaj snac' can lec ja staq'uin ja yajuali. ¹⁹ Jaxa yajual ja mozo jumasa, cuando albi ta jan lequi, ti xa jula. Ti xa sobo yi ja smozo jumasa jastal ay ja scuentaeh. ²⁰ Ti jac ja ma' sc'ulan recibir joe mili. Cho yiaj jan otro joe mil: Cajual, ja huaa can qui joe mil peso. Oj xa jc'uluc ahui entregar ja huego. Caa ta ni pojxuc ahui otro joe mil, xchi ja mozo jahui. ²¹ Ti yala ja ajualali: Pues jel lec juntiro. Jel lequil huinica juntiro. Jel lec ja hua huateli. Jel t'usan caa hui pero jel lec ja jas ac'ulan soqui. Ja yaani oj caa hui, pero jitzan. Ja queni ahuaajalon y jel gusto ayon juntiro. Jach

ajyan gusto ja hueni, x'utji. ²² Ti jac ja mozo jau ja ma' aaji can yi chab mili: Cajual, ja huaa qui chab mil peso. Oj xa jc'uluc ahui entregar ja huego. Caa ta ni pojxuc ahui otro chab mil, xchi. ²³ Ti yala ja ajualali: Pues jel lec juntiro. Jel lequil huinica juntiro. Jel lec ja hua huateli. Jel t'usan caa hui pero jel lec ja jas ac'ulan soqui. Ja yaani oj caa hui, pero jitzan. Ja queni ahuajualon y jel gusto ayon juntiro. Jach ajyan gusto ja hueni, x'utji yuj ja yajuali. ²⁴ Ti jac ja mozo ja ma' sc'ulan recibir quechan jun mil peso: Cajual, huax naa que c'ac'al huinica. Pavor huaxa huiaj sbaal ja hua hualaji, iday, mi ahuateluc ja huena. ²⁵ Jayuj huaj mus can luum ja taq'uin ja huaa can qui. Huanon xihuel ahuj jayuj huan xax c'ulan entregar ahui, xchi ja mozo jahui. ²⁶ ¡Ay mozo, jel malo juntiro ja hua c'ujoli! Mero jaragana juntiro. ¡Entonces pavor huala huaayon ta jachuqui! Mi quenuc huas tz'unu ja calaji. Jach huana yaljel cabi. ²⁷ Mas lec oj elan ajyi ja lec huaa to och qui ba banco ja jtaq'uini. Ja tihui oj alinuc. Anima quechan t'usanuc ja yal oj c'ul recibir ajyi, xchi ja ajualali. ²⁸ Ti yal yab ja tuc mozo jumasa: Japahuic yi ja taq'uin jahui. Ja' oj yii ja ma' yioj lajune mil peso, ²⁹ Porque ay cristiano ay ni jas yiojea, y ay ni jas oj aajuc yi masa. Ay ni jas mas oj sbajuquea. Cho ay cristiano jel t'usan ja jas yiojei, pero ja t'usan jahui, oj japjuc yile. ³⁰ Jaxa mozo iti, nujtzinic el ja ba yoj q'uiq'uinal. Y ¿jas yateluc cuj? Mix maconi tac. Eso sí, ja tihui jel ja oq'ueli. ¡A huaj ya jechjeljuc ja yeji! xchi ja ajualali.

Ja jastal oj ch'ac iijuc cuenta ja cristiano

³¹ Ti cho yala ja Jesusi: —Ja queni oj ni cho cocon jan ja ba satq'uinali, jaxa ora jahui, oj ni lijpucon juntiroa. Ja' ni jmoj spetzanil ja ángel jumasa. Ti oj tul ja catel jau mi cualquierauqui. ³² Jaxa ba sti jsati, ti oj tzomjuque spetzanil ja suinquil ja lugar jumasa. Jaxa queni oj ch'ac jpile. Ja jastal jun talnachej huax yaa pilan ja xcheji soc pilan ja chibo jumasa, jach oj c'uluc ja quen ja ora jahui. ³³ Ja ba lado stojol jc'abi, ti oj caa ja jcheji, jaxa ba lado surdero jc'abi, ti oj ch'ac caa ja chiboi. ³⁴ Ja ora jahui, quena ni hua reyonexa. Oj c'ul mandar. Oj cal yab ja ma' tey ba lado stojol jc'abi: Q'uelahuilex, ja huenlex ja ma' ahuijex ja sbendicion ja jTati, laic xa. La ochanic ja ba huas sc'ulan mandar ja Diosi. Ja mi tox cujlaji ja satq'uinali, jach ni st'ujpinex ja Diosi ba ti oj ajyanic ja tihui. ³⁵ Ja yora jel huain xcabi, ja huaahuex huaacon. Cuando taquin jtii, ja huaahuex cu ja'. Cuando ula ayon ja ba hua lugarexi, ja locohuonex ja ba hua najexi. ³⁶ Meyuc ja jc'ui pero ja huaahuex qui ja jc'ui. Cuando maloaxiyon, huaj ahuilonex. Cho lutjiyon preso pero huaj ahuilonex. Jach oj cal ja ora jahui. ³⁷ Jaxa jun c'ole matic naca toj ayei, ti oj yalea: Cajual, pero mi ni nunca quilaticon huain xa huab tac. Mi ni ba caaticon ahui ahuaeli. Ala cabticon ba, ¿jas ora caaticon ahui ja' oja huu cuando taquin ati' ba? ³⁸ Cuando huana ulataneli, huaxa huala que jlocohuaticon ja ba jnajticon. Pero lajan soc mi jc'ulanticon ahui jach tac. Mi ni nunca quilaticon que meyuc ac'u soc mi caaticon ahui. ³⁹ ¿Jas ora maloaxiya ba? ¿Jas ora lutjiya preso? ¡Mi ni huaj quilaticon tac! Jach oj yal ja jun c'ole ja ma' toj ayei. ⁴⁰ Como quena ni reyon ja ora

jahui, quena ni ayex ba jc'aba. Ti oj cala huabyexa: Pero jachuc ac'ulanex tac. Mi quenuc mismo, pero lajan soc quena nia. Ja mero smeranili, ja c'ulanex yi ja quermano iti, jaxa yeni bob ta mas ch'in que apetzanilex, pero quena ni hua coltayonexa. ⁴¹ Jaxa jun c'ole tey ba jsurdero, ti oj cal yabyea: Elanic ja ba jtz'eel ja huenlexi. Najat juntiro ni ahuiojonexa, oj cute. Ti oj ajyanic ba yoj c'ac' jau ba mi ni nunca oj tupuqui. Ja c'ac' jahui, ac'ubal ni ba oj ajyuc ja diablo soc ja smozo jumasa. ⁴² Ja yora huain xcabi, mi ni jas ahuaahuex qui t'usana. Cuando jel taquin juntiro ja jtii, mi ni t'un ja huaahuex quia. ⁴³ Ula ayon ja ba hua lugarexi pero mi ahuaahuex qui majan ja hua najexi. Ja huilahuex que basanon pero mi ni ahuaahuex qui jc'ua. Maloaxiyon, ti ajyiyon lutan preso, pero mi ni t'usan huaj ahuilonex. Jach oj cal yabye ja ora jahui. ⁴⁴ Ti oj yal ja jun c'ole jahui: Pero Cajual, mi ni t'un quilaticon que huain xa huabi, que taquin ati'. Mix naaticon ta jacya ulatanel. Mi quilaticon ta ajyiya basan. Mi cabticon ta maloaxiya, mi ni ta lutjiya preso. Mi ni t'usan huax naaticon ta mey xcoltayaticon, oj chiuc ja yenlei. ⁴⁵ Q'uelahuilex ja jun quermano iti. Ja yeni mas jel ch'in juntiro ahuilahuex. Mi acoltayex. Pero mi yenuc. Quena nia. ⁴⁶ Ja jun c'ole ba jsurderoi, ti oj huajuc ja ba lugar jau ba mi ni nunca huax ch'ac ja castigo, jaxa jun c'ole ja ma' toj ayei, oj ochuque ja ba lequil vida ba mi ni nunca oj ch'acuc, xchi ja Jesusi.

Chapji yabalil ja Jesusi
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26

¹ Cuando ch'ac ta aljuc yabye jachuc ja cristiano yuj ja Jesusi, ti xa cho yal yabye ja snebuman jumasa: ²—Huan ni xa naahuex que jel xa mojan ja syalq'uinali. Quechan xta chab c'ac'u huas sc'ana. Meran nia, ti coyon jan ja ba satq'uinali pero ja mero sc'ac'uil ja q'uini, ja' mero ora jau oj c'ulajucon endregar ba oj aajucon locan ba cruz, xchi. ³ Ti stzomo sbaje ja nihuac spagreil ja judio jumasa soc ja ma' banquikal ay yujile ja cristiano. Ti ch'ac huaj sta sbaje ja ba spatioil ja snaj ja pagre mas nihuani, Caifás sbiil. ⁴ Ti och yii yabal sbajea jastal oj bob syame ja Jesusi pero ch'aban ti' abal oj sc'uluque ba oj bob smile. ⁵ Ti yalahuea: —Pero mi jauc ja sc'ac'uil ja q'uini porque ja cristiano, ay modo oj q'uecotic soc pleito, xchiye.

Jun ixuc spec'a yi perpume ja Jesusi
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Jaxa yen ja Jesusi ti huaj ba jun yal hacienda Betania sbiil. Huaj ulatanel ja ba snaj ja Simón ja ma' huax alji sbaj yajchamel xta ajyi yuj ja huan c'ael ja sbacteli. ⁷ Ti jac jun ixuca. Yiaj jan yi jun perpume ba jel ja stz'acoli, jaxa yetali, c'ulubal soc jun ton alabastro sbiil. Ja Jesusi tey ba mesa, jaxa ixuqui ti jac spec' yi ja ba s'olomi. ⁸ Pero ja snebuman jumasa, cuando yilahue ja jas ch'ac sc'uluc ja ixuqui, ti q'ue ja scorajaei. —¡Jel lástima juntiro jach huax ch'ay lom ja perpume! ⁹ Mas lec huan tox chonxi, caro lec oj chonxuc ajyi, jaxa stz'acoli, oj aaxuc yi ja ma' pobre, xchiye. ¹⁰ Pero ja Jesusi huas snaa jasunc'a huane yaljeli. —¿Jasyuj huanex staajel ti' ja ixuc iti? Jel tzamal juntiro ja

jas sc'ulunej quii. ¹¹ Ja matic pobre, tola vida oj ajoyuc amoquex pero ja queni, mi tola vidauc oj ajoyucon amoquex. ¹² Ja ixuc iti, eso sí, spec'a qui ja ba jcuerpo ja perpume pero mi lomuc. Huan xax chapahuon ja ba jmuculabili. ¹³ Jaxa abal it ba jel tzamali, chican ba lugar ja ba spetzanil ja mundo oj to cholxuqui, oj ni abjuc ja jas sc'ulan qui ja ixuc iti. Mi ni nunca oj ch'ay snaajel ja jas sc'ulani, xchi ja Jesusi.

Ja Judasi yiaj spatic ja Jesusi

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Entonces june ja lajchahuane snebumani, Judas Iscariote sbiil, ti huaj sob yi ja pagre mas nihuaqui: ¹⁵ —¿Jaye ma oj bob ahuaex qui ta huan c'ax bob oj c'uluc ahuilex endregar ja tan Jesusi? xchi ja Judasi. Jaxa yenlei ti yalahuea: —Pues oj caaticon ahui treinta sat taq'uín puro plata, xchiye. ¹⁶ Jaxa Judasi, cuando yab ja jachuqui, ti slea modo jastal oj sc'ul endregar ja Jesusi.

Ja cena sbaj ja Cajualtiqui

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Cor. 11:23-26)

¹⁷ Ja c'ac'u jumasa jau culan yujile huas sueahue ja pan it mey slevaduraili, pero ja mero sbajtanil c'ac'u huax q'ue stule t'ani, ti jac ja snebuman jumasa. Ti yalahue yab ja Jesusi: —Cajual, syalq'uinal xa tac. ¿Ba oj c'uxtic ja cheji ja jastal huan nix c'uxutiqui? Ala cabticon ba, ti oj huaj chapticon, xchiye. ¹⁸ Ti yala ja Jesusi: —Caxic ja ba chonabi. Ja tihui ay ma' oja taex, ti oja hualex yaba: Ja Maestro, jel xa bi mojan ja yora. Ti bi ja ba hua naji, ti bi oj ec' cujticon ja syalq'uinali. Oj

bi jac ja yeni soc ja quenticon janec' ayoticon ja snebumani. Jach oja hualex yabi, xchi ja Jesusi. ¹⁹ Jaxa snebuman jumasa ti huaj sc'uluque ja jas alji yabye yuj ja Jesusi. Ti xchapahuea ja ba oj ec' yujile ja syalq'uinali. ²⁰ Cuando och ja acuali, ti xa ochye ba mesa ja Jesusi soc ja lajchahuanei. ²¹ Cuando snalan ja suaelei, ti alji yabye yuj ja Jesusi: —June ja huenlexi oja c'uluconex endregar, pero meran, xchi. ²² Jaxa yenlei ch'ac jom juntiro ja s'olomei. —¿Machunc'a ba Cajual? ¿Quen ama? Jach ch'ac sobe cada jujune. Jel tristeaxiye juntiro. ²³ Ti yala ja Jesusi: —Pues june ja ma' lajan huanon xchicjel soc ja juaeli, yena ni oj sc'ulucon endregar. ²⁴ Meran nia, ti ni coelon jan ja ba satq'uinali pero oj ni chamcona, como jach ni tz'ijbanubal ja ba yabal ja Diosi. Pero ipobre ja huinic jau ja ma' oj sc'ulucon endregari! Mas lec moc to manxuc ja huinic jahui, xchi ja Jesusi. ²⁵ Ti yala ja Judas ja ma' sc'ulan ni endregari: —¿Machunc'a ba Maestro? ¿Quen ama? —Pero huen ta ni huaxa huala baja, xchi ja Jesusi. ²⁶ Cuando mojan xa oj ch'ac huauquei, ti syama jun pan ja Jesusi. Ti sc'ana yi stz'acatal ja Diosi. Ti xet'aa. Ch'ac yaa yi ja snebuman jumasa. —Iajic. Hueanic. Ja iti, ja' xa ni ja jcuerpoa, xchi ja Jesusi. ²⁷ Ti syama jun vaso but'el yaalel tz'usub. Yaa yi stz'acatal ja Diosi, ti cho yaa yi ja snebuman jumasa. —Uc'anic apetzanilex. ²⁸ Porque ja' xa ni ja jchiq'uela. Ja Diosi sc'ulunej jun yajc'achil trato soc ja cristiano, ja' cuando xpec' ja jchiq'ueli, oj bi huajuque libre jitzan cristiano soc ja smulei. ²⁹ Ja yaani, mi xa oj to cu otro vuelta ja yaalel ja

tz'usubi. Man to cuando ti xa aytic jpetzaniltic ja ba lugar jau ja ba huas sc'ulan mandar ja jTati, ti xa oj ch'ac xiitalauc jbjatic yuj jel ja jgustotiqui, xchi ja Jesusi.

Ja Jesusi yala jastal oi nacjuc yuj ja Pedro
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Cuando ch'ac yale jun stz'eboj Dios, ti hua-
jye ba huitz Olivosi. ³¹ Ti yala ja Jesusi: —Ja
jastal oja huilex oj ec' cujil ja yaan acuali, oj xi-
huanic juntiro. Oja ch'ayon ac'ujolex, como jach
ni tz'ijbanubala:

Oj ca yajbuc ja tanumcheji, jaxa jun nole ja xcheji,
sactantan oj ch'ac huajuque.

Jach ni huax yala ja yabal ja Diosa. ³² Pero cuando
la sacuiyoni, ti oj huajcon ba Galileaa. Tix cho
la huajyex ja huenlexi, xchi ja Jesusi. ³³ Pero ja
Pedro ti yalaa: —Ja tuqui bob ta oj xch'aya sc'ujole
pero ja queni, miyuc. ³⁴ Ti yala ja Jesusi: —Huax
cala, pero meran, cuando mi tox oc' ja gallo ja
yaan acuali, oxe vuelta oja hual que mi xa naa jbj.

³⁵ —Pero miyuc. Anima huala chamyon amoc
lajan, pero mi ni nunca oj cal que mix naa baj, xchi
ja Pedro. Jach ni ja tuc snebuman jumasa, jach ni
ch'ac yale chomajquila.

Ja Jesusi huaj sc'umuc ja Dios ja ba Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ja Jesusi soc ja snebuman jumasa ti c'otye ba
jun lugar sbiil Getsemaní. Ti yalaa: —Culananic
ja ili, jaxa queni, ti oj huaj c'umuc ja Dios ja tihui,
xchi. ³⁷ Ti alji yabye ja Pedro soc ja chab yuntiquil
ja Zebedeo que oj huajuque soc. Jaxa Jesusi ti
syatz'a sbaj ja yaltzili. Mi snaa jas oj sc'uluc. Ti

yalaa: ³⁸ —Jel yatz'an juntiro ja caltzili. Lajan soc oj xa chamcon mas ligero. Moc ahuaonex cani. Moc lomuc hua ochuquex ja hua huayelexi, xchi ja Jesusi. ³⁹ Ti huaj och otro jun maq'ue mas ja Jesusi. Ti co pacan ba luum. Och sc'umuc ja Diosi: —Tatey, ta huan c'ax bobi, a ec' qui ja juocol iti, pero mi jauc ja jas huax c'ana ja queni. C'ulan ja jas huaxa c'ana ja hueni, xchi. ⁴⁰ Ti xa cumxi ja bay ja Pedro soc ja xchabil ja yuntiquil ja Zebedeo. Naca huane xa huayel staa. Ti yal yab ja Pedro: —¿Mi ni ma jun ora oj bob atec' ja hua huayelex ba? ⁴¹ Mi lom la huayex. C'umanic ja Diosi ba mi oja ta ja hua mulexi. Ja hua hualtzilexi, jel huas sc'ana oj sc'uluc ja ba lequi, jaxa hua cuerpoexi, jel yaau juntiro. Mey yip, xchi ja Jesusi. ⁴² Ti cho spila sbaj otro vueltaa. Ti cho och sc'umuc ja Diosi: —Tatey, ta jel c'a t'ilan oj ec' cujil ja huocol iti, pues chican ja jas huaxa c'ana ja hueni, xchi. ⁴³ Ti cho huaj ja bay ja oxhuane snebumani. Cho huane huayel staa. Lajan soc but'el tz'iilel ja satei. ⁴⁴ Ti cho yaa cana. Ja' xa ba yoxil vuelta huaj sc'umuc ja Diosi. Jun xta mismo ja jas cho yal yab ja Diosi. ⁴⁵ Ti cho jac ja bay ja snebuman jumasa. Ti yalaa: —¿Huanex to ma huayel ba? Lec xa. Jijlanic xa. Malan xa soca porque ja queni, chapanon xa nia ba oj chamcona. Meran nia, ja queni ti ni coelon jan ja ba satq'uinali pero iday, jpatic huanon iijel. Oj xa aajucon ja ba sc'ab ja mulanum jumasa. ⁴⁶ Q'ueanic xa huego. Ata huabyex jastal xcululiye xta jani. Huajtíc xa porque ti xa huax jac ja ma' yionej xa jpatiqui, xchi ja Jesusi.

*Yamji ja Jesusi**(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴⁷ Mi tox ch'ac el yujila, huaj to yile, ti xa ay ja Judasi, ja' ni june ja lajchahuane snebumani. Smoj jun nole cristiano. Naca ay smachite soc sgarrotee. Jecubale yuj ja pagre mas nihuaqui soc ja ma' banquialal ay yujile ja cristiano. ⁴⁸ Pero ja mi tox c'otyei, ti alji yabye yuj ja Judas ja ma' yionej xa spatiqui: —Ja ma' oj huaj cujtz'uqui, yena nia. Ti xa yamahuexa, xchi ja Judasi. ⁴⁹ Iday, cuando c'oti, ti huaj sta yi sc'ab ja Jesusi: —Maestro, xchi. Ti yujtz'ana. ⁵⁰ Ti yala ja Jesusi: —Lec camigo. Mi lomuc jacya. C'ulan ja jas huaxa c'ana oja c'uluc quii, x'utji yuj ja Jesusi. Jaxa cristiano ti jac syamea. Smochohue. ⁵¹ Huaj to yile, june ja ma' tey soc ja Jesusi stasa ba snaj ja smachiti. Yaa yi ja smozo ja pagre mas nihuani. Sc'utzu el yi june ja xchiquini. ⁵² Ti yala ja Jesusi: —Acta cani. A och ba snaj ja hua machiti. Ja ma' huas syama ja machiti, jach ni oj chamuca. ⁵³ ¿Huan ma xa huala ta mi oj bob jcolta jbjaj? Quechan oj c'an yi ja jTati, huego oj sec qui lajchahue tropa ja yangeli. ⁵⁴ Pero como mi huax c'ana. Mas lec a c'ot smeranil ja jas huax yala ja yabal ja Diosi, xchi ja Jesusi. ⁵⁵ Ja Jesusi ti yal yab ja cristiano jumasa: —¿Yuj ama lagronon soc machit soc garrote huax jac ayamonex ja ili? Pero cada c'ac'u ti huanon seejel ahuillex ba yoj templo, iday, mi ni jas huaxa hualahuex caba. ⁵⁶ Pero lec nia ba oj c'ot smeranil ja jas stz'ijba can ja aluman-Dios jumasa ja najatei, xchi ja Jesusi. Cuando ch'ac yabye ja jastal it ja snebuman jumasa, ti spila sbajea. Spacahue ajnel

spetzanile.

Ja Jesusi tey ba yoj junta

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaxa yamhuanum jumasa ti yiaje och ja Jesús ja ba snaj ja pagre mas nihuan sbaj ja judio jumasa, Caifás sbiil. Jaxa tihui, ti stzomonej sbaje ja matic huas sea ja smandar ja Moisesi soc ja banquilal yujilei. ⁵⁸ Jaxa Pedro ti huaj nochana, pero najtic najtic ay. Ti och ja ba spatioil ja snaj ja pagre mas nihuani. Jaxa tihui, ti aye chanjoe mozo soc ja criada jumasa. Jaxa Pedro ti och culan ja tihui ba oj yil jastal oj ch'ac huajuc. ⁵⁹ Jaxa pagre mas nihuaqui soc ja banquilal jumasa, spetzanil ja ma' ay yateli, ti huane junta. Huane xta sleejel yi smul ja Jesusi, pero puro mentira, pero como huas sleahue modo jastal oj chamuc. ⁶⁰ Pero mi ni modo huax bob yujile conser ay jitzan stestigoe. Huane xta slocjel abal pero mi meranuc ja jas huax yalahuei. Ti cho och otro chahuanea. Sea sbaje que testigoe. ⁶¹ —Ja tan huinic iti, jel huas stoyo sbaj ta huan c'a bi sc'ana, oj bi sem ja stemplo ja Diosi, jaxa yoxil c'ac'u, oj bi cho ya q'ue otro vuelta, xchiye ja testigo jumasa jahui. ⁶² Jaxa pagre mas nihuani xachachi xta q'ue tec'an. Ti q'ue yal yab ja Jesusa: —Jaxa hueni, ¿jas la chi ba? ¿Ja huab ama jas yala ja it jumasa? ⁶³ Jaxa Jesusi, mi ni jun palabra sama stii. Ti cho yala ja pagre mas nihuani: —Ala cabticon ja mero smeranil ta huen c'a Cristoai, ta huen c'a yunin ja Diosai. Oj yab ja Dios sac'an lequi, xchi ja pagre. ⁶⁴ Ti sac'a jan ja Jesusi: —Pero quena nia. Pero ay jas oj

cala huabyex. Ti ni coelon jan ja ba satq'uinali pero ja yaani oja huilex que oj aaji ochcon ja ba lugar jau ja ba huax ilxi ja yip ja Diosi, jaxa ba nalan chaani oja huilex oj cho cocon jan ja ba asoni, xchi ja Jesusi. ⁶⁵ Jaxa pagre mas nihuani, yajni yab ja jas yala ja Jesusi, tix batbuni ec' yuj ja scoraja. Ti yalaa: —Pero ata huabilex tac. Ja tan huinic iti huan nix yala claro que Dios bi. ¿Jas yatel cujtic mas testigo? Ja huabyex yala que yen bi yunin Dios tac. ⁶⁶ ¿Jas la chiyex? Ti yala ja yenlei: —Pero sbej ni oj chamuca, xchi ja cristiano. ⁶⁷ Ti stzujbaje ja sat ja Jesusi. Yaahue yi golpe. Yaahue yi vuelta ja ba xchoji. ⁶⁸ Ti yalahuea: —Ta huena c'a Cristoa, naa sbaj machunc'a huas smac'ahua ba, huax yutaje. ⁶⁹ Jaxa Pedro tey ba fuera. Ti culan ec' ba patio. Ti huaj tajuc yuj jun criada, ti yala ja criada jahui: —Jach ni ja hueni, ja mojan ec' ja tan Jesús jau ba Galilea. ¿Mi ma meranuc ba? xchi. ⁷⁰ Pero ja Pedro huax yala que miyuc: —Mix cab ja jas huaxa huala cabi, xyutaj. ⁷¹ Ti huaj tec'an ja ba puerta calle. Ti cho ilji yuj otro jun criada: —Jach ni ja tan huinic iti, ti aji ec' soc ja Jesús ja tan nazareño, xchi ja aq'uixi. ⁷² —Xila Dios, mix naa sbaj ja tan huinic jahui, xchi ja Pedro. ⁷³ Jaxa otro jutz'ini, ti jacye ja matic ti huan comcompaxyal ec' ba patio. Ti yalahuea: —Meran nia. Ja mojan ni abajexa. Pe chican ja hua c'umal tac, x'utji ja Pedro. ⁷⁴ Ja yab ja Pedro iti, jel q'ue ja scoraja, ti jel piero c'umania: —Xila Dios, mix naa sbaj ja tan huinic jahui, xchi. Cuando ch'ac yal jachuc ja Pedro, oc' huego ja gallo. ⁷⁵ Ti xa jac sc'ujol ja Pedro ja jas alji yab yuj ja Jesusi, ja

cuando mi to bix oc' ja gallo, oxe bi vuelta oj yal que mi snaa sbaj. Ti el ja tihui. Ti q'ue juntiro sni sc'ujola.

*Ja Jesusi c'ulaji entregar yi ja Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

27

¹ Cuando el ja c'ac'u, spetzanil ja nihuac spagre sbaj ja judio jumasa soc ja matic banquikal yujilei ti slajahue lec jastal oj bob ya chamuc ja Jesusi. ² Jayuj ti smochohue ocha. Huaj yae yi endregal ja ba sc'ab ja Pilato ja ma' gobierno ayi.

Cham ja Judasi

³ Jaxa Judas ja ma' sc'ulan endregal ja Jesusi, cuando yab que t'ilan oj chamuqui, jel juntiro snaa malaya. Jaxa treinta sat taq'uin puro plata jahui, ti huaj ya cumxuc yi ja nihuac pagre soc ja banquikal jumasa. ⁴ Ti yalaa: —Ja huinic jahui, lom ni oj pec'uc ja xchiq'ueli. Mi ni jun smul ay, jaxa queni, mi ni t'un sbejuc jc'ulan ahuilex endregal, xchi ja Judasi. —¡Jas cochelticon ja quenticoni! Pero ja huen ac'ulan endregal quiticon tac, x'utji ja Judasi. ⁵ Jaxa yab ja jastal iti, ti yiaj ja plata jumasa jahui. Spoctzin can ja ba yojol ja templo, ti xa huaja. Huaj sc'ul jorcar sbaj. ⁶ Jaxa nihuac pagre jumasa ti huaj stule ja sat taq'uin jahui. Ti yalahuea: —Ja taq'uin iti, mi cualquierauc. Stz'acol ni svida jun huinica. Mi sbejuc ja' oj caatic sta sbaj soc ja tuc taq'uin sbaj templo, xchiye. ⁷ Ti yalahue que oj smane jun pedazo luum pero sbaj jun c'ulaoxom aji. Ti bi oj mucxuc ja polestero jumasa ja ma' huax cham ja ba Jerusaleni. ⁸ Jaxa

luum jau smanahuei ya sbiilunque chiq'uul. Man ora jach sbiil. ⁹ Jaxa jas yala can ja aluman-Dios Jeremías ja najatei, c'ot ni smeranila:

Ja israeleño jumasa trato xa ay oj stup treinta sat taq'uin puro plata. Ti yiaje ja treinta sat taq'uin plata jau, ja' ni ja stz'acol ja svida jun huinic,

¹⁰ ti smanahue sluum jun c'ulaoxoma. Jach ni yalunej ni cab ja Cajuala.

Jach ni yala ja Jeremías ja ba yabal ja Diosi.

Ja Jesusi iiji ba sti sat ja Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jaxa Jesusi ti aaji tec'an ja ba sti sat ja gobierno Poncio Pilato. Ti jobji yia: —Bueno, ala cabi, ja judio jumasa, ¿meran ama huen sreya? —Quena nia, xchi ja Jesusi. ¹² Jaxa nihuac pagre soc ja banquillal jumasa huane xta sleejel yi ja smuli. Pero ja Jesusi, mi ni jun palabra sama stii. ¹³ —¡Ata huab ja jas huax yala baj ja testigo jumasa tac! xchi ja Pilato. ¹⁴ Pero mi ni soc ja jahui, mi c'umani. Jel och juntiro ja spensar ja gobierno Pilato.

Ja Jesusi t'ilan aaji chamuc

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ja ba q'uin jahui, culan ni yuj ja gobierno que huax ya el libre jun presoanumi, pero tzaubal huax ya eluc ja cristiano ja ma' oj eluqui.

¹⁶ Jaxa q'uin jahui, lutan jun huinic sbiil Barrabás. Naubal lec yuj ja cristiano jumasa que jel tzatz juntiro ja smuli. ¹⁷ Cuando ti tzoman spetzanil ja cristiano, ti jobji yile yuj ja Pilato: —¿Jas la chiyex? ¿Ja' ma Barrabás ma ja' Jesús it huax alji sbaj Cristo oj sijpuc huilex? xchi ja Pilato. ¹⁸ Como

huas snaa ja Pilato que puro envidioso aye, jayuj sc'ulane endregar ja Jesusi. ¹⁹ Ja Pilato ti culan ec' ja ba juzgado, jaxa xcheumi ti seca och jun jecabanuma. —Ja hua cheumi huaychini bi ja huaaxa pero jel bi xiu juntiro yuj ja suayichi. Ja' bi suaychin ja huinic jahui, pero jel bi toj juntiro. Oj bi ahuacta cani, xyutajon jan ja hua cheumi, x'utji ja Pilato. ²⁰ Pero ja Pilato mi ni modo huax bob yujila. Ja nihuac pagre sbaj ja judio jumasa soc ja banquihal jumasa huane xta yaljel yab ja cristiano: —C'anahuic ja tan Barrabasi. Alahuic oj chamuc ja tan Jesusi, xchiye xta. ²¹ Jaxa gobierno ti yalaa: —Ay chab huinique. ¿Baya huaxa c'anahuexi? Oj ni sijpuc ahulexa ja ba oja c'anexi, xchi. —¡Ja' ni ja Barrabasi! xchiye xta ja cristiano. ²² —Jaxa Jesús it huax alji sbaj Cristoili, ¿jas oj c'ul yi? xchi ja Pilato. Ti ahuaní spetzanilea: —¡A chamuc ba cruz! ¡A chamuc ba cruz! ²³ —Pero ¿jasunc'a ja smuli? xchi ja Pilato. Lom xta xuooljiye huax q'ueye: —¡A chamuc ba cruz! ¡A chamuc ba cruz! xchiye xta. ²⁴ Ja Pilato, cuando yila snicjel xta ja cristiano, mi xa jas huax bob sc'uluc ja yeni. Huan to nique slea modo jastal oj sac sbaj. Ti yalaa: —Ja queni, limpio ayon. Mi oj cuch ja mulal iti. Ja huinic iti, mi ni ay smul cujtica. Lom oj pec'uc ja xchiq'ueli. ²⁵ Cuando yabye ja jastal yala ja Pilato, ti yala ja cristiano: —Pues mi t'ílanuc. Tix cuchu ja quenticoná soc ja cuntiquilticoni, xchiye xta. ²⁶ Entonces ja Pilato ti sijpan yile ja Barrabasi, jaxa Jesusi, cuando ch'ac mac'juc, ti yala ja Pilato que oj bi aajuc locan ba cruz. ²⁷ Ja soldado jumasa ja ma' mandar ay yuj ja gobierno, ti yiaje och ba

presidencia ja Jesusi. Ti ch'ac jacuque nolan sbaja. ²⁸ Sopohue yi ja sc'ui, ti yaahue slap jun najtil c'ual morado ja jastal huas slapa ja gobierno. ²⁹ Jaxa ba s'olomi yaahue cajan jun corona pero puro q'uiix sc'uluneje. Ti yaa yi jun aj ba oj bi syam soc ja stojol sc'abi como jastal ja vara huas syama ja reyi. Jaxa soldado jumasa ti ch'ac couque mec'an ba sti sati, pero burla huane: —¡Viva ja srey ja judio jumasa! xchiye xta. ³⁰ Huas stzujbaye ja sati, ti sapahue yi ja aj yaman yuji, jaxa soc ja aj jahui, yaahue yi ja s'olomi. ³¹ Cuando ch'ac eluc ja sganae soc ja burla, ti xa cho sopohue yi ja c'ual jau morado. Yaahue slap ja mero sc'ui. Ti xa yiaje ba oj yaahue locan ba cruz.

Ja Jesusi aaji locan ja ba cruzi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Cuando ti xa aye ba beji, ti staaahue jun huinic suinquil ja Cirene, Simón sbiil. Ti yalahue yab fuerza que oj bi scuch ja scrucz ja Jesusi. ³³ Ti c'otye ja ba huitz sbiil Gólgota. Jach sbiil yujile como ja' ni el ja splanta ja sbaquel ja s'olom ja chamhuiniqui. ³⁴ Jaxa Jesusi ti aaji yi vinagre socan soc jun c'ul ba jel c'aj ja' bi ba mi oj yab syajal ja suocoli. Sc'ulan probar, pero mi yuaj. ³⁵ Cuando ch'ac aaji locan ja ba cruzi, ja soldado jumasa sc'ulane ripar ja sc'u ja Jesusi. Jach spilahuea, ti c'ot smeranil ja jas yala can ja aluman-Dios ja najatei. Yala nia que ja sc'ui oj ch'ac spil sbaje ja yenlei. Oj bi sc'uluque ripar ja sc'ui, xchi ni ja aluman-Diosa. ³⁶ Jaxa soldado jumasa ti saculcule ec' ja tihui. Ti huane stalnajel ja Jesusi. ³⁷ Ti yaahue jun letrero ja ba s'olom ja scruzi, ja' bi huax yala jastal ja smuli:

Ja Jesusi, srey ja judio jumasa, xchi ja ba letrero. ³⁸ Soc ay chab lagron cho aaji q'ueuque locan ja ba cruz, ja juni, ja scruz ja yeni ti aji ba lado stojol sc'ab ja Jesusi, jaxa juni, ti aji ba lado surdero. ³⁹ Jaxa cristiano huan eq'uel ja tihui, huane xta burla. Naca huane xta st'uxpijel ja sc'abei. ⁴⁰ Ti huax yalahuea: —Ja yaani, ¿jasyuj ja mi la co ja ba cruzi? ¡Yunin Diosa tac! Pero huaxa huala oja jem ja templo tac y ja ba yoxil c'ac'u oj hua q'ueuc. ¡Colta baj ja huen mismo ba! xchiye xta. ⁴¹ Jach ni huane xta sc'ulajel ja nihuac pagre jumasa soc ja ma' huas seahue ja smandar ja Moisesi soc ja fariseo jumasa soc ja banquial jumasa: ⁴² —Jaxa tuc jumasa, jel huas scolta, pero iday, jaxa yeni, mix bob scolta sbaj ja yen mismo. Ta meran c'a yen ja srey ba Israeli, aa ba co huego ba, ti oj naatic que meran yunin Diosa como jastal huax yala cabtiqui. ⁴³ Jel bi huas sc'uan ja Diosi. ¿Jasyuj ja mix jac c'ulajuc librar ta jel gusto huax ilji yuj ja Dios ba? Quena ni yunin Diosoni, pe xchi tac, xchiye xta ja yenlei. ⁴⁴ Jach ni ja chab lagron lajan aaji q'ueuque ja ba cruzi. Huane xta burla ja yenle chomajquili.

Cham ja Jesusi

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Jaxa mero culan c'ac'u, q'uicbi juntiro ja satq'uinali. Masan to ec' ja oxe ora, ti to lijpia. ⁴⁶ Oj xa lijpuj ja satq'uinali cuando c'umani ja Jesusi, pero tzatz lec c'umani: —Elí, Elí, ¿lama sabactani? xchi soc ja mero yabali. Dios mío, Dios mío, ¿jas lom ahuaahuon ta cani? Jach sbej ja yala soc ja yabali. ⁴⁷ —Huan xa spayjel jan ja aluman-Dios

Eliasi, xchiye chaboxe ja ma' tey tihui cuando yab ja yahuaneli. ⁴⁸ Jaxa june ja yenlei ti jac ajnel huegoa. Yiaj jun yojol c'aem. Ya yu vinagre ja yojol c'aem jahui, ti xch'ica jun tea. Ti sach'a q'ue yia ba oj xchuuc ja Jesusi. ⁴⁹ Jaxa smoj jumasa: —Acta can ja hueni. Oj quiltic ta oj jac sc'ul librar ja Eliasi, xchiye. ⁵⁰ Jaxa Jesusi ti cho ahuani otro vueltaa. Ja' xa mero ora chami. ⁵¹ Jaxa ba yojol ja templo ay jun nihuan scortinail, jaxa ora jahui xch'ia sbaj snalan. Ja xch'ielali stulu con man sti q'ueel. El con man ba luumi. Ti cho ajyi jun tzatzal templor. Nijqui juntiro ja luumi. Spetzanil ja toni pedazo ch'ac huajuc. ⁵² Jaxa q'ueen ba mucan can ja scuervo ja creyente jumasa ja matic ch'ac ta ni chamuquei, ti ch'ac sam sbaja. Ja scuervo ja yuntiquil ja Dios jahui, ti ch'ac sac-huuquea, ⁵³ Ti ch'ac q'ueuque ja ba sq'uejnalea. Jaxa cuando sacui ja Jesús chomajquili, jaxa matic ch'ac ta sac-huuquei, ti xa huajye och ja ba chonab jau mi cualquierauqui, ja' ni ja Jerusaleni, iday, iljiye yuj jitzan cristiano. ⁵⁴ Cuando ti to locan ba cruz ja Jesusi, huan talnajel yuj jun capitán soc ja smoj soldadoili. Pero cuando yilahue jac ja templori soc cho yilahue spetzanil ja jas ch'ac ec'uc ja ora jahui, jel xiuye juntiro, ti yalahuea: —Ja huinic iti, yena ni meran ja yunin Diosa, xchiye. ⁵⁵ Jaxa tihui, tey jun nole ixuque, ja' ni ja ma' smojtaye jan ja Jesusi masan ec' ba Galilea. Jacye soc ba oj scoltaye ja Jesús ja ba beji. Najat huane q'uelhuanel ja yora huan chameli. ⁵⁶ Tey ja María it sbaj Magdala, soc tey ja María snan ja Jacobo soc ja José, soc tey ja xcheum ja Zebedeo, ja' ni ja snane ja Jacobo soc ja

Juani.

Ja Jesusi mucji

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ay jun huinic rico, José sbiil, suinquil Arimatea. Ja yeni, snebuman ni ja Jesusi. Cuando och ja acuali, ⁵⁸ Ti huaj ja bay ja Pilato. Ti huaj sc'an ja scuerpo ja Jesusi ba oj bob smuque. Jaxa Pilato ti yaa smandar que oj bi yii ja scuerpo ja Jesús ja José jahui. ⁵⁹ Ti yiaja. Ti spotzo soc jun sábana ba sac aya. ⁶⁰ Ti huaj yaa can ba jun patac' pero ja patac' jahui, ajc'ach to jotobal jastal q'ueen. Yen ya c'ulajuc ja José jahui. Ti sbaltzun jan jun tona, ti smaca can lec ja sti ja q'ueeni. Ti huaja. ⁶¹ Pero cuando jach to huan sc'ulajel ja Josei, ti culane ec' ba stz'eel ja q'ueeni ja María sbaj Magdala soc ja otro jun María.

Jecji talnuman ja ba sq'uejnal ja Jesusi

⁶² Jaxa tuc cristiano jumasa huan xax xch'ac xchap sbaje porque jechel xa ja sc'ac'uil ja jijlel yujilei. Jaxa el ja c'ac'u ti ch'ac huaj stzom sbaje ba sti sat ja Pilato ja nihuac pagre soc ja fariseo jumasa. ⁶³ Ti yalahuea: —Jac jc'ujolticon ja jas huax yala ja tan lolanum jahui ja mi tox chami que oj bi sac-huuc ja ba yoxil c'ac'u, xchiye. ⁶⁴ Aa pavor. Jeca ja soldado jumasa ba oj stalna lec ja q'ueeni, siquiera oxe c'ac'u. Mi c'a, ay modo actual oj jac ja snebuman jumasa oj jac ya eluque nac'ul ja scuerpo. Ti oj cho yale yab ja cristiano que meran nia, que cham nia pero cho sacui ta, como jach ni smodoea. Jel ni piero ja huegoa, pero ta jach c'a huas sc'ulane, mas to pegor oj huajuc, xchiye. ⁶⁵ Ti yala ja Pilato: —Pues lec, iajic chanjoe

soldado. Cax talnayic lec como ja huenlexi huaxa naahuex jastal mi oj bob ajnuc, x'utjiye. ⁶⁶ Ti huajyea. Jaxa ton jau macan soc ja sti ja q'ueeni, ti yaahue lec seña ja yenlei soc jun sello ja gobierno. Ti yal yabye ja soldado jumasa oj can stalnaye lec ba mi ni ma' oj jac sam ja q'ueeni.

Aaji sac-huuc ja Jesusi
(*Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

28

¹ Jach ec' yujile ja sc'ac'uil ja jijleli. Jaxa otro c'ac'u, ja' ni ja sbajtanil sc'ac'uil ja semana, como domingo nia, jaxa María suinquil ja Magdala, soc ja otro María, ti huaj yile ja sq'uejnal ja Jesús ja ba mucani. ² Jaxa luumi nijqui juntiro ja ora jahui porque jun yangel ja Cajualtiqui ti co jan ja ba satq'uinali. Ti huaj ya eluc ja ton jau ba sti ja q'ueeni. Ti och culan ja ba sat ja toni. ³ Ja splanta ja angeli lajan soc jastal huax lijpi ja chamtzelahui, jaxa sc'ui sact'ost'os xta. ⁴ Jaxa soldado ja ma' huas stalna ja q'ueeni, jel xiuye juntiro ja yilahue ja angeli. Ti ch'ac couque baana. Tup yiq'ue. Lajan soc juntiro chamyé. ⁵ Jaxa angeli ti yal yabye ja ixuquei: —Mi lom la xiuyex. Huax naa ja' jac ahuillex ja Jesús aaji locan ja ba cruzi ⁶ Pero mi xa teyuca. Sacui ta nia como jach ni yalaa. Laic. La ilahuic ba aaji can ja Cajualtiqui, xchi ja angeli. Ti och yilea, ti alji yabyea: ⁷ —Jayujil caaxic. Cax alahuic yab ja snebuman jumasa que sacui ta. Mi xa chameluc. Oj bi huaj ba Galilea ja Cajualtiqui, ti bi cho la huajyex ja huenlexi, ti bi oja huila bajex soca. Jayuj huax cala huabyex,

xchi ja angeli. ⁸ Jaxa ixuquei, jel gusto aye pero cho huane xihuel. Ti elye ja ba q'ueeni. Ajnel huaj yale yab ja snebuman jumasa spetzanil ja jas yajc'achil to yabyei. Mix yilahue ora oj yal yab ja snebuman ja Jesusi ja jas yajc'achili. Cuando bej to aye ja ixuque jahui, ⁹ Huaj to yile, jac tajuque yuj ja Jesusi. Ti aaji yile Dios yuj ja yeni. Jaxa ixuquei ti huajye ajnela. Huaj couque mec'an ja ba sti sat ja Jesusi: —¡A Cajual, huen ama! xchiye. ¹⁰ Ti yala ja Jesusi: —Quena nia. Mi la xiuyex. Cax alahuic yab ja quermanotic jumasa ja jas yajc'achil huanex yiljeli. Alahuic yabye a huajuque ba Galilea, ti oj c'um jbajtic ja tihui, xchi ja Jesusi. ¹¹ Jaxa ixuquei, ti cho stulu ja sbejea. Jaxa mismo ora jahui, chaboxe ja soldado ja ma' huane stalnajel ja q'ueen ajyi, ti huajye ja ba chonabi. Huaj yal yabye ja nihuac pagre jumasa spetzanil ja jas ch'ac ec'uqui. ¹² Jaxa pagre jumasa yiaj yabal sbaje soc ja banquilal jumasa. Ti sc'apahue yile jitzan taq'uin ja soldado jumasa ba mi oj sloiltaye ja jas yilahuei. ¹³ —Oja hualex que ja snebuman jumasa, acual jac yie ja scuerpo ja tan Jesús jahui, jaxa quenticon, naca huanticon huayel, oj chianic. ¹⁴ Y ta huan c'ax c'ot xchiquin ja gobierno, mix cham ac'ujolex. Oj tojbesticon ja quenticoni, jaxa huenlexi, mi jas oj sc'uluc ahuilex, x'utjiye ja soldado jumasa. ¹⁵ Jaxa yenlei, ti syamahue ja taq'uina. Sc'uane nia ja jastal alji yabyei. Jaxa mentira jahui, ti pucxia, Jach ni yabye spetzanil ja judio jumasa, jayuj man ora jach huax alxi.

*Ja Jesusi yaa yi yatel ja snebuman jumasa
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Jaxa once snebuman ja Jesusi ti huajye ba Galilea ja ba huitz jau yalunej ja Jesusi. ¹⁷ Cuando yilahue ja Jesusi, ti coye mec'ana, pero ay ma' huan c'umal ja sc'ujolei. ¹⁸ Cuando ti xa aye ba stzeeli, ti c'umani ja Jesusi: —Spetzanil ja satq'uinali soc ja mundoi, ac'ubal xa ba jc'ab. ¹⁹ Jaxa huenlexi, caaxic, cax ja ba spetzanil ja lugari ba jachuc oj och jnebumanil ja cristiano jumasa. Ti xa c'ulanex bautizara ja ba sbiil ja Tatali soc ja queni, como yuninon nia, soc ja Espíritu Santo. ²⁰ Jeahuic ba oj sc'uuque spetzanil ja jmandari. Jaxa queni oj ni jmojtayex ec' tola vida, masan to cuando huax ch'ac ja mundoi, xchi ja Jesusi. Ti ch'aca. Amén.

**Ja yajc'achil testamento sbaj ja cajualtic
Jesucristo
New Testament in Tojolabal (MX:toj:Tojolabal)**

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tojolabal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tojolabal [toj], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tojolabal

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

763315ea-6d79-5e72-b3f1-cc6278e267e7